

TAMÁSI INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

II. kötet: Integrált településfejlesztési stratégia

Projekt azonosító: DDOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Dél-Dunántúli Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés
a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák
kidolgozása”

2016. március

(módosítva: 2018. április)

Készítette:
Terra Studió Kft.
1034 Budapest, Szomolnok u. 14.

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

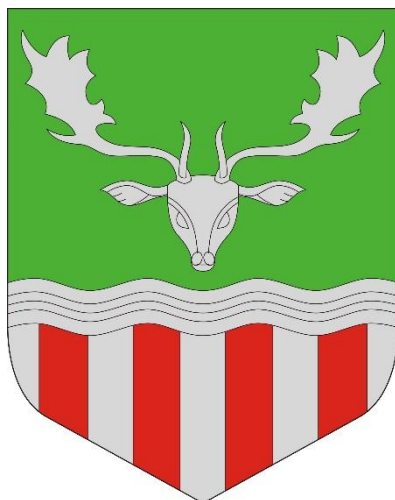
SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tamási Integrált Településfejlesztési Stratégiája

Készítették: Terra Stúdió Kft., Med-Geo Kft., Pro Urbe Kft.

Dulicz László, projektvezető

dr. Kukely György, projektvezető, vezető tervező

Rácz Andrea, megyei koordinátor, társadalompolitikai szakértő

Imecs Anikó, megyei koordinátor, közlekedés szakági tervező

dr. Jeney László, felelős tervező

Varga Ágnes, társadalompolitikai és gazdaságfejlesztési szakértő

Hohl Zsófia, társadalompolitikai szakértő

Zábrádi Zsolt, gazdaságfejlesztési szakértő

Varga Zsolt, közlekedési szakági tervező

Zajovics András, közmű szakági tervező

Szűts Orsolya, zöldfelületi és tájrendezési szakági tervező,

Zorgelné Sin Emília, településtervező

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS	5
1 A HELYZETELEMZÉS FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSAI	8
2 KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI	12
2.1 Tamási jövőképe	13
2.1.1 Tamási jövőképe.....	13
2.1.2 Átfogó célok.....	16
2.2 A stratégiai fejlesztési célok meghatározása	20
2.2.1 Tematikus célok.....	21
2.2.2 Területi célok.....	28
3 A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK	29
3.1 A stratégiai célok és projektek összefüggései	30
3.2 Kulcsprojektek	32
3.2.1 Komplex mezőgazdasági program (K1)	32
3.2.2 Komplex turisztikai fejlesztés (K2).....	37
3.3 Hálózatos projektek.....	44
3.4 Akcióterületi projektek	53
3.4.1 Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklásával	53
3.4.2 Az egyes akcióterületeken a megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló jellegű bemutatása.....	55
3.5 Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések és ezek illeszkedése a stratégia céljaihoz	62
3.5.2 Társadalmi kohézió és városi identitás erősítése, foglalkoztatás növekedésének elősegítése (E–S3)	63
3.5.3 Minőségi szakemberképzés elősegítése (E–S4)	64
3.6 A fejlesztések ütemezése	65
3.7 A településfejlesztési akciók összehangolt, vázlatos pénzügyi terve	66
3.8 A város vonzáskörzetére kihatással lévő fejlesztési elképzelések (projektjavaslatok) 77	
4 ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM	79
4.1 Bevezetés.....	80
4.2 A település szegregátumainak és szegregáció által veszélyeztetett területeinek bemutatása.....	81
4.3 Az IVS-ben szereplő antiszegregációs tervben foglalt intézkedések értékelése	84
4.4 A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések	85
4.5 A fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedések	90
4.6 A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések	91

4.7	A tervezett intézkedések ütemezése és forrás háttere.....	92
4.8	Együttműködő partnerek	95
4.9	Az Anti-szegregációs program megvalósításának nyomon követése – monitoring..	96
5	A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI	97
5.1	Külső összefüggések	98
5.1.1	A stratégia és a településszerkezeti terv összhangja	99
5.1.2	A stratégia és a fejlesztési tervek összhangja	100
5.1.3	A stratégia illeszkedése a társadalmat érintő ágazati tervekhez.....	107
5.1.4	A stratégia illeszkedése a gazdaságot érintő ágazati tervekhez	107
5.1.5	A stratégia illeszkedése a közlekedést érintő ágazati tervekhez	108
5.1.6	A stratégia illeszkedése az épített és természeti környezetet érintő ágazati tervekhez.....	108
5.2	Belső összefüggések	109
5.2.1	A célok logikai összefüggései.....	109
5.2.2	A célok és a helyzetértékelésben beazonosított problémák	110
5.2.3	A stratégia megvalósíthatósága, a célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása	111
6	A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI	112
7	A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE	117
7.1	A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek.....	118
7.1.1	Fenntartható Energia Akcióprogram (SEAP)	118
7.1.2	Fenntartható városi mobilitási terv (SUMP)	119
7.1.3	Helyi klímastratégia.....	119
7.1.4	A város közterületeinek közösségi használata és a helyi identitástudat növelése – a boldog város.....	120
7.1.5	Szabályozási tevékenységek, eszközök	120
7.2	Az integrált településfejlesztési stratégia megvalósításának szervezeti kereteinek meghatározása	121
7.3	Partnerség biztosítása az ITS tervezése és megvalósítása során	123
7.4	Településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok.....	125
7.5	Monitoring rendszer kialakítása	126
7.5.1	A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása.....	126
7.5.2	Indikátorok meghatározása.....	128
7.5.3	A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása.....	133
8	MELLÉKLETEK.....	135

Tamási középtávú fejlődési pályájának meghatározásához szükséges a 2014–2020 közötti időszakot átfogó Integrált Városfejlesztési Stratégia elkészítése egy hiánypótló dokumentum a város életében. A Településfejlesztési Koncepció (2003) megalkotása óta eltelt több mint egy évtizedben Tamásira a kötelező ciklus, illetve gazdasági programokon kívül nem készült a város hosszú-, illetve középtávú céljait rögzítő stratégiai településfejlesztési dokumentum.

Tamási Integrált Településfejlesztési Stratégiája a településfejlesztési koncepcióról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet alapján, annak 2. mellékletében meghatározott tartalom szerint került kidolgozásra.

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 9/A. § (2) bekezdése szerint az Integrált Településfejlesztési Stratégia a rendelkezésre álló és bevonható források ismeretében meghatározza a településfejlesztési koncepcióban meghatározott célok megvalósítását egyidejűleg szolgáló beavatkozásokat, programokat, továbbá a megvalósítás eszközeit és nyomon követését.

A 314/2012. (XI. 8.) kormányrendelet 3. § (5) szerint a stratégia a koncepcióval összhangban, a településszerkezeti terv figyelembevételével kerül kidolgozásra. 6. § (1) A középtávra szóló stratégiát az önkormányzat a megállapításról szóló döntés mellékleteként fogadja el.

A városvezetés a koncepcionális és stratégiai munka módszerének meghatározásakor partnerségi tervet fogadott el, amely mentén került sor a fejlesztésben érdekelt szereplők tervezési folyamatban történő részvételére, bevonására, illetve a szakmai munka és döntéselőkészítés hivatalon belüli koordinációjának megvalósítására. Az Integrált Településfejlesztési Stratégia egyeztetése és elfogadása a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet, valamint Tamási Város Önkormányzata 10/2015.(I. 21.) sz. képviselő-testületi határozata¹ alapján történik.

A munka alapvető célkitűzése, hogy Tamási megfelelően pozícionálja magát hazai és nemzetközi szinten, beazonosítsa azokat az egyéni és egyedi tényezőket, amelyeket fejlesztve versenyképes maradhat, versenyelőnyökhöz juthat. Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióban (OFTK) meghatározásra kerültek a legfontosabb célkitűzések, kimondva, hogy a városok és térségeik az ország gazdasági növekedésében és területi fejlődésében meghatározó szerepet játszanak. Az OFTK-hoz illeszkedve elkészült a tolna megyei területfejlesztési koncepció és program, amelyek keretet adnak a településfejlesztési elképzeléseknek. Ezekhez illeszkedve készült el Tamási Integrált Településfejlesztési Stratégiája.

A célrendszer meghatározásánál a funkcionális várostérségközponti szerepkörből adódó problémák, lehetőségek és feladatok feltárása megtörtént, a kialakított célrendszer egyaránt szolgálja a város és vonzáskörzete integrált fejlesztését, részben az ehhez kapcsolódó közös beavatkozások megvalósításával, valamint a városban megvalósítandó, de térségi hatású intézkedések révén. Az együttműködés tekintetében meghatározásra kerültek azon kiemelt területek, ahol közös fellépéssel lehet térségi szinten hatékony és fenntartható, a járás egésze

¹ Tamási Város Önkormányzata Településfejlesztéssel és településrendezéssel összefüggő Partnerségi Terve, 2015. évi 10/2015. (I. 21.) sz. képviselő-testületi határozata, Budapest, Szomolnok utca 14.

szempontjából előremutató eredményeket elérni, mind a társadalmi, mind a gazdasági, mind a környezeti, mind az intézményi területeken. Mindez az egész térség népességmegtartó erejének javítását, a funkcionális kapcsolatok erősödését és a gazdasági versenyképesség, kooperáció javulását segítheti térségi szinten és az egyes települések esetében egyaránt.

Jelen stratégia tartalmazza Tamási 2014-2020 közötti időszakra vonatkozó Antiszegregációs programját is. A város korábban nem rendelkezett Antiszegregációs tervvel, viszont Esélyegyenlőségi Programjában megjelenik a szegregáció mentesség, mint elérendő cél.

1 A HELYZETELEMZÉS FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSAI

A megalapozó vizsgálat a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet mellékletében meghatározott tartalom szerint készült, így helyzetfeltáró, helyzetelemző és helyzetértékelő munkarészt tartalmaz. A vizsgálat a város térségére is kitékint.

A helyzetfeltárás, a helyzetelemzés és helyzetértékelés eredményeként a stratégia elkészítéséhez kulcsfontosságú területek legfontosabb tendenciái kerültek bemutatásra, szakterületenként áttekintve a város és térsége esetében a jelenlegi helyzetképet, kiemelve az erősségeket, gyengeségeket, lehetőségeket és veszélyeket, a fejlesztési szükségleteket és a konfliktusterületeket.

Tolna megyén belül a leghátrányosabb helyzetű és a legtöbb települést (30 százalékukat) magába foglaló kistépelülési járás központja Tamási, amelynek regionális jelentőségét a termál- és gyógyturizmus adja.

Tamási nagy múltú település, mely hagyományosan az egyik jelentős települése a kevés városú Tolna megyének. A legnagyobb, legrangosabbnak számított a körülötte sűrűsödő kisebb-nagyobb falvak között. Erősen hullámzó fejlődéstörténetében a prosperáló és válságidőszakok egymás után váltották egymást. A középkorban a várkastéllyal rendelkező főúri birtokközpontként a vármegye egyik jelentős mezővárosává fejlődött, török uralom alatt azonban csak kisebb jelentőségű török várral rendelkezett.

A hódoltság után Tamási ismét városias fejlődésnek indult, a környező vidék vásárközpontja lett. A Dél-Dunántúlon a meggyérült lakosság miatt német bevándorlókat telepítettek le, akiknek köszönhetően a térség mezőgazdasága felvirágzott. A németajkú népesség egy része elmagyarosodott, más része viszont évszázadokon át megőrizte nemzeti kultúráját, a sváb hagyományok ápolása ma is fontos kulturális turisztikai vonzerős jelenthet a város számára.

A XIX. századi kapitalista fejlődés – mely a megye több városát (pl. Dombóvár vagy Bátaszék) is fellendítette – csak részlegesen érintette Tamásit, mivel a vasúti fővonalak elkerülték. Tamásiban csak helyi jellegű, és főként a helyi mezőgazdasághoz kapcsolódó ipar fejlődött ki, mely csupán egy kis téglagyárból, tejüzemből és malomból állott. A járásszékhely szerepkör hatására fontos igazgatási intézmények települtek Tamásiba.

A város fejlődése a két világháború között lelassult, ezt a város építészeti arculata is tükrözi. Az 1960-as évektől a szocialista vidékfejlesztés idején Tamási új közintézményekkel, lakóteleppel bővült és a korábban jelentős gyárat még nem látott faluba új ipari üzemek települtek. Mindezek következtében az erősen városhiányos térség centrumaként 1984-ben – történelmében negyedszer – városi címet nyert. Ezt követően került sor új óvoda, iskolai konyha, rendelőintézet és gyógyszertár, galéria, zeneiskola, modern üzletsorok és bankfiókok létesítésére, valamint egy korszerű szennyvíztelep építésére. Jelentős közigazgatási változás volt 2007-ben Pári kiválása.

A rendszerváltoztatás utáni privatizációval a korábban eredményesen működő termelőszövetkezetek, az állami gazdaság és a kiváló minőségű földterületek egy része külföldi érdekeltségű vállalkozások került. A birtokkoncentráció mellett a növénytermesztési vetésforgó, takarmánytermelés, állattartás és trágyázás egymásra épülő hagyományos mezőgazdasági vertikuma is szétesett.

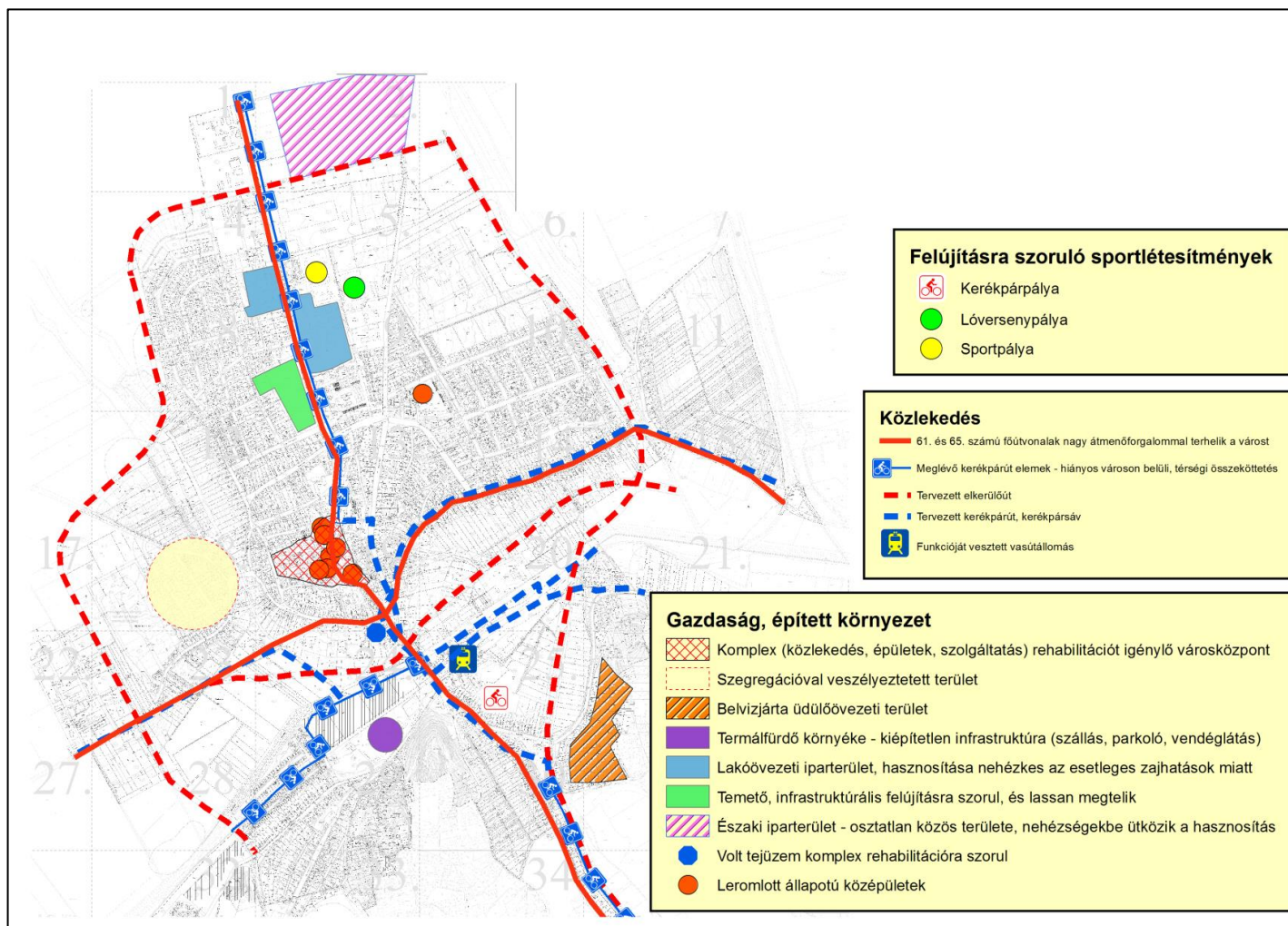
Az elmúlt évtizedekben jelentős kicserélődés figyelhető meg a város meghatározó feldolgozóipari üzemének körében. Az ezredforduló után több korábban jól működő vállalkozás leépült vagy elköltözött, funkcióváltásra szoruló, alulhasznosított barnamezős területeket hagyván maguk után. Helyettük azonban új, jelentős foglalkoztató vállalkozások is megjelentek elsősorban a város északi iparterületein. A városvezetés tervei alapján ezen északi iparterület tovább bővítését célozzák, mivel a jelenlegi ipari területek nem alkalmasak nagyobb cég (200 fős foglalkoztatotti létszámú) zöldmezős beruházására. Az iparfejlesztés során a jövőben Tamásin túlnyúló, pozitív hatása lehet a járás foglalkoztatására, vállalkozásaira is. Tamásiban az elmúlt évek folyamán számos fejlesztés, beruházás valósult meg, amelyek nagyban hozzájárultak a város fejlődéséhez. 2007–2013 között 22 lezárt vagy jelenleg is futó, európai uniós forrást felhasználó projektet valósított meg az önkormányzat, amely közel 6 milliárd Ft-os összértékű támogatásban részesültek.

A jövőbeni fejlődés meghatározásában döntő jelentősége van a helyi erőforrások (kiváló minőségű földterületek, erdőterületek, geoterma) nagyobb fokú hasznosításának. A mezőgazdaság fejlesztésétől a munkalehetőségek bővülésén túl az önellátás irányába történő elmozdulásra fektetnek különös hangsúlyt, valamint a térségben megtermelt jó minőségű alapanyagokból helyi brand építését szorgalmazzák. A mezőgazdaság a kiváló termőhelyi adottságú vidékre, valamint a geotermia által fűthető üvegházi termesztésre is alapozhat a jövőben.

A turizmus sokrétű fejlesztése (termál, gyógy, aktív szabadidő, kultur és gasztroturizmus) régóta meghatározza a város fejlesztési irányvonalát. A turizmus fellendülésétől a foglalkoztatás növekedését, a közvetlen és közvetett bevétel növekedést egyaránt remélik. Ennek érdekében összehangolt fejlesztés végrehajtását szorgalmazzák a programkínálat bővítése, színvonalának erősítése és a kiszolgáló létesítmények (szállás, vendéglátás, rekreációs szolgáltatások infrastruktúrájának megteremtése) megépítése terén is. Az önkormányzat bízik abban, hogy a turizmusfejlesztésbe magán befektetőket is be tud vonni, az együttműködési lehetőségek keresése folyamatban van. A város tervezett egészségturisztikai szerepkörének fontos eleme a termálfürdő és a kerékpárút-hálózat fokozatos fejlesztése.

Az Ability Fürdőfejlesztés mellett az elmúlt időszak legnagyobb beruházását az integrált mikrotérségi oktatási központ kialakítása jelentette Tamásiban (DDOP 3.1.2/2F-2f). A több mint 1,2 milliárd Ft értékű oktatásfejlesztési beruházás részét képezi a város ifjúságpolitikájának, amely kulcsfontosságú szerepet játszik ahhoz, hogy Tamási a jövőben népességét megtartani képes, vonzó várossá váljon.

Problématérkép

2.1-1. ábra: A Megalapozó vizsgálatban beazonosított problémák

Forrás: saját szerkesztés

2 KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI

2.1 TAMÁSI JÖVŐKÉPE

Az integrált településfejlesztési stratégia – a településfejlesztési koncepcióval és az Európa 2020 stratégiával összhangban – Tamási 2020-ig elérni kívánt fejlesztési céljait határozza meg.

2.1.1 Tamási jövőképe

A város jelenleg hatályban lévő Településfejlesztési Koncepciója 2003-ban készült, amely nem határoz meg jövőképet, így az Integrált Településfejlesztési Stratégia megalapozó fázisában a várossal a következő jövőkép megfogalmazására került sor:

Tamási a helyi erőforrások sokoldalú, innovatív és integrált hasznosításán alapuló gazdaságfejlesztés és ezzel összhangban növekvő társadalmi jólét városa.

Mindezek alapján Tamási hosszú távon elérni kívánt céljai az alábbiakban foglalható össze:

Egészségturisztikai tengely társközpontja

Tamási az egyik társközpontja a Dombóvárral együtt alkotott nyugat-tolnai egészségturisztikai tengelynek, amelynek alapja a termálfürdő, de emellett a város turisztikai vonzereje több más tényezőn is alapul. Az egészségturisztikai vonzerőhöz kapcsolódnak a természeti környezettel harmonikusan kialakított, a közeli erdőségekre és tavakra alapozott rekreációs és szabadidő eltöltési attrakciók. A látnivalók kiegészülnek a történeti hagyományokon alapuló értékes épített örökségét ápoló, de arculatában megújulni képes településképpel. Tamási a funkcionálisan és látványában megújult városközpontjával, gondozott utcáival és tereivel, jól karbantartott épületállományával, vonzó képet sugároz a turistáknak. A gazdag programkínálat a sváb nemzetiség hagyományokat is felhasználja. A turizmus fejlődését elősegíti a jól működő kiszolgáló turisztikai infrastruktúra: a megfelelő mennyiségű és minőségű helyi vendéglátóipari és szálláshely-kapacitás megléte.

Komplex geotermikus megújuló energetikai K+F-bázis

A várost övező természeti környezet minőségi fenntartásával, az értékek védelmével és megőrzésével, valamint megfelelő hasznosításával, a megújuló energiaforrások széles körű felhasználásával, a fenntarthatóság szempontjai érvényesülnek, Tamási környezettudatos várossá válik. A geotermikus megújuló energiának az erőművi hasznosítása mellett több célra is felhasználásra is kerül, egyaránt alapjául szolgál a lakóközösségi fűtésrendszernek, az északi iparterület energiahatékonyság növekedésének és az üvegházás mezőgazdasági termelésnek. Az óvodától a középiskoláig bevezetett célirányos oktatás és a felnőtteknek szóló programok eredményeként pozitív szemléletmódváltás következik be a környezeti magatartásban.

A járás helyi erőforrásokra alapozott foglalkoztatási központja

Tamási munkahelyteremtő gazdasága révén kiterjedt vonzáskörzettel rendelkező járásszékhelyváros, amely fokozatosan tudásalapú központtá válik, ahol a gazdaság egyenletes ütemben fejlődik, egyre magasabb számú jól kvalifikált munkaerőt foglalkoztat. A város ipari hagyományaira alapozva, de kiszélesedő ipari struktúrával, a környezetet nem terhelő ágazatokban, növekvő hozzáadott érték termeléssel stabil munkalehetőséget nyújt a város és a járás számára. A térség kiváló minőségű mezőgazdasági adottságaira alapozva növekszik a mezőgazdasági termékeket termelő és feldolgozó ágazatok szerepe. A város fenntartható és

versenyképes élelmiszeriparral rendelkezik, amely a tájjal, a környezettel harmonizál, és terület felhasználás mennyisége szempontjából takarékos. A gazdálkodás a természeti értékeket nem veszélyezteti, nem károsítja, illetve káros hatásait minimalizálja. Tamási biztos megélhetést és egzisztenciát nyújt mind a város, mind pedig a járás gazdálkodói számára. A helyi cégek mellett külső vállalkozások is tudatosan települnek Tamásiba és hosszútávon gondolkodnak. A város bevételei kiszámíthatóak, pénzügyi helyzete stabil.

Fontos kerékpárút-hálózati csomópont

Tamási mind az országos jelentőségű, megyei mind pedig a helyi jelentőségű településközi kerékpárút-hálózat integráns tagja. A kerékpárutakon keresztül nem csupán a szomszédos települések érhetőek el, hanem nagy jelentőséggel bír a településen belüli közlekedésben is. A kiépített kerékpárutak szorosan illeszkednek a környezettudatos és egészségtudatos turisztikai fejlesztésekhez. A kerékpárút-hálózat egyaránt fontos szerepet tölt be a szabadidős célú és a napi szintű hivatásforgalmi kerékpáros forgalom számára. A kerékpárút-hálózat így turisztikai jelentősége mellett fontos hozadékkal bír a lakosság otthonérzetének megteremtésében is.

Intelligens és vonzó kis-középváros

Megfelelően kiépített műszaki infrastruktúrájának és magas színvonalú humán közszolgáltatásainak köszönhetően Tamási egy otthonos, minden korosztályú polgára számára jó életminőséget biztosító város. Az élhetőség szempontjából a funkciók bővítése és a szolgáltatások kínálatának, minőségének és elérhetőségének javítása folyamatos, a lakossági kereslet növekedésével tovább erősödik. A városon belül a lakó- és üdülőfunkciójú területek általános állapota javul, amelynek fő összetevője a közterületek minőségi fejlesztése. A stabilan és színvonalasan működő oktatási rendszer az alaptól a felsőfokig egyszerre teszi lehetővé a tehetséges fiatalok számára képességeik helyi kibontakoztatását, nyújt a helyi gazdasághoz illeszkedő szaktudást, hozzájárul a helyi lakosság magas képzettségi szintjéhez. Az eredményes közösségfejlesztés révén nyitottak a helyi hagyományos értékeken alapuló és a megújuló kulturális programokra is. A városba újonnan beköltözők integrálódnak Tamási társadalmába. A város lakossága, az intézmény- és az infrastruktúra-hálózat által is kezelhető, egészséges léptékben növekszik. A népesség növekedése nem csak a pozitív vándorlási különbözetnek köszönhető, hanem az egyre magasabb számban helyben maradó fiataloknak, akik perspektívát és pozitív jövőképet látnak Tamásiban és büszkék arra, hogy itt élhetnek. A javuló népességmegtartó és népességvonzó képességnek köszönhetően a lakosság korösszetétele még kedvezőbbé válik. Tamási a tanulmányaik elvégzése után visszatérő fiatalok számára is vonzó, a letelepedéshez tényleges alternatívákat nyújtani tudó település lesz.

Az országos jelentőségű közlekedési fővonalakhoz csatlakozó járásszékhely

Az M65 autópálya kiépítésével és a vasúti közlekedés visszaállításával Tamási beintegrálódik az országos jelentőségű gyorsforgalmi közút- és vasúthálózatba. Az említett közlekedési vonalak feltárják nem csupán Tamási, hanem egész Északnyugat-Tolna megye hosszú ideig „forgalmi árnyékban” lévő területét tárják fel, amelynek elsődleges hozadéka a helyi lakosság életminőségének javulása, de az elérhetőség javulása ösztönzőleg hat a helyi vállalkozások és a turizmus fejlődésére is. A jó elérhetősége révén a kiterjedt vonzáskörzettel rendelkező Tamási hatékonyabban be tudja tölteni a térségén belül vezető szerepét, amellyel funkcióiban felzárkózhat Tolna megye többi meghatározó központja mellé.

2.1.2 Átfogó célok

Tamási Településfejlesztési Konceptiója átfogó célokat nem fogalmaz meg, így a jövőkép eléréséhez kapcsolódóan, jelen dokumentumban a következő három átfogó cél került megfogalmazásra. A három cél kijelöli a város legfontosabb gazdasági, társadalmi, környezeti kihívásokra adott válaszait.

1. **Helyi erőforrás-alapú önellátó város:** A helyi erőforrásokat fenntarthatóan és innovatívan hasznosító, versenyképes, több lábon álló, önellátó gazdaság
2. **Egészségturisztikai központ:** Minőségi szolgáltatásokon alapuló rekreációs termál- és gyógyturizmus
3. **Intelligens és vonzó város:** A város magas színvonalú humán szolgáltatásai és infrastrukturális feltételei, minőségi lakókörnyezete komfortérzetet nyújt lakói és a beköltözők számára.

1. Helyi erőforrás-alapú önellátó város

A helyi erőforrás-alapú önellátó város cél a munkahelyteremtéssel kapcsolatos gazdaságfejlesztési célokat integrálja. A város gazdasági stabilitásának megteremtése érdekében törekedni kell a gazdaság diverzifikációjára. A város meglévő iparterületének fejlesztésével, illetve a várostól távolabbi északi területeken kialakítható telephelyeken vállalkozók vonzásával, továbbá helyi termékek előállításával és feldolgozásával a foglalkoztatás tekintetében komoly előrelépés érhető el. A település alapvetően olyan gazdasági vállalkozásokat támogat, amelyek magas hozzáadott értékű tevékenységet folytatnak, és környezetbarát technológiákat alkalmaznak. Tamásinak különleges adottságai vannak a természeti erőforrások területén: van termálvize, kiválóak a mezőgazdasági adottságai, tiszta a levegő, gyönyörű a táj. A város a helyi erőforrásokra alapozó, fenntartható, innovatív és versenyképes gazdaság erősítését célozza meg, azt, hogy a meglévő erőforrások hatékonyabb felhasználásával saját lábára tudjon állni, minél nagyobb mértékben önellátóvá váljon.

A célállapot fő jellemzői:

- ⊕ A kibővített ipari területnek köszönhetően növekszik az ipari és szolgáltató szektor hozzáadott értéktermelése, részben a helyi kis és közepes méretű vállalkozások, részben a betelepülő közepes és nagyobb vállalkozások teljesítménye révén;
- ⊕ A város jól megközelíthető, korszerű, a megújuló geotermikus energetikai bázist hasznosító, energia-hatékony, relatíve olcsón üzemeltethető és változatos telephelykínálattal áll a befektetők rendelkezésére;
- ⊕ A helyi munkaerő szakmai felkészültsége, motiváltsága kiváló, illeszkedik a kereslethez, a folyamatos tovább- és átképzés lehetőségei rendelkezésre állnak, a közfoglalkoztatás fokozatosan áttér a piaci foglalkoztatásba;
- ⊕ A város aktív vállalkozásfejlesztési és befektetés-ösztönzési politikát folytat, a gazdaság és a település vezetése között érdemi párbeszéd van, egyúttal a város szoros K+F együttműködésben van egyetemekkel;
- ⊕ A járás többi településével szoros együttműködésben, a helyi és járási erőforrásokon alapuló, megfelelő mennyiségű és minőségű mezőgazdasági termelés és a kapcsolódó fejlesztések komplex tervezése az egész térség élelmiszergazdaságának fejlődéséhez is hozzájárul;

- ⊕ A korszerű, hatékony és diverzifikált helyi gazdaság termékei versenyképesek, ahol az újonnan betelepülő vállalkozásoknak köszönhetően növekednek a helyi adóbevételek, amelyek hozzájárulnak a város fejlesztéséhez és üzemeltetéséhez.

2. Egészségturisztikai központ

Az egészségturisztikai központ átfogó cél Tamási turisztikai vonzerejének növelését segíti a meglévő adottságok hatékonyabb kihasználásával. A település természeti erőforrásai egymáshoz jól illeszthető, sokszínű, átfogó kínálatú, szervezett turisztikai szolgáltatásoknak otthont adó fejlesztéseket tesznek lehetővé. A város jövője szempontjából kiemelt jelentőséggel bír a termál- és gyógyvízkészletre épülő fürdő- és gyógyturizmus, így a turizmus fellendítésének kiindulási alapja a fürdő fejlesztése és megfelelő üzemeltetése. Ez azonban önmagában nem elegendő, szükséges az egészségturizmushoz kapcsolódó egyéb különböző turisztikai attrakciók fejlesztése is: a vadászaton, halászáton, ökoturizmuson, lovassporton alapuló, hálózattá fejlesztett rekreációs, szabadidős, üdülési és sportolási turisztikai kínálat, valamint az ezeket kiszolgáló közlekedés, kereskedelem, vendéglátás, és szálláshelyszolgáltatás kialakítása. Tamási a XXI. században a Tolna megyei egészségturisztikai tengely egyik kedvelt célpontjává válhat minden turisztikai célcsoport tekintetében, ha az értékes épített örökségre, sváb nemzetiségi hagyományokra alapozó meglévő turisztikai programkínálat minőségi fejlesztése mellett potenciális vonzereje tovább erősödik a termálfürdő a hozzá kapcsolódó rekreációs kínálat lehetőségével, a városmarketing tevékenységének fejlesztésével, sokoldalú desztináció-menedzsmenttel.

A célállapot fő jellemzői:

- ⊕ Tamási az egészségturizmus kiemelt és versenyképes városa multifunkcionális fürdővel, komplex egészségügyi intézménnyel és tanuszodával
- ⊕ Az egészségturisztikai fejlesztések során a környezeti egyensúly megőrzése kiemelt hangsúlyt kap, Tamási a természetközeli gyógyturizmus célterületeként jelenik meg;
- ⊕ Sokoldalú turisztikai attrakciók (kerékpáros, gyalogos, lovas turistaútvonalak) állnak rendelkezésre, a kerékpárutaknak a közlekedési hálózat egyéb elemeihez is kapcsolódó hálózata kiterjedtebbé, használata biztonságosabbá válik, a városban kerékpáros közösségi közlekedési szolgáltatások épülnek ki, ami mind a hivatásforgalmú, mind a szabadidős célú kerékpározás népszerűségének növekedését, a személygépkocsi városi célú használatának visszaszorulását eredményezi;
- ⊕ A város területfelhasználási politikáját az energiahatékonyság kiemelt figyelembe vételével alakítja, megőrzi a város relatív kompaktságát, a környező mezőgazdasági és erdőterületeket, a városi nyitott terek és minőségi zöldfelületek és aránya tovább növekszik és hálózattá bővül, a tájhasználat optimális;
- ⊕ Megfelelő mennyiségű és minőségű kapcsolódó turisztikai szolgáltatás, vendéglátás és szálláshelykínálat áll a különböző célcsoportok rendelkezésére, amely a turizmus jövedelemtermelő képességének növekedését eredményezi;
- ⊕ A jó minőségű szolgáltatások és pezsgő kulturális élet, programok nyújtása révén Tamási több turisztikai területen is vonzó célponttá válik (kulturális, sport, öko- és szabadidős turizmus, egészségmegőrzés)
- ⊕ A turisztikai termékpaletta optimális kihasználása, járási szintű desztinációs összefogás és az turisztikai vállalkozások ösztönzése;

3. Intelligens és vonzó város

Az intelligens és vonzó város átfogó cél a hatékonyan működő, minőségi kínálatot nyújtó kisváros („smart city”) kialakítását tervezni. A város magas színvonalú humán szolgáltatásai és infrastrukturális feltételei, minőségi lakókörnyezete komfortérzetet nyújt lakói és a beköltözők számára. A demográfiai változásokhoz alkalmazkodva intézményrendszerét is a kereslethez igazítja, s a különböző kor- és célcsoportok életminőségének javulásához hozzájárul, miközben a fenntartható városüzemeltetés szempontjai is érvényesülnek. Kiemelt hangsúly helyeződik a helyi erőforrások (táji, természeti, épített értékek stb.) hasznosítására. A megújuló energiaforrások széles körű felhasználásával, az energiahatékonyság javításával, s a szemléletformálás segítségével Tamási környezettudatos várossá válik. A közbiztonság javítása is megjelenik az élhetőség szempontjai között. A funkciók bővítése a közlekedés és a humán szolgáltatások kínálatának, minőségének és elérhetőségének javítása, a közterületek minőségi fejlesztése a lakosság életfeltételeit, életszínvonalát, otthonérzetét alapvetően meghatározza. A minőségi élet feltételeinek javulása a város népességmegtartó erejének növelését eredményezi.

Az intelligens és vonzó város megteremtésének kulcsfontosságú pillére a humán erőforrás fejlesztése, a lakosság képzettségi szintjének növelése és a magasan kvalifikált munkaerő letelepítése. Mindezt lehetővé teszi a tehetséges fiatalok képességeinek kibontakoztatását célzó fejlesztések, ösztöndíjrendszerek (pl. Bursa Hungarica) támogatása és a helyi gazdasági igényekhez igazodó szakképzési rendszer. A stabilan és minőségi színvonalon működő oktatási, képzési intézmények fejlesztése elősegíti a különböző társadalmi csoportok közötti helyi társadalom kohézió javítását, a helyi társadalom szolidaritásá és befogadóvá válását is.

A célállapot fő jellemzői:

- ⊕ A jól szervezett városüzemeltetés, műszaki infrastruktúra, a minőségi, tiszta lakókörnyezet, a megfelelő színvonalú intézményhálózat közszolgáltatásai (városablak kialakítása, nyitott önkormányzat) vonzóvá és komfortossá teszi a várost;
- ⊕ Energiaellátásának biztosítására egyre növekvő arányban kerülnek hasznosításra a megújuló energiaforrások, s kiemelten kerülnek figyelembe vételre az energiahatékonyság szempontjai mind az új épületek építésénél, mind a meglévő épületállomány felújításánál;
- ⊕ A klímaváltozásra a város megfelelő válaszokat fogalmaz, mind az adaptáció, mind a mitigáció területén. Többek között nő az elvezetett és visszatartott csapadékvíz mennyisége, s a víz jelentősége a városképben is még jobban megjelenik;
- ⊕ Megvalósul a belső közúti közlekedési hálózat fejlesztése, a városközpont közúti forgalomtól való tehermentesítése az ehhez szükséges elkerülő utak kialakításával, megépül az M65 autópálya és újra megvalósul a vasút feltárás;
- ⊕ A közösségi közlekedés kevesebb közlekedési terheléssel és jó színvonalon szolgálja ki a város és térsége lakóinak utazási igényeit. A kiterjedt és rugalmasabbá váló autóbuszos közlekedés mellett az újraindított vasút is egyre vonzóbb alternatíva a városkörnyék és a város kapcsolatában is, köszönhetően a megújult infrastruktúrának, az intelligens és rugalmas közlekedésszervezési megoldások bevezetésének, valamint az elővárosi vasúti közlekedés fejlődésének. A városban innovatív, környezetbarát tömegközlekedés alakul ki.
- ⊕ Fejlett köznevelési, közoktatási rendszer a bölcsődétől a felsőfokig, pezsgő kulturális élet, közművelődés,

- ⊕ A lokálpatriotizmus és a helyi közösségi élet erősödik, a város a fiatalok számára vonzó marad, s tanulmányaik elvégzése után visszatérnek Tamásiba;
- ⊕ Tamási javuló népességmegtartó és népességvonzó képességnek köszönhetően a lakosság száma és összetétele még kedvezőbbé válik;
- ⊕ A hatékonyan működő szociális ellátások révén a város periferiáin élő, társadalmilag hátrányos helyzetű csoportok integrációja révén a társadalmi különbségek csökkennek.

2.2 A STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉLOK MEGHATÁROZÁSA

Tamási 2020-ig elérendő, középtávú stratégiai célkitűzései egyrészt középtávú átfogó célokat, másrészt városi szintű tematikus célokat foglalnak magukban.

Jövőkép	Tamási a helyi erőforrások sokoldalú, innovatív és integrált hasznosításán alapuló gazdaságfejlesztés és ezzel összhangban növekvő társadalmi jólét városa.		
Középtávú átfogó célok	1. A helyi erőforrásokra alapozó, fenntartható, innovatív és versenyképes, több lábon álló, a foglalkoztatottak megtartásával és bővítésével szinergikusan fejlődő helyi gazdaság erősödjön	2. A helyi turisztikai és rekreációs potenciál kihasználásával a város a nyugat-tolnai egészségturisztikai tengely társközponti szerepkörét töltsse be	3. A műszaki és humán ellátórendszereit megfelelő minőségben működtető, intelligens és vonzó város tartsa meg népességét, erősítse a helyi társadalmi kohézióját
Városi szintű tematikus célok	T1: Megújuló geotermikus energetikai K+F bázis kialakítása	T4: Termálfürdő egészségturisztikai funkcióinak bővítése, egészségtudatos életmód erősítése	T7: Életminőség javítása a műszaki infrastruktúra-hálózat fejlesztésével
	T2: Mezőgazdasági komplex K+F program megvalósítása	T5: Helyi turisztikai kínálat versenyképességének növelése	T8: Humán erőforrás fejlesztése, a népességmegtartó képesség erősítése
	T3: Helyi erőforrásokon alapuló munkahelyteremtés	T6: A turizmushoz kapcsolódó infrastruktúra-fejlesztés, településmarketing	T9: Társadalmi kohézió erősítése, a leszakadó csoportok támogatása

2.2.1 Tematikus célok

A tematikus célok a középtávú városfejlesztési célok mentén kerültek meghatározásra, amelyek főbb beavatkozási területei a gazdaság, a turizmus, a társadalom és az életminőség javítása. A tematikus célok rendszerét az alábbi táblázat foglalja össze:

1. A helyi erőforrásokra alapozó, fenntartható, innovatív és versenyképes, több lábon álló, a foglalkoztatottak megtartásával és bővítésével szinergikusan fejlődő helyi gazdaság erősödjön	
T1	Megújuló geotermikus energetikai K+F bázis kialakítása
T2	Mezőgazdasági komplex K+F program megvalósítása
T3	Helyi erőforrásokon alapuló munkahelyteremtés

2. A helyi turisztikai és rekreációs potenciál kihasználásával a város a nyugat-tolnai egészségturisztikai tengely társközponti szerepkörét töltse be	
T4	Termálfürdő egészségturisztikai funkcióinak bővítése, egészségtudatos életmód erősítése
T5	Helyi turisztikai kínálat versenyképességének növelése
T6	A turizmushoz kapcsolódó infrastruktúra-fejlesztés, településmarketing

3. A humán és műszaki ellátórendszereit megfelelő minőségben működtető, intelligens és vonzó város tartsa meg népességét, erősítse a helyi társadalmi kohézióját	
T7	Életminőség javítása a műszaki infrastruktúra-hálózat fejlesztésével
T8	Humán erőforrás fejlesztése, a népességmegtartó képesség erősítése
T9	Társadalmi kohézió erősítése, a leszakadó csoportok támogatása

T1: Megújuló geotermikus energetikai K+F bázis kialakítása

A megújuló geotermikus energetikai K+F bázis kialakításnak célja a fenntartható fejlődés elősegítése az energiahatékonyság növelésével, illetve a megújuló energiák alkalmazásával. A környezettudatosság fontos eleme az energiatudatosság, amely kapcsán törekedni kell az épületállomány energiatakarékosságot szolgáló felújítására, valamint a működtetésére, intézményeknél a minél magasabb fokú napenergia hasznosításra. A megújuló erőforrások fűtési és hűtési célú hasznosításának elterjedését, ezen belül is a földhő, illetve a napelemek, napkollektorok hasznosítását csak lokális szinten, a fogyasztási helyhez kapcsolódóan célszerű támogatni. A termálvizek esetén törekedni kell a több célú hasznosításra, pl. a jóléti, fürdési, gyógyászati szolgáltatásokon túl a hulladékvizek, és így a hulladékenergia fűtési célú felhasználására. A beavatkozás egyrészt magában foglalja az iparterület megújuló energiafelhasználásának (amely ez esetben a geotermikus mellett napenergia hasznosítását is jelenti) és energiahatékonyság-növelésének támogatását.

A városi iparterületek nagyságát növelni kell az újabb munkahelyteremtő beruházások fogadása végett, ezért a rendezési tervnek megfelelően a gazdasági terület bővítését és a hozzá tartozó infrastruktúra kiépítését a város északi területein a meglévő ipari területekhez kapcsolódóan, további új területek (korlátozott mértékű) bevonásával célszerű megoldani. Cél, hogy a vállalkozások működési feltételei javuljanak, ezzel is megfelelő háttérrel biztosítva a versenyképesség és működési hatékonyság erősödéséhez. A megfogalmazódó fejlesztési igények hosszú távon hozzájárulnak az ipar megerősödéséhez. A célkitűzések egyúttal jelentik a geotermikus energián alapuló erőművi hasznosítás lehetőségeinek kialakítását, valamint a geotermián alapuló közösségi fűtésrendszert és a jelenlegi rendszer fejlesztését is.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- ⊕ Ipari park kialakítása és a meglévő és a kialakítandó iparterület energetikai és infrastrukturális fejlesztése²
- ⊕ Az ipartelepen és a nem gazdasági célú épületekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás alkalmazása
- ⊕ Innovációs és adaptációs készség javítása, együttműködés kialakítása a felsőoktatási intézmények és a vállalkozások között
- ⊕ Energetikai tanácsadás és energetikai fejlesztések koordinációja intézményi háttérnek megteremtése
- ⊕ Jelenlegi geotermikus fűtési rendszer fejlesztése mélykutas fúrással
- ⊕ A társasházak energetikai korszerűsítésének támogatása
- ⊕ A távhő szolgáltatás rehabilitációja, a távhőtermelés technológiai korszerűsítése

T2: Mezőgazdasági komplex K+F program megvalósítása

A mintaprogram célja az intenzív zöldségtermesztésen, feldolgozáson és helyi termék bolton keresztül egy olyan mezőgazdasági terméklánc kialakítása, amely a termőföldtől az asztalig elvnek teljesen megfelel, és hosszú távon képes becsatornázni egyéb mezőgazdasági alapanyag termelők termékeit is. Tamási és járása kiváló adottságú mezőgazdasági termőhellyel rendelkezik, amelyek terményei jelenleg csak korlátozottan vesznek részt a gazdasági folyamatokban. Sok esetben szervezési kapacitás és a szükséges technológia híján nem tudják kihasználni a térségben a természeti adottságok és a piaci igények nyújtotta lehetőséget. A helyi termékek pedig nemcsak munkahelyet és jövedelmet teremtenek, hanem erősítik a helyi identitást, segítik kielégíteni a járás és az ország biogazdálkodásból származó termékek és sokszínű minőségi termékpaletta iránti növekvő igényét. Fejlesztési cél tehát rövidtávon a helyi kistermelői piacok erősítése, ezekre épülő közétkeztetés előtérbe hozása. Középtávon további cél a mezőgazdasági alapanyagokra épülő nagy hozzáadott értékű termék előállítás, feldolgozás, piaci értékesítés és agrármarketing tevékenység termelői együttműködéssel.

A rövid ellátási lánc (REL) társadalmi elfogadottságának erősítése során fontos a REL termelői és vevői ismertséget és elismertséget is erősíteni. A REL áruféleségeinek pozitív termék tulajdonságai vonzóak a vásárlók számára, hiszen ezekben a formákban jellemzően a friss, érett, szezonális, hagyományos és kézműves, valamint ökológiai gazdálkodásból származó termékek érhetők el. A REL fejlődési irányai is jól népszerűsíthető trendek közé tartoznak: ezek az egyedi, személyre szabott termékek és szolgáltatások kialakítása, továbbá az élményturizmus a helyi termelői terméket felhasználó gasztronómia fejlesztése. Mindemellett a rövid ellátási láncban értékesített termékek arculata (imázsa) sokszor túlzottan is a prémium, nehezen elérhető kategóriába helyezi ezeket a termékeket.

Jelenleg a hagyományos REL formák mind a fogyasztó, mind pedig a termelő számára viszonylag könnyen elérhetők, azonban az együttműködések kialakítása nélkül mind a modern REL típusok terjedése, mind pedig a hagyományos formák fenntartható működése meglehetősen bizonytalan. A kereslet oldaláról a piacszervezői együttműködés igényét az támasztja alá, hogy jelentős keresletet képes biztosítani az intézményi étkeztetés és vendéglátás piaca.

² Javasolt a terület célzott régészeti kutatása.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- ⊕ A járás települései és mezőgazdasági termelők számára mintaként szolgáló innovatív kezdeményezés megvalósítása
- ⊕ A járás mezőgazdasági termelésének, a kapcsolódó fejlesztéseknek komplex tervezése, szervezése és megvalósítása.
- ⊕ A versenyképességet biztosító, egymásra épülő, modern technológiák használata
- ⊕ Az önkormányzat, felsőoktatási intézmények és a gazdasági szereplők bevonásával mezőgazdasági K+F bázis kialakítása
- ⊕ Alternatív energiák (mezőgazdasági hulladék és melléktermék feldolgozásán alapuló energiatermelés, napelempark kiépítése) használatával a mezőgazdaság energiahatékonyságának növelése: magas nedvességtartalom mellett is működő biomassza kazán telepítése, amely a pelletüzem hulladékának, valamint a saját kertészeti illetve városi zöldhulladék kazánokban történő elégetésével hőenergiát biztosít az üvegháztelep és nyári időszakban az élelmiszer feldolgozó részleg számára)
- ⊕ Helyi élelmiszerfeldolgozó kapacitások kiépítése termelői összefogással, üvegház, szárítóüzem, hűtőház és csomagoló üzem valamint helyi mezőgazdasági alapanyag-termelési igényekhez igazított logisztikai alközpont építése³
- ⊕ A termőföldtől az asztalig tartó rövid ellátási értéklánc kialakítása
- ⊕ Helyi termelői piacok létrehozása, fejlesztése, helyi termékek népszerűsítése és a helyi piacok szerepének növelése
- ⊕ Az egész éves mezőgazdasági termelés lehetővé tétele a közétkeztetés kiszolgálására

T3: Helyi erőforrásokon alapuló munkahelyteremtés

A helyi erőforrások között kiemelt szerepet kell, hogy kapjon a munkaerő, annak fejlesztése, illetve a munkahelyteremtés. Ennek keretében a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok munkához jutásának elősegítése, a közmunkaprogram piaci szektor felé terelése, a helyi termékek versenyképességének támogatása, feldolgozóipari kapacitás bővítése, különös tekintettel az ipari övezet bővítése által.

A munkahelyteremtés érdekében meg kell oldani a munkaerőpiaci kínálati potenciál felmérését, a közmunkaprogramokat összehangolását, a közfoglalkoztatottak munkaerőpiacra történő kivezetését, továbbá előtérbe kell helyezni a közeljövőben a környező egyetemekkel és munkaügyi központokkal átképzési rendszer kidolgozásának lehetőségét. A munkahelyteremtésekhez és meglévők fenntartásához hozzájárulnak a városi fejlesztések (pl. a "zöldfoglalkoztatás" megvalósításával a munkanélküliek mind szélesebb körének a munka világába való visszavezetése), az idegenforgalom, a szép és esztétikus környezet, a városmarketing, a szórakozási lehetőségek is.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- ⊕ A járási szintű közfoglalkoztatási program piaci szektor felé terelése
- ⊕ A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok munkához jutásának elősegítése

³ Az építési tevékenységek terület kiválasztásánál javasolt a régészeti érintettség vizsgálata.

T4: Termálfürdő egészségturisztikai funkcióinak bővítése, egészségtudatos életmód erősítése

Tolna megye egészségturisztikai vonzerőfejlesztési programja a gyógy- és termálfürdőinek fejlesztésénél két különálló termálfürdőt konkrétan is nevesít: Tamásiban és Dombóváron. A Thermal Spa Tamási termálfürdő-beruházás által generált turisztikai fellendülés pozitív hatásait kihasználva, a gazdaság több ágára kiterjedően gazdaságfejlesztő hatással bír a hátrányos helyzetű Tamási és járása gazdasági fejlődésére.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- ⊕ Egészségturizmus, gyógy- és wellness turizmus, ill. egészségipar fejlesztése a Tamási Thermal Spa fejlesztés II. ütemének megvalósításával
- ⊕ Csúszdapark kialakítása, kültéri medencék felújítása, kiszolgáló létesítmények felújítása, fejlesztése, tanuszoda kialakítása⁴
- ⊕ A termálvízben rejlő potenciál kiaknázása az egészségügyi szolgáltatások bővítésével
- ⊕ Az egészségügyi intézményhálózat fejlesztése, egészségügyi munkaerőkapacitás bővítése, magánegészségügyi szolgáltatók bevonása

T5: Helyi turisztikai kínálat versenyképességének növelése

Ahhoz, hogy minél több turista érkezen Tamásiba, és minél több napot ott töltsön, elengedhetetlen a turisztikai attrakciók bővítése, fejlesztése, versenyképességének növelése. Tamási vonzerőfejlesztésének célja, hogy olyan minőségi attrakciók működjenek a városban, amelyek akár a termálfürdőt kiegészítve, de akár önállóan is vonzerőt jelentenek a turisták számára. Ez alapvetően az épített, kulturális és természeti örökségre alapozott kulturális turisztikai és rekreációs szabadidő eltöltési kínálat bővítését foglalja magában. A fejlesztések jelentősen hozzájárulnak a városba érkező látogatók számának, illetve áttételesen a vendégéjszakák számának, valamint a turisták költségének növelésében.

A tematikus cél kiterjed a városban lévő gazdag épített és kulturális örökség védelmére, fejlesztésére. A templomok és egyéb műemlékek helyi védettség alatt álló épületek felújítása⁵, közösségi terek kialakítása mellett kiemelt feladatot jelent a város könyvtár által létrehozott és gondozott Tamási Értéktárban rögzített épített, kulturális és ipari örökségének védelme. A kulturális kínálat elemét képezi a sváb nemzetiségi alapokra is építő hagyományok ápolása, programok szervezése. A kultúra komplex jelentőségű, hiszen a turisztikai kínálat bővítése mellett igen fontos a benne rejlő gazdaságfejlesztő erőre is, amely a megfelelő hasznosítás révén jelentősen hozzájárulhat a települési identitás és társadalmi kohézió javításához is. Tamásiban és járásában is törekedni kell a kulturális programkínálat folyamatos megújítására, a programok egész éves szervezésére a civil és egyéb szakmai szervezetekkel együttműködésben. Cél a kulturális örökségértékek megóvása és fenntartható bemutatása, valamint a kulturális jellegű programok és tevékenységek széleskörű elterjesztése. Olyan programokat javasolt megvalósítani a helyi szereplők bevonásával, amelyek révén Tamási vonzó desztinációként jelenik meg a potenciális látogatók körében.

⁴ A tervezett tevékenységek talajbolygatással járnak, a termálfürdő területének közelében több nyilvántartott TerraSégít Kft. felől 1034-Budapest, Szomolnok utca 14.

⁵ A műemlékeket érintő felújítás örökségvédelmi engedély köteles tevékenység, javasolt az örökségvédelmi hatóság bevonása a tervezés fázisába.

A helyi turisztikai kínálat versenyképességének növelését szolgálja a természeti örökségre alapozott aktív rekreációs–szabadidős tevékenységek (kerékpáros, gyalogos és horgászturizmus) támogatása is. A térségi és az országos kerékpárutak teljes kiépültét követően a kerékpár a turizmus egyik meghatározó jelentőségű közlekedési eszközévé válhat. A lovas turizmust is tovább kell fejleszteni és népszerűsíteni. A szomszédos Pári település irányába lovas útvonalak kijelölése szükséges.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- ⊕ Attrakciófejlesztés
- ⊕ Az épített örökség védelme, fejlesztése (templomfelújítás, műemlékvédelem, közösségi terek kialakítása)
- ⊕ A kulturális örökség ápolása (történelmi egyházak támogatása, sváb hagyományok ápolása, kulturális programkínálat bővítése)
- ⊕ Kerékpárúthálózat bővítése, új utak kiépítése, meglévők összekötése és karbantartása
- ⊕ Közösségi Kerékpárkölcsonzó Rendszer (KKKR) és kerékpártárolók kialakítása
- ⊕ A vasútállomásnál egy vasúti skanzen kialakítása
- ⊕ Az erdőkre és tavakra alapozva az aktív turizmus feltételeinek javítása (kerékpáros, gyalogos, lovas, horgász- és vadászturizmus, tanösvény)
- ⊕ Az egészséges életmód és a sportolás feltételeinek biztosítása a helyi lakosság és turisták számára a sportinfrastruktúra és szervezés fejlesztése, sportturizmus fejlesztése (Sportok Háza kialakítása, lovassport színvonalának visszaállítása, atlétika és futball fejlesztése, kerékpársport fellendítése, kerékpárpálya felújítása)

T6: A turizmushoz kapcsolódó infrastruktúra-fejlesztés, településmarketing

Tamási város turizmusának fejlesztése szempontjából elengedhetetlen a kapcsolódó minőségi infrastruktúra vendéglátás, szálláshely-szolgáltatás megteremtése, a város és a járás marketingje. A meglévő szálláshelyek fejlesztése, és új minőségi, a XXI. század igényeinek megfelelő szálláshelybővítésre és fejlesztésre van szükség. A termálfürdő célközönségének igényeit a kapcsolódó infrastruktúrának (szállás, sportolási lehetőségek) is megfelelő módon kell kielégíteni. A fejlesztésekbe célszerű külső befektetőket is bevonni. Cél továbbá a helyi turisztikai vállalkozások (vendéglátók, szállásadók) összefogása, és központi felületen történő megjelentetése, fokozva ezzel az idelátogatók kényelmét és ezáltal a meglévő szolgáltatók láthatóságának növekedését.

Ki kell dolgozni Tamási marketingstratégiáját és programját, amely nem csak a turisztikai célokat, hanem a térség teljes körű kommunikációját (pl. egyéb befektetési lehetőségek, egyedülálló természeti értékek bemutatása, stb.) kell, hogy szolgálja. A modern technikai eszközöket (pl. mobil technológiák, internetes közösségi oldalak) is alkalmazó szervezett kommunikációs tevékenység a turisztikai, gazdaságfejlesztési célok mellett fontos szerepet tölthet be a helyi társadalmi együttműködések szervezésében, helyi lakosok informálásban is.

A térségi marketingtevékenységgel szükséges segíteni a Tamásihoz kapcsolódóan szervezett térségi gazdaságfejlesztési programok megvalósítását is. A térségi marketing során nemcsak arculatépítési, illetve egyéb kommunikációs tevékenységekre van szükség, hanem célszerű a vállalkozások, befektetők figyelmét vonzó versenyképes környezet bemutatásával és komplex befektetési ösztönzési csomagok kialakításával felkelteni. A befektetési döntéseket sokszor nemcsak tisztán pénzügyi szempontból, hanem az életminőséget is figyelembe vevő komplex döntési rendszer alapján hozzák meg.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- ⊕ Korszerű kereskedelmi szálláshelykínálat biztosítása
- ⊕ Vendéglátóhelyek bővítése, minőségük fejlesztése
- ⊕ Aktív hazai és nemzetközi marketingtevékenység erősítése
- ⊕ A járásban kihasználatlan vonzerők (kulturális örökség, természeti táj, gasztronómia, szabadidős sportok) fejlesztése marketing és kommunikációs eszközökkel

T7: Életminőség javítása a műszaki infrastruktúra-hálózat fejlesztésével

A környezetbarát infrastruktúra fejlesztése elősegíti az épített környezet komfortosabbá tételét, a természeti környezet védelmét, ezáltal hozzájárul a lakosság egészségi állapotának, életminőségének javulásához, a társadalmi–területi különbségek mérsékléséhez. Elő kell segíteni a lakásállomány bővülését, az épületek energiahatékonyságának javítását, valamint az iparterületek megújuló energiával történő ellátását növelni kell.

Fontos cél a lakókörnyezet életkörülményeinek javítása a városüzemeltetés hatékonyabbá és fenntarthatóbbá tételével, a közvilágítási hálózat bővítésével, az ivóvíz és csatornahálózat rendszerének teljes körű kiépítésével.

Az intelligens és vonzó város kialakításának nélkülözhetetlen feltétele a város összképének javítása. A történelmi városközpont esztétikusabbá, komfortosabbá, kényelmesebbé, biztonságosabbá tételét szolgálják környezetrendezések, akadálymentesítések, burkolások, a városközpont teljes rehabilitációja, a zöldfelületek virágosítása.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- ⊕ Lakásállomány bővülésének elősegítése
- ⊕ Intelligens szabályozású távhőrendszer
- ⊕ Épületek energiahatékonyságának javítását szolgáló passzív beavatkozások
- ⊕ Közvilágítás fejlesztése
- ⊕ Belterületi út- és járdaépítések, felújítások, csapadékvíz elvezető árkok karbantartása, fejlesztése és belvíz elleni védekezés⁶
- ⊕ Ivóvízellátó vezetékrendszer felújítása, fejlesztése, szennyvízhálózat bővítése⁷
- ⊕ Nagytérési szintű közlekedési elérhetőség javítása (M65 autópálya megépítése, vasúti személyszállítás visszaállítása)
- ⊕ Elkerülő utak kiépítése
- ⊕ A közösségi közlekedés összehangolása, külső városrészek elérhetőségének javítása
- ⊕ Közlekedésirányítás optimalizálása
- ⊕ Parkoló- és kerékpártároló-fejlesztések, akadálymentesítések

T8: Humán erőforrás fejlesztése, a népességmegtartó képesség erősítése

⁶ A fenti tervekhez kapcsolódóan általánosságban elmondható, hogy a belterületi nyomvonalas létesítményeknél TerraStudia Kft. (1024 Budapest, Szongorlért utca 44.) mellett folytathatók csak a földmunkák. Az elkerülő utak építésénél előzetes régészeti hatásvizsgálat javasolt.

⁷ A fenti tervekhez kapcsolódóan általánosságban elmondható, hogy a belterületi nyomvonalas létesítményeknél nagy valószínűséggel régészeti megfigyelés mellett folytathatók csak a földmunkák.

Az oktatási, képzési és közművelődési ellátás fejlesztését célzó fejlesztések az életminőség javítását célzó beruházásokkal együtt hozzájárulnak a lakosság mindennapi életkörülményeinek javításához, és közvetlen táptalajául szolgálnak a helyi közösségfejlesztéshez. Kulcsfontosságú az oktatási intézmények működési stabilitásának biztosítása. Támogatandó az gimnázium és részben az óvoda egyházi fenntartásba adása. A feladatok közé tartozik a tehetséges fiatalok képességeinek kibontakoztatását célzó fejlesztések támogatása. Támogatni kell a szakképzési rendszer helyi gazdasági igényekhez igazítását. A felsőfokú képzés meghonosítása elősegítheti a lakosság képzettségi szintjének növelését. Az oktatási intézmények tevékenyen részt vehetnek népművészeti szakkörök megtartásával, támogatásával. Mindehhez szorosan kapcsolódik a könyvtári szolgáltatások fejlesztése és a különböző, Tamási egykori életét bemutató kiállítások igényes környezetbe történő elhelyezése.

A népességmegtartó képességet, a társadalmi kohéziót szolgálják a városi rendezvények, és szórakozási lehetőségek bővítése, színesítése, a városi civil szervezetek és oktatási intézmények összefogásával.

Mára a humán erőforrás fejlesztés és az otthonról végezhető munkák egyik fontos eszközeként jelennek meg a különböző info-kommunikációs technológiák (IKT), amelyekhez történő hozzáférés biztosításának fokozása szintén kiemelt fejlesztési célként kezelendő.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- ⊕ Oktatási intézmények működési stabilitásának biztosítása
- ⊕ Helyi gazdasági igényekhez igazodó szakképzési rendszer megteremtése
- ⊕ Tehetséges fiatalok képességeinek kibontakoztatását célzó fejlesztések támogatása
- ⊕ Lakosság képzettségi szintjének növelése
- ⊕ Bölcsőde, könyvtár, Helytörténeti Gyűjtemény épületfelújítása
- ⊕ Térségi identitáserősítő közösségi és oktatási programok, rendezvények

T9: Társadalmi kohézió erősítése, a leszakadó csoportok támogatása

A társadalmi kohézió erősítése révén elérhető a helyi közösségek megtartó és az életminőséget javító képességének ösztönzése. A társadalmi együttműködés és összetartozás megerősítése, az aktív befogadás növelése a közösségfejlesztés eszközeivel. A közösségfejlesztés segítségével a települések közösségi kezdeményező- és cselekvőképességének fejlesztése, értékteremtő közösségek létrehozása valósul meg. Az intézkedés keretében megvalósuló fejlesztések szükségszerűen hozzájárulnak a hátrányos helyzetű népességcsoportok társadalmi integrációjához is.

A célok eléréséhez támogatni kell a helyi közösségi szerveződések, csoportokat, civil szervezeteket, egyesületeket. A civil szervezetek nagy része nem rendelkezik kellő ismerettel, tudással és erőforrással a céljai és érdekeinek érvényesítéséhez. Az aktivitásuk és szerepvállalásuk nem elég hatékony, az önkormányzatokkal való partneri együttműködések jellemzően még nem alakultak ki. A helyi közösségek megerősítése, felzárkóztatása csak maguk az érintett közösségek aktív részvételével, szerepvállalásával és a civil társadalom megújulásával és megerősödésével válhat eredményessé.

A város kiemelt figyelmet szeretne fordítani polgáraival folytatott közvetlen párbeszédre, és fontos céljának tartja az önkormányzat ügyfél baráti arculatának kidolgozását, amelyre számos intézkedést fogalmaz meg. Ezen belül kiemelt figyelmet fordít a külterületen

élők, az idősek, és hajléktalanok szociális problémáinak megoldására, valamint a hivatali ügyintézés gördülékenységének fokozására is.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- ⊕ Antiszegregációs program
- ⊕ SNI gyerekek ellátási minőségének javítása
- ⊕ Nyitott önkormányzat, Városablak kialakítása
- ⊕ Civil szféra, nemzetiségi önkormányzatok támogatása
- ⊕ Szociális ellátórendszer fejlesztése
- ⊕ Tanyagondnoki szolgáltatás biztosítása a hozzá kapcsolódó gépjárműbeszerzéssel

2.2.2 Területi célok

Tamási méretére való tekintettel nem kerültek külön városrészek lehatárolásra, ezért külön területi célok nem kerültek meghatározásra. A városban különböző karakterű városrészek kijelölése csak elaprózná a fejlesztéseket, illetve egyes esetekben növelné szegregátumok kialakulásának lehetőségét. A kiemelten kezelendő fejlesztési területeket az Akcióterületi projektek, illetve az Antiszegregációs Program tartalmazza.

3 A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK

3.1 A STRATÉGIAI CÉLOK ÉS PROJEKTEK ÖSSZEFÜGGÉSEI

Az ITS, mint operatív jellegű stratégia, tartalmazza azon lényeges fejlesztési jellegű beavatkozások (projektek illetve programok) indikatív listáját, amelyek a célok eléréséhez szükségesek. Az ITS operatív jellege nem jelenti ugyanakkor azt, hogy annak kidolgozottan és részletekbe menően vagy akár, hogy teljes körűen kellene tartalmaznia a kitűzött céljai elérése érdekében megvalósítandó projekteket. Fontos azonban annak szem előtt tartása, hogy a stratégia céljaihoz kapcsolódóan a megvalósítás fázisában reális lehetőség legyen konkrét projektek megvalósítására és hogy az előkészítettség különböző fázisaiban levő projektelképzelések egymáshoz optimálisan illeszkedve a lehető leghatékonyabban szolgálják a stratégia céljainak elérését. Az ITS során az alábbi projekttypusokat azonosítottuk:

- ⊕ A **kulcsprojektek** azok a tervbe vett fejlesztések, amelyek alapvető feltételét képezik valamely (akár több) középtávú városi cél elérésének, tehát, ha a projekt nem valósul meg, valamelyik cél nem vagy csak kismértékben érhető el. A kulcsprojekt megvalósulása előfeltétele egyéb tervezett fejlesztések megvalósulásának vagy azok hatásai érvényesülésének.
- ⊕ A **hálózatos projekt** több, egymáshoz kapcsolódó, akár azonos jellegű projektelemből áll, a város egészére vagy annak jelentős részére kiterjed, valamint a projektelemek egy együttműködő rendszer elemeit képezik. A hálózatos projekt lehet integrált projekt, ez esetben az együttműködő projektelemek különböző jellegűek, más-más megvalósítójuk van.
- ⊕ Az **akcióterületi projektek** egymással szinergikus hatást fejtenek ki az egybefüggő vonallal körülhatárolt akcióterületen. Az egyes projektelemek segítik más projektek megvalósulását, illetve hatásának kiteljesedését. A projektek az akcióterület számára megfogalmazott cél érdekében kerülnek megvalósításra, és volumenük, valamint várható hatásuk is akkora, hogy érzékelhető változást idéznek elő az akcióterületen.
- ⊕ **Egyéb projektek:** a fenti kategóriákba nem tartozó, egyéb tervezett fejlesztések, amelyek egy adott városrész vagy a város egésze számára lényegesek.

Az egyes projektek, projektcsomagok és tematikus célok kapcsolatát az alábbi ábra szemlélteti:

		Kulcsprojekt	Hálózatos projektek	Akcióterületi projektek	Egyéb projektek
T1	Megújuló geotermikus energetikai K+F bázis kialakítása	K1–H2	H5	AT3	
T2	Mezőgazdasági komplex K+F program megvalósítása	K1–H1; K1–S1			
T3	Helyi erőforrásokon alapuló munkahelyteremtés	K1–H1 K2	H11	AT3	
T4	Termálfürdő egészségturisztikai funkcióinak bővítése, egészségtudatos életmód erősítése	K2–AT1		AT4, AT6	
T5	Helyi turisztikai kínálat versenyképességének növelése	K2–H3 K2–H4	H7	AT2, AT6	
T6	A turizmushoz kapcsolódó infrastruktúra-fejlesztés, településmarketing	K2–AT1 K2–H3 K2–H4		AT2, AT6	
T7	Életminőség javítása a műszaki infrastruktúra-hálózat fejlesztésével		H8 H9 H10	AT5	
T8	Humán erőforrás fejlesztése, a népességmegtartó képesség erősítése		H6		E–S4
T9	Társadalmi kohézió erősítése, a leszakadó csoportok támogatása		H6	AT2, AT5	E–S3 E–S2

(Amennyiben egy projektcsomag vagy projekt több célhoz is kapcsolódik, abban az esetben minden érintett célnál megjelenítésre került a projekt.)

3.1-1. táblázat: A projektek és a tematikus célok összefüggései

3.2 KULCSPROJEKTEK

Tamási 2014–2020 közötti időszakra vonatkozó kulcsprojektjei több típusú beavatkozást tartalmaznak és több tematikus célhoz is illeszkednek.

Tamási város kiemelt célja a helyi erőforrásokra alapozott gazdaságfejlesztés. A kulcsprojektek alapját képező helyi erőforrás, város termálvízkincse, valamint a természeti és épített értékek.

3.2.1 Komplex mezőgazdasági program (K1)

A komplex mezőgazdasági program előzménye a START közmunkaprogram, amely alapja a fornádi 50 ha-os állam által vagyonkezelésbe adott földterület. A területen a START közmunkaprogramban kukoricatermesztés folyt. A START közmunka keretében még két helyszínen történt mezőgazdasági tevékenység:

- ⊕ a Vágóhíd u. 1. – fóliasátras termesztés, az itt lévő épület szolgál a startmunka programban dolgozók telephelyéül.⁸
- ⊕ a tamási belterület 1465/1 hrsz – állattartó telep

A megtermelt termények egy része helyi termelői piacon, illetve a nemrég átadott a Tamási Közétkeztetési Nkft. által üzemeltetett Tamási Térségi Termék Boltban kerül értékesítésre, másrészt a közétkeztetésben kerül felhasználásra, feldolgozásra.

A kertészet bővítése, az üvegházak felépítése további munkahelyeket teremt és minőségibb, kiszámíthatóbb termelést tesz lehetővé.

A kulcsprojekt kijelölésének indoklása:

A komplex mezőgazdasági program túlmutat ezen fent részletezett tevékenységeken. A program célul tűzi ki, hogy miként lehet az ilyen típusú mezőgazdasági termelést magasabb szintre emelni, egyrészt a megtermelt termékek mennyiségét és minőségét illetően, másrészt pedig abban a tekintetben, hogy a résztvevő foglalkoztatottak a közfoglalkoztatás kereteiből képesek legyenek átlépni a hagyományos foglalkoztatotti jogviszonyba, ezáltal enyhítve a munkanélküliséget. A projekt konkrét célja a munkahelyteremtésen túl az egész éves mezőgazdasági termelés lehetővé tétele a közétkeztetés kiszolgálására, a mezőgazdasági hulladék hasznosítása, a termőföldtől az asztalig tartó értéklánc kialakítása, egymásra épülő, modern technológiák használata, ezáltal biztosítva a versenyképességet; innovatív kezdeményezés megvalósítása, amely mintaként szolgál a környék települései és mezőgazdasági termelők számára. A kutatás és fejlesztés terén szoros együttműködést kialakítva a Nyugat-Magyarországi Egyetemmel.

A program elnevezése utal arra, hogy a járásban lévő települések mezőgazdasági termelését, a kapcsolódó fejlesztéseket komplexen kell tervezni, szervezni és megvalósítani.

⁸ A Vágóhíd u. egy része nyilvántartott régészeti lelőhely a projekt tervezésénél, amennyiben talajbolygatással TerraSto diav Kft. ny 1034 Bujapost, Sz. terülsz. utca 46. sz. régészeti feltárást kell végezni.

3.2.1.1 Térségi mezőgazdasági együttműködés, közös feldolgozás, értékesítés (K1–H1)

(Térségi mezőgazdasági együttműködés, közös feldolgozás, értékesítés hálózatos projektként is értelmezhető.)

A fejlesztés indokltsága

A kistermelők legnagyobb problémája, hogy gazdaságosan nem képesek az előállított alapanyagok megfelelő tárolására, vagy magasabb hozzáadott értékű feldolgozására, így sokszor áron alul kénytelenek eladni termékeiket. Ugyanakkor a helyi közétkeztetés a környékben is megtermelt élelmiszereket sokszor más forrásból, olykor más országban előállított alapanyagok formájában szerzi be. A városi és a környékbeli települések mezőgazdasági termelésére alapozva érdemes, egy helyi logisztikai alközpont és feldolgozóipar kialakítása, amely nagyban megnövelné a térségben előállított alapanyagok értékesítéséből származó bevételeket. A termelés fejlesztésével, a közétkeztetésbe és vendéglátásba történő beszállítói hálózat kiépítésével, a rövid ellátási láncok előnyeinek kiaknázásával csökkenthető a térségben a perifériára szorult települések leszakadása.

A fejlesztés célja

Kiemelt cél a térség mezőgazdasági vállalkozásainak támogatása az együttműködés erősítésével, amely foglalkoztatás-bővülést, a városban dolgozóknak, családtagjaiknak és nyugdíjasainak mellékfoglalkozási lehetőséget és jövedelmet, valamint az élelmiszertermelésben jelentős alapanyag és termékminőség növekedést biztosíthat. A mezőgazdaság támogatásával közvetlen és közvetett módon a foglalkoztatás, a térségfejlesztés, az életminőség javítása érhető el. Az együttműködés javításával közös infrastruktúrák, közös szolgáltatások kialakítása illetve igénybevétele is lehetségessé válik.

Létrejön egy olyan primeráru elosztó központ a térségben, amely alkalmas a térség mezőgazdasági termelőinek minőségi helyszínt és bizonyos szolgáltatásokat (pl. rövid idejű raktározás, logisztika, stb.) biztosítani, ezáltal a térségi termelők és a kereskedelem közötti, szerződéses alapon működő rendszer jöhet létre. Kikuktatódik a nagykereskedelem (esetenként lánckereskedelem), ezzel gyorsabb lesz az áru útja a fogyasztóig, a nagykereskedelem nem fölzi le a jövedelmeket, egyszerűen nyomon követhető a termék útja, valamint a minőség is garantálható. Ez a termelők számára piaci biztonságot és jobb jövedelmezőséget kínál, a fogyasztók számára pedig jó minőségű, friss és „nyomon követhető” eredetű terméket, általában alacsonyabb áron, mint ha az a hagyományos csatornákon keresztül jutna el hozzájuk.

Tervezett projektek

- ⊕ helyi termékek versenyképességének támogatása:
 - helyi termékek előállításának elősegítése
 - helyben előállított termékek piaci értékesítésének elősegítése
 - Helyi termelői piacok létrehozása, fejlesztése
 - Helyi élelmiszerek és a helyi piacok szerepének növelése
 - Helyi termékek népszerűsítése
 - Rövid ellátási láncok létrehozása
- ⊕ városi mezőgazdasági termelés diverzifikálása és kapacitásbővítése:
 - 1 ha területű üvegház építése

- sokoldalú mezőgazdasági termelés kialakítása (fűszerpaprika, zöldség, gyógynövények)
- a mezőgazdasági géppark bővítése
- területvásárlás
- ⊕ Logisztikai központ kialakítása:⁹
 - szárítóüzem kialakítása
 - hűtőház építése
- ⊕ Helyi élelmiszer feldolgozó kapacitások kiépítése termelői összefogással:
 - élelmiszer feldolgozó és csomagoló üzem építése
 - zöldség- és gyümölcsfeldolgozás

Elérni kívánt eredmények

Kialakulnak a rövid ellátási láncok, a helyi alapanyagokra épülő beszállítói hálózatok. A város piacán elérhetőek lesznek a friss, minőségi, helyben termelt élelmiszerek, amely hozzájárul a helyi termékek népszerűsítéséhez is. A magasabb áron értékesített termékek növelik a termelők és a térség bevételeit.

⁹ A területkiválasztásnál örökségvédelmi szempontból vizsgálni javasolt a terület érintettségét.

3.2.1.2 Mezőgazdasági energiahatékonyság megújuló energiákon alapuló növelése (K1–H2)

(Mezőgazdasági energiahatékonyság megújuló energiákon alapuló növelése hálózatos projektként is értelmezhető.)

A fejlesztés indokltsága

A tervezett mezőgazdasági fejlesztések (üvegházak, feldolgozóüzem, hűtő és szárító berendezések) energiaigénye nagyban megnöveli a mezőgazdasági költségeket. Az energiahatékonyság a melléktermékek mennyiségének csökkentésével, a rendszerbe történő visszatáplálásával fokozható.

A fejlesztés célja

A fornádi telep mellett magánberuházásként megvalósuló pelletüzem hulladékából, valamint a saját kertészeti illetve városi zöldhulladék magas nedvességtartalom mellett is működő kazánokban történő elégetésével hőenergia előállítás az üvegháztelepnek, illetve nyári időszakban az élelmiszer feldolgozó részlegnek.

Tervezett projektek

- ⊕ mezőgazdasági hulladék és melléktermék feldolgozásán alapuló energiatermelés
- ⊕ napelempark kiépítése
- ⊕ biomassa kazán telepítése

Elérni kívánt eredmények

A mezőgazdaság energiafelhasználási költségeinek csökkentése.

3.2.1.3 Térségi mezőgazdasági K+F kerekasztal kialakítása (K1–S1)

(Térségi mezőgazdasági K+F kerekasztal kialakítása a kulcsprojekt szoft elemeként értelmezhető.)

A fejlesztés indokoltsága

A mezőgazdasági ágazat versenyképességének növelése a kis- és közepes vállalkozások számára csak összefogás révén képzelhető el. A mezőgazdasági termelés különböző szereplőinek (vállalkozók, önkormányzat, kutató intézetek, egyetemek) együttes tudása nagyban hozzájárulhat az ágazatban rejlő helyi fejlesztési potenciálok felismeréséhez és kiaknázásához.

A fejlesztés célja

Az önkormányzat, felsőoktatási intézmények és a gazdasági szereplők bevonásával mezőgazdasági K+F bázis kialakítása. A kerekasztal eredményeként létrejövő partnerség célja az üzleti környezet javítása, ezáltal a vállalkozások elősegítése; lokálpatrióta szemléletű beszerzések; kistérségi kapcsolatok erősítése; civil szervezetekkel való kapcsolat szorosabbá tétele.

Tervezett projektek

- ⊕ a kerekasztal intézményi háttérének és működési rendjének lefektetése
- ⊕ elérendő célok meghatározása
- ⊕ tevékenységi kör meghatározása
- ⊕ térségi tudásbázis kialakítása

Elérni kívánt eredmények

A helyi rövid ellátási láncok erősödése, új mezőgazdasági, vagy a mezőgazdasághoz kapcsolódó vállalkozások jönnek létre, ezáltal új munkahelyek teremődnek.

3.2.2 Komplex turisztikai fejlesztés (K2)

Tamási városfejlesztési beavatkozásai szempontjából abszolút kulcsprojektnek tekinthető a város turisztikai kínálatának és az ahhoz kapcsolódó infrastruktúrájának sokoldalú fejlesztése.

A kulcsprojekt kijelölésének indoklása:¹⁰

Kiemelt jelentőséggel bír a termál- és gyógyvízkészletre épülő fürdő- és gyógyturizmus, a kapcsolódó rekreációs és üdülési funkciókkal, valamint az ezeket kiszolgáló kereskedelem, vendéglátás, szolgáltatás. A település természeti erőforrásai az idegenforgalmi ágazaton belül is egymáshoz jól illeszthető, sokszínű, átfogó kínálatú, szervezett turisztikai szolgáltatásoknak is otthont adó fejlesztéseket tesz lehetővé.

A turizmusfejlesztéshez, az idegenforgalom fellendítéséhez kiindulási alap a fürdő fejlesztése és megfelelő üzemeltetése, azonban önmagában nem elegendő, szükséges a különböző turisztikai attrakciók valamint az egészségturizmus fejlesztése, a sportolási, rekreációs funkciókkal, továbbá a gyógyvízen, vadászaton, halászáton, ökoturizmuson, lovassporton alapuló tárgyi, személyi, rendezéstechnológiai szempontból interaktív hálózattá fejlesztett turisztikai kínálat kialakítása.

¹⁰ Idézet Tamási Város „Helyi erőforrások a jövő szolgálatában” elnevezésű 2014–2019. évi gazdasági programjából

3.2.2.1 Gyógyturizmus kialakítása (K2-AT1)

(Gyógyturizmus kialakítása hálózatos projektként is értelmezhető.)

A fejlesztés indokltsága

A 2011. évben megvalósított fürdőprojekt központi elemeként a mozgáskorlátozott turisták igényeihez igazodó szolgáltatások és infrastruktúra kialakítása került meghatározásra. A turizmus kínálta lehetőségek magasabb szintű kiaknázásához további jelentős fejlesztésekre van szükség. Így a jelenlegi üzemeltetővel együttműködve szükséges a fürdő szolgáltatásainak bővítése, multifunkciós szolgáltatások bevezetése, csúszdapark kiépítése, mászófal és kötélcsúszdapálya kialakítása.

Az ability fürdő minősítéshez kapcsolódóan további akadálymentesített szolgáltatások bevezetését is meg kell vizsgálni.

A fürdő jelenleg elsősorban élményfürdőként funkcionál, a termálvízre épülő gyógyturizmus még kiaknázatlan lehetőségeket rejt. A város középtávon a gyógyhely minősítést kívánja megszerezni, melytől a település további fejlődése várható. A gyógyhely cím presztízs egy város életében, amely miatt remélt fellendülő turizmus vélhetően egyéb vállalkozások fejlődését is indukálja. A gyógyhelyé minősítés nem az egész településre, hanem egy konkrétan meghatározott részére vonatkozna. A gyógyászati, relaxációs szolgáltatások bevezetése történhet a fürdő területén, de megvalósítható a fürdő melletti területekre tervezett beruházások keretében is.

A közeljövőben a meglévő fedett fürdő és strand funkciót kiegészítve tanuszodát szükséges kialakítani, ahol az iskolai testnevelés órák egy részét és versenyeket lehetne lebonyolítani, természetesen a sportolni vágyók igényeit is kielégítve.

A fürdő melletti területek értékesítésével kapcsolatosan az önkormányzat továbbra is nyitott és keresi a kompromisszumos lehetőségeket az érdeklődő beruházókkal. A területek alkalmasak különböző kapacitású és minőségű szálláshelyek kialakítására. Szálláshelyek – elsősorban apartmanházak – kialakítására alkalmas az un. Gaudi-telek, amelyhez keresni kell a befektetőket.

A fejlesztés célja

Termálfürdő szolgáltatásainak és infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése a szélesebb célközönség elérése érdekében.

Tervezett projektek¹¹

- ⊕ Tamási Thermál Spa fejlesztés II. ütemének megvalósítása
- ⊕ gyógyhely minősítés elnyerése
- ⊕ csúszdapark kialakítása, kültéri medencék felújítása, kiszolgáló létesítmények felújítása, fejlesztése
- ⊕ élmény medence és tanuszoda
- ⊕ 50 fős szálloda megépítése
- ⊕ komplex egészségügyi létesítmény: rehabilitációs egészségügyi intézet és szálláshely
- ⊕ parkoló és büfé sor felújítása
- ⊕ látogatóközpont, rendezvényhelyszín fejlesztés, parkoló építés

Elérni kívánt eredmények

Látogatottság növelése, magasabb szintű szolgáltatások révén a bevételek (haszon) növekedése.

¹¹ A tervezett tevékenységeknél régészeti lelőhelyek közelsége miatt (Miklósvár, Hársfa u.) javasolt vizsgálni a régészeti érintettséget.

3.2.2.2 Aktív turizmus fejlesztése (K2–H3)

(Aktív turizmus fejlesztése hálózatos projektként is értelmezhető, és több ponton kapcsolódik a H8 projektcsomaghoz.)

A fejlesztés indokltsága

Tamásiban és térségében számos az aktív turizmus kedvelőinek szolgálatában álló kikapcsolódási lehetőség adott.

Az elmúlt években megépült kerékpárutakon elérhetőek a szomszédos Pári és Regöly települések, ez utóbbi az országos jelentőségű és szépségű Pacsmagi Természetvédelmi Terület mellett vezet. Ezen utak állagmegóvásán, karbantartásán túl turisztikai szempontból kiemelkedő jelentőségű a Tamási belterületéről induló és Fornádpusztán át Lepsény felé vezető, volt vasúti töltésen megépíthető térségi kerékpárút, amely közvetlen kerékpáros kapcsolatot jelent a Balaton környéki kerékpárutakkal, ezáltal a balatoni idegenforgalommal.

A kerékpáros turizmus létezhet önállóan és valamely közlekedési eszközzel (személygépkocsival) vagy tömegközlekedési eszközzel (vasúttal) kombinálva.

A településen végrehajtott és a jövőben végrehajtandó turisztikai fejlesztések jelentős hányada számol a kerékpár turizmus mindkét fajtájával, ezért pusztán ebből a szemszögből vizsgálva is fontos a település számára mind a vasúti és közúti, mind pedig a kerékpárúti infrastruktúra fejlesztése.

A Miklósvári Parkerdő és pihenőtő közelsége adja a lehetőséget a turistaútvonalak kijelölésére, a gyalogos turizmus fellendítése érdekében, amely a Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt-vel való együttműködés eredményeként összeköthető a vadaspark látogatásával, egyes erdészeti eseményekkel, programokkal. A közeli Fenyves erdő pedig további lehetőségeket rejt magában gyalogösvények, tanösvények kijelölésére, túrabázis kialakítására, erdei játszóház kiépítésére, amely turisztikai szempontból is vendégcsalogató. A Fenyves erdőben meglévő kilátó statikai felmérése megkezdődött, kis ráfordítással vonzó lehet mind a turisták, mind az itt lakók számára. Itt lenne célszerű elhelyezni a tamási vár rekonstrukcióját, történetét röviden bemutató táblákat.

Továbbá barnamezős beruházásként nyílhatna lehetőség későbbiek során a valamikor műszaki erdészeti működő épületegyüttes felújítására, átalakítására, bővítésére (01055/1 hrsz ingatlan), amely a Parkerdő közvetlen szomszédságában fekszik.

Mindezek mellett mindenképpen érdemes a városban nagy hagyományokkal rendelkező lovaglás és kerékpársport hagyományainak felélesztése, turisztikai célponttá történő fejlesztése.

Így a több, mint 50 éves hagyománnyal rendelkező Tamási Lovasnapok lovas rendezvény megszervezésével, annak kulturális családi programokkal, műsorszámokkal történő színesítésével, valamint a szomszédos Pári település irányába lovas útvonalak kijelölésével lehet tovább népszerűsíteni ezen szabadidősportot.

A sportturizmus egyik kiemelt célpontja a 2013-ban átadásra került Kézilabda csarnok és a Vályi Péter Szakképző Iskola sportcsarnoka, amelyek nemzeti és nemzetközi sportrendezvény, edzőtábor megtartására alkalmasak, amely funkciót erősíteni kell a jövőben.

Hasonló célt szolgál a kerékpárpálya felújítása, amely a Magyar Kerékpársportok Szövetségének támogatásával a Tamási Kerékpáros Clubon keresztül idei évben megvalósulhat. A beruházás eredményeként felújításra kerülő, országban egyedülálló edző- és versenypálya sok sportolót vonz.

A fejlesztés célja

A nagy hagyományokkal rendelkező sportágak (lovaglás, kerékpározás) infrastrukturális fejlesztése, valamint programkínálatának bővítése, és a környékbeli kedvező adottságok (erdők, Pacsmagi-tavak, meglévő kerékpárút hálózat) és a hozzájuk kötődő infrastruktúrára építkezve a gyalogos, horgász és vadászturizmus fellendítése.

Tervezett projektek

- ⊕ Lovasturizmus: lovas túraútvonalak mellé lovas pontok kialakítása
- ⊕ túraútvonalak kialakítása, Fenyves és Parkerdő összekötése
- ⊕ Fenyvesben a meglévő kilátó felújítása
- ⊕ Gyulaj–Tamási erdőterületek fenntartható ökoturisztikai célú megnyitása
- ⊕ a valamikor műszaki erdészetként működő épületegyüttes (akár barnamezős) felújítása, átalakítása, bővítése (01055/1 hrsz ingatlan)
- ⊕ dámvad, erdőgazdálkodás mint turisztikai attrakció bemutatása
- ⊕ horgászturizmus továbbfejlesztése
- ⊕ pacsmagi tavak átfogó turisztikai hasznosítása
- ⊕ kerékpáros turizmus infrastrukturális fejlesztése¹²:
 - kerékpárút hálózat bővítése
 - meglévő szakaszok összekapcsolása
 - Balatoni kerékpárúthálózatba történő bekapcsolódás (ld. H9)
- ⊕ Sportturizmus fejlesztése érdekében két kollégium felújítása
- ⊕ Kishenyei Kúria kulcsos házzá alakítása
- ⊕ Balaton parti úttörőtábor rendbetétele
- ⊕ okostelefonos alkalmazások kialakítása, ICT alapú megoldások
- ⊕ camping továbbfejlesztése faház és bungalló szállásokkal

Elérni kívánt eredmények

Növekszik a településen eltöltött vendégéjszakák száma, bővül a foglalkoztatás, Tamási bekerül a hazai sportélet vérkeringésébe (ld. kerékpár, lovas, atlétika).

¹² A kerékpárút, mint vonalas létesítmény, az eddigi tapasztalatok alapján, nagy valószínűséggel érint régészeti lelőhelyeket, a beruházás régészeti felügyelete, ezért örökségvédelmi szempontból indokolt.

A régészeti kutatások eredményei természetesen hasznosíthatók is, a turisztikai fejlesztési elképzelésekbe beilleszthetők lennének a kerékpárutak, vagy turistautak mellett elhelyezett tájékoztató táblák, amelyek "régészeti tanösvényként" bemutatnák az adott terület történetét, a régészeti kutatást, az előkerült leleteket, esetleg rekonstrukcióként megjelenítve az egykori állapotot.

3.2.2.3 Kulturális és gasztro turizmus (K2–H4)

(Kulturális és gasztro turizmus hálózatos projektként is értelmezhető.)

A fejlesztés indoklása

A város gazdag építészeti és kulturális örökségének bemutatása mindenképpen kívánatos az idelátogató turisták számára. A fejlesztések így egyaránt érintik a műemlék jellegű épületek felújítását, valamint a hagyományok felélesztését, vagy a meglévők népszerűsítését, újabb tartalmakkal történő kiegészítését.

A város műemlékeinek karbantartása, állagmegőrzése, felújítása örökségvédelmi szempontból támogatandó, a tervezett templomfelújítás városképi és turisztikai szempontból is indokolt a római katolikus templom és a Rozália-kápolna esetében is. Az ezzel kapcsolatos örökségvédelmi és építési engedélyezési eljárásokban a Tolna Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály rendelkezik hatáskörrel, a tervezési fázisban javasoljuk az egyeztetést az engedélyezési eljárás lefolytatásával kapcsolatban.

Az immár hagyománnyá vált Trófea vadgasztronómiai fesztivál továbbfolytatása mindenképpen kívánatos, amely kibővült erdész–vadásznappal és családok, gyermekek napjával. A rendezvény célja a Tamási környéki természeti szépségek bemutatása, lehetőség nyújtása a vadétek elkészítéséhez, a kistérségi közösségek együtt ünneplése, a Tamási térség állami erdő- és vadgazdálkodásának a bemutatása, a vadászati kultúra ápolása, gyermek és családi nap. A rendezvény évről évre népszerűbb, ezért indokolt a jövőben is megrendezni és egy átgondolt marketing tervvel országos kiterjesztésűvé tenni.

A borturizmus feltételeinek, és vonzerő kínálatának kialakítását követően a gasztroturizmus egyik kiemelkedő célpontjává válhat. A borturizmus részként meg kell tartani a hagyománnyá és a nagyközönség számára is nyilvánossá vált éves borversenyt, valamint további turisztikai attrakcióként a helyi boros gazdákkal együttműködve borkóstolókat, boresteket kell szervezni. Ki kell használni a térség egyetlen préház múzeumát, mint turisztikai attrakciót.

A fejlesztés célja

Tamásihoz kötődő kulturális és gasztronómiai hagyományokra épülő turisztikai vonzerőkínálat kialakítása, és országos népszerűsítése.

Tervezett projektek

- ⊕ templomfelújítás
- ⊕ műemlékvédelem, svábhagyomány
- ⊕ kulturális programkínálat bővítése (fesztiválok)
- ⊕ Vadfőző és napraforgó fesztivál
- ⊕ Tamási Lovasnapok
- ⊕ borturisztikai vonzerő kínálat fejlesztése
- ⊕ hagyományápolás
- ⊕ helyi ételkülönlegességeket felvonultató, magas színvonalú étterem kialakítása
- ⊕ vasúti skanzen kialakítása
- ⊕ marketingtevékenység kialakítása

Elérni kívánt eredmények

Növekszik a településen eltöltött vendégéjszakák száma, bővül a foglalkoztatás.

3.3 HÁLÓZATOS PROJEKTEK

Tamási 2014–2020 közötti időszakra vonatkozó hálózatos projektjei – amelyek több, egymáshoz kapcsolódó, hasonló jellegű projektelemből állnak, és a város jelentős részére kiterjednek – az alábbiak:

3.3.1.1 Geotermikus energián alapuló energetikai korszerűsítések (H5)

A fejlesztés indokltsága

A geotermikus energiának köszönhető termálfürdőn kívül a földhő megújuló energiaforrásként történő felhasználása számos potenciált rejt a város energiahatékonyságának növelésében. A fűtési energiahordozók felhasználását tekintve a fa és szénfűtés meghatározó, ezek mellett a gázellátás aránya számottevő, míg a helyi fűtési hő (távhő) ellátás 2015. év őszétől adhat alternatív megoldást.

A többlépcsőben megvalósuló geotermia beruházás eredményeként az új rendszer használatától évi 16 ezer GJ gázenergia-megtakarítás várható, amely a jelenlegi fogyasztás mintegy 60 százaléka. A megtakarítás az önköltség megtérülésén felül az önkormányzat anyagi ráfordításait is jelentősen csökkenti, így komoly erőforrásokat szabadít fel más területek finanszírozására.

A megújuló geotermikus energetikai K+F bázis kialakítása nemcsak a geotermián alapuló közösségi fűtésrendszert és a jelenlegi rendszer fejlesztését jelenti, hanem magában foglalja az iparterületek megújuló energia-felhasználásának és energiahatékonyság-növelésének támogatását, a geotermikus energián alapuló erőművi hasznosítás lehetőségeinek kialakítását is.

Folytatni kell azon intézmények, középületek korszerűsítését, amelyek az eddigi fejlesztésekből kimaradtak, így a könyvtár, az önkormányzati hivatal épületét.

A fejlesztés célja

Infrastruktúra kiépítése a geotermális energia széleskörű hasznosítása érdekében. Energiahatékonyság növelése a távhővel ellátott intézményekben, villamos áram előállítására geotermális energia segítségével.

Tervezett projektek

- ⊕ geotermián alapuló közösségi fűtésrendszer
 - jelenlegi geotermikus fűtési rendszer fejlesztése, mélykutas fúrással, felhasználói szint növelése a lakosság bevonásával
- ⊕ ipari területek megújuló energia-felhasználásának és energia hatékonyságának növelése geotermikus és napenergia hasznosítással
- ⊕ geotermikus energián alapuló erőművi hasznosítás lehetőségének kialakítása
- ⊕ vezetékhálózat bővítése, felújítása
- ⊕ hőközpontok kialakítása, fejlesztése, korszerűsítése,
- ⊕ termelő- és nyelőkutak kiépítése

Elérni kívánt eredmények

Energiafüggetlenség és az energiára fordított költségek csökkenése.

3.3.1.2 Humán infrastruktúra minőségi fejlesztése (H6)

A humán infrastruktúra a közszolgáltatások széles spektrumát lefedi, ide tartozik az oktatás, a szociális ellátás, az egészségügy.

A fejlesztés indokltsága

A humán infrastruktúra fejlesztése magában foglalja az oktatási, egészségügyi és szociális ellátás fejlesztését is.

A rendelőintézet felújításával az épület korszerűsítése megtörtént, az eszközállomány egy része is megújult, azonban a tüdőszűréshez szükséges röntgen gép illetve digitalizáló berendezés beszerzése jelen ciklus feladata. A beszerzés költségeinek hozzájárulása érdekében meg kell keresni a környező önkormányzatokat. Az egészségügyi ellátást szolgálja az önkormányzat nyertes pályázatából működő Egészségfejlesztési Iroda, amelynek szervezésében egészségre nevelő és szemléletformáló életmód programok megrendezésére kerül sor az egész kistérségben.

A fejlődő településtől elvárható a családbarát szemlélet erősödése, munkába állás segítése érdekében, megfelelve a városban született gyermekek számának a bölcsőde bővítését is tervezi a város vezetése.

A különböző jellegű szociális ellátásokra egyre nagyobb igény van Tamási környékén. A DÁM Önkormányzati Társulás fenntartásában lévő Tamási és Környéke Szociális Központ alapszolgáltatást nyújtó szociális intézmény a város és a környező települések lakosai számára házi gondozást, nappali ellátását, étkeztetést, családsegítést, gyermekjóléti szolgáltatást biztosít. 2015 márciusától pedig demens személyek nappali ellátása is történik az intézmény keretei között.

A házi gondozás iránt növekvő igény az ellátási forma bővítését kívánja meg. A tanyagondnoki szolgálat kialakításával jelentősen lehetne enyhíteni a külterületen élő idős beteg emberek ellátási nehézségein pl. szakrendelésre, háziorvoshoz való szállítás, nagybevásárlás segítése stb.

A fejlesztés célja

A humán ellátás alapfunkcióinak javítása és körének teljesebbé tétele.

Tervezett projektek

- ⊕ oktatási intézmények működési stabilitásának biztosítása
- ⊕ házi ellátó rendszer kapacitásbővítése
- ⊕ tanyagondnoki szolgálat
- ⊕ hajléktalanok ellátási rendszerének kidolgozása
- ⊕ szépkorúak programjának bevezetése, bentlakásos idősek otthona kialakítása
- ⊕ időskorúaknak, nyugdíjasoknak programok, fórumok szervezése
- ⊕ magánegészségügyi szolgáltatók bevonása
- ⊕ egészségügyi munkakerőkapacitás növelése,
- ⊕ egészségügyi intézményhálózat, és eszközpark további fejlesztése
- ⊕ városi óvoda-bölcsőde bővítése

Elérni kívánt eredmények

Javul az intézmények felszereltsége, még több rászoruló képes a rendszer időben, és a megfelelő színvonalon elérni.

3.3.1.3 Város sportéletének felpezsdítése (H7)

A fejlesztés indokltsága

Az önkormányzat egyik kiemelt feladatának tekinti az egészséges életmód ösztönzését. Ennek kapcsán kiemelt szerepet tulajdonít a sportnak, amely számos betegség kialakulásának kockázatát csökkenti. Ennek eredményeként szinte minden iskolának van tornaterme, valamint sorra valósulnak meg különböző sportfejlesztések.

Az önkormányzati sport és ifjúsági feladatokat jelenleg a Tamási Innovációs Központ Nkft. látja el, ifjúsági és sportkoncepció mentén. Az egyesületeket a város évről évre növekvő összeggel támogatja, amit elsősorban utánpótlás nevelésre kell fordítsanak. A város határozott szándéka, hogy elsősorban a sportolni vágyó gyerekeket támogassa, az élsport (felnőttsport) jellegű finanszírozást az egyesületek saját kereteiken belül próbálják megoldani.

A szabadidős sporttevékenység ösztönzésére a Tamási Szabadidő és Sportegyesület színvonalas programokat, a város, illetve az Innovációs Központ pedig megfelelő anyagi háttérrel és infrastruktúrát biztosít. Folytatni kell a nagyszerű „Mozdulj Tamási” rendezvénysorozatot, fokozatosan növelve a bevont tamási lakosok számát.

Továbbá a 2014–2020 fejlesztési ciklus célkitűzése a Sportok háza teljes felújítása és kialakítása, ahol valamennyi, önálló létesítménnyel nem rendelkező szakosztály (súlyemelő, kerékpárosok, Dartsosok, a Tamási Szabadidő és Sportegyesület, stb.) helyet kap, valamint egy városi kondicionáló terem és egy aerobic terem is kialakításra kerül.

A fejlesztés célja

A sportoláshoz szükséges minél szélesebb spektrumú infrastruktúra megteremtése, amely nemcsak a városi, hanem egyes sportágak esetén az országos célközönséget is képes elérni.

Tervezett projektek

- ⊕ Sportok Háza kialakítása (lsd: AT4)
- ⊕ lovassport színvonalának visszaállítása
- ⊕ atlétikai dobópálya kialakítása
- ⊕ Judo szakosztály számára állandó edzőterem kialakítása
- ⊕ kerékpárpálya felújítása
- ⊕ labdarúgó pályák kialakítása a városi sporttelepen (nagy pálya világítással, műfüves nagy pálya és kispálya építése)

Elérni kívánt eredmények

Növekszik a lakosság sport iránti igénye, sportszeretete, ami által javul az általános egészségügyi színvonal (fizikai, mentális). Tamási vonzó célponttá válik a környékbéli, és országos sportéletben is.

3.3.1.4 Közterületek állapotjavítása (H8)

A fejlesztés indokltsága

A közterületek megvilágításának reformjaként 2015. évben led-es technológiával működő lámpatestek kerülnek beépítésre („Közvilágítás korszerűsítése Tamási városában” elnevezésű projekt), amelynek köszönhetően nagyobb beépített teljesítményigényt és jelentős közvilágítási költséget lehet megtakarítani. A fejlesztés azáltal lesz teljes, hogy a lámpatestek vezérelhetőek, ami a fényerő programozhatóságával további megtakarítást eredményez. A kivitelezés 2015. év folyamán megvalósul. Azonban a közvilágítási hálózat bővítésére is szükség van, mivel a zártkerti ingatlanokban élők egyre nagyobb számban igénylik a közvilágítást.

A közterületek tisztán tartása érdekében a „Balaton és Sió” Térségfejlesztő Közhasznú Társaság beruházásában megvalósult lakossági hulladékgyűjtő udvar és komposztáló telep üzemeltetése során el kell érni, hogy a város tisztaságának érdekében megszűnjenek az illegális hulladéklerakó helyek. A szolgáltatóval közösen meg kell oldani a zöldhulladékok kezelését, a szelektív hulladékgyűjtés módját, a hulladékudvar hatékonyabb üzemeltetését.

A közterületek virágosítása, zöldítése, fásítása továbbra is kívánatos, és folytatandó. A város cserje és faállományát folyamatosan ápolni, pótolni szükséges. Ennek érdekében javasolt a fásító, zöldítő akcióprogramok népszerűsítése a lakosság körében, akik elköteleződése ezáltal nő az igényes környezet kialakítása, és megóvása iránt. A zöldterület fejlesztésének tervezésekor nem allergizáló pollenű, lehetőleg őshonos fák és cserjék telepítését vegyék figyelembe. A Tamásiban született gyermekeknek ajánlott fák ültetését folytatni kell. A palánták nevelése, a városba kiültetett egy és kétnyári növények termesztése a városi kertész irányításával fóliasátrakban, a Startmunka Programon belül üzemelő Tamási telephelyű kertészetben történik. A növények mennyisége évről évre növekszik, jelenleg közel 18.000 db egy és kétnyári virág kerül kiültetésre a közterületekre. Terv a városközpontban egyes füves területek évelőkkel, virágzó növényekkel való kiváltása, amely sok helyen földcserét von maga után. Az elkövetkező években cél a kiültetett palánta mennyiséget kb. 25.000 db számra kibővíteni. További cél a fürdő környékén lévő területekre még több növény kihelyezése. A termesztés növelése érdekében további – lehetőleg fűthető – fóliasátrakat kell építeni, esetleg piacra történő termesztés esetén az abból befolyó bevétel fejlesztésre is adna lehetőséget.

A közparkok gondozása (rendszeres növénytelepítés, szökőkutak karbantartása) és komfortos pihenő övezetté alakítása elengedhetetlen az otthonos város megteremtéséhez. A játszóterek kialakítása és karbantartása szintén fontos a közparkok funkcióbővítésében és a különböző korosztályok igényeinek bővítésében. Javasolt szabadtéri konditermek, ún. „felnőtt” játszóterek kialakítása is. Jelenleg újabb játszótér kialakítására Fornád településrészen merült fel igény, amelyet a következő egy-két évben meg kell valósítani. Javasolt egy komplex, a városra vonatkozó zöldterületi fejlesztési terv elkészítése.

A városi temető karbantartása és fejlesztése is a ciklus feladatai közé tartozik. Tekintettel arra, hogy a temetkezési helyek száma egyre csökken, elő kell készíteni az új temető kialakítását, amely a rendezési tervben a Pillehegyen szerepel.

A közterületek közbiztonságának fokozása érdekében a kamerarendszer fejlesztése is elérendő cél.

A fejlesztés célja

A meglévő zöldfelületek, és a hozzájuk tartozó elemek állagmegóvása, felújítása, valamint újabb funkciókkal történő bővítése, komfortosabbá tétele.

Tervezett projektek

- ⊕ közterületek bekamerázása
- ⊕ játszótérprogram
- ⊕ szabadtéri konditermek kialakítása
- ⊕ közvilágítás hálózatbővítése a zártkerti területeken
- ⊕ hulladékkezelés problémáinak megoldására stratégiai terv készítése, szükséges intézkedések, és bevonandók körének meghatározása
- ⊕ közterületek virágosításának, faállomány felújításának folytatása és fokozása
- ⊕ Fásító, zöldítő akcióprogramok:
 - gyermekek születésével egybekötött faültetés
 - „tiszta udvar, rendes ház”, vagy „legszebb lakótelep” programok
- ⊕ közparkok komfortos pihenőövezetté alakítása
- ⊕ ravatalozó felújítása önkormányzati tulajdonba vételt követően
- ⊕ új köztemető kialakítása a Pillehegyen¹³
- ⊕ jelenlegi temető fejlesztési munkálatai: egy járdarendszer kiépítése, drótkerítések felújítása, további urnafalak építése, az ingatlan körüli parkolóhelyek számának bővítése, sírok feltérképezése
- ⊕ Felhagyott tejüzem: megvásárlás, lebontás, rehabilitálás (ugyan nem közterület, de a vonzó városképhez hozzájárul)

Elérni kívánt eredmények

Rendezett, otthonos, vonzó városkép kialakítása mind a helyi lakosok, mind a városba látogató turisták számára.

¹³ A területkiválasztást megelőzően előzetes régészeti kutatás javasolt a közeli lelőhelyek.

3.3.1.5 Műszaki infrastruktúrahálózat fejlesztése (H9)

A fejlesztés indokoltsága

A műszaki infrastruktúra hálózat fejlesztése jelen esetben a közúthálózat, valamint az ivóvíz és csatornahálózat fejlesztését öleli fel.

Tamási az országos közlekedési hálózat tekintetében vákuumtérségnek számít, hiszen egyetlen fő közlekedési út sem éri el, és vasúti személyszállítás is elégtelen. Az M65 autópálya megépítése és a vasúti személyszállítás visszaállítása nagyban hozzájárulna Tamási gazdaságfejlesztéséhez, jelen stratégia kulcsprojektjeinek gazdaságélénkítő céljainak eléréséhez.

A város közúti infrastruktúrát érintő fejlesztései az állagmegóváson és a veszélyes, talajerózió által érintett útszakaszok stabilizálásán kívül elsősorban a kerékpárút hálózat fejlesztését célozzák meg. Az elmúlt években jelentős kerékpárút hálózat épült a város környékén. A kerékpárutak karbantartása nem kis feladatot jelent a város számára. A környező településekkel (Regöly, Pári) kooperálva egy karbantartási tervet kell kidolgozni és az alapján végezni a padkanyesést, burkolatjavítást, pihenőhely elemeinek karbantartását. Törekedni kell arra, hogy a Nyírfa sor és a város mielőbbi összeköttetése kiépüljön, a tervezett kerékpárútról megközelíthető legyen a Lidl áruház melletti közterület, ami egyben a Miklósvár felől érkezőknek is egy rövidebb elérhetőséget biztosítana a városközpont irányába. Pályázati források bevonásával és az érintett önkormányzatok részvételével meg kell valósítani egy, a felhagyott vasútvonal pályatestén vezető, a várost a balatoni hálózattal összekötő kerékpárút létesítését.

A kerékpárutak kialakítása mind a településen belüli, mind a településközi közlekedés megkönnyítése, javítása érdekében nagy jelentőséggel bír.

A víziközművek terén elsődleges a város vízminőségének javítása, illetve a külterületi részeken az ivóvízhálózat mennyiségi fejlesztése. A város közigazgatási területén számos olyan külterületi illetve zártkerti lakóingatlan van, ahol nincs kiépítve a vezetékes ivóvízhálózat. Mivel a tartályos vízszállítás drága, illetve számos előírásnak kell megfelelni, a hálózatot mielőbb ki kellene építeni. Az Ivóvízminőség-javító program tartalmazza a külterületek többségénél a hálózat kiépítését, továbbá a belterületi hálózat egyes részeinek cseréjét, korszerűsítését. A kivitelezést lehetőség szerint mielőbb meg kell valósítani. A szennyvízhálózat kijelölt szakaszait mielőbb ki kell építeni, hogy a 2017. évre Tamási elérje a 92 százalékos csatornázottságot.

A fejlesztés célja

A közutak állagmegóvása, a kritikus útszakaszok javítása, a kerékpárút hálózat elemeinek összekapcsolása (Tamási-Szabadhídvég-Ádánd településeket szeretné az önkormányzat összekötni kerékpárúttal, így a Balatonig lehetne kerékpárral közlekedni biztonságos feltételek mellett), az ivóvíz minőségének javítása, valamint a víziközmű hálózat elemeinek fejlesztése.

Tervezett projektek

- ⊕ belterületi utak, járdák vízelvezető árkok karbantartása a helyi közmunkaprogram bevonásával
- ⊕ géppark fejlesztése, munkagépek, szállítójárművek vásárlása
- ⊕ külterületi utak talajerózió miatti stabilizálása (Újvárhegy egyes részei, Tuskós, Szurokhegy)
- ⊕ Belterületen a Klapka és a Hársfa u. egy szakaszának szilárd burkolattal történő ellátása¹⁴
- ⊕ Dózsa Gy. u. végén található húsüzem és az utca lakóházai közötti szakaszra járda, vagy kerékpárút kiépítése
- ⊕ keskeny, kátyús utak szélesítése, útburkolat sükségszerű javítása évente
- ⊕ kerékpárúthálózat bővítése a meglévő elemek összekötésének érdekében
- ⊕ ivóvíz minőségének javítását célzó programok
- ⊕ víz- és csatornahálózat, csapadékvíz elvezető rendszer hiányzó elemeinek kiépítése, meglévők felújítása (a Gím utca, Dám utca, 1875/5, 1882/84, 1882/83, 1882/82, 1882/81 hrsz ingatlanok; „vold szovjet laktanya” „Móricz Zsigmond lakótelep” határai: Szabadság u. Móricz Zs. u. Petőfi u. 776/7 hrsz-ú út, „Várhegy”, „északi iparterület”)

Elérni kívánt eredmények

Térségi kerékpárút hálózaton elérhetővé válik a Balatoni kerékpárút, javul az utak általános állapota.

¹⁴ Mindkét utcában nyilvántartott régészeti lelőhely található, az építési munkák régészeti felügyelet mellett TerraStudia Kft. | 1034 Budapest, Szomolnok utca 14.

3.3.1.6 Középületek állapotának, energiahatékonyságának javítása és akadálymentesítése (H10)

A fejlesztés indokltsága

Az elmúlt időkben megvalósult az általános iskola, az óvoda és a rendelőintézet energetikai korszerősítése, valamint folyamatban van a gimnázium épületének korszerősítése (hőszigetelés, teljes nyílászáró csere).

2015-ben a Béri Balogh Ádám Gimnázium felújítása, energetikai korszerősítése valósul meg, míg a Könyvtár, a Hivatal épületkorszerősítése jelen ciklus feladatai között kell szerepeljen. A Könyvtár korszerősítésére 2014-ben beadott pályázat nem nyert, de előkészítő anyagként megfelelő lehet a későbbiek során.

A hivatal épületének korszerősítését a tervezett „Városablak” kialakítása is indukálja, amely az épület teljes körű állagjavítására kiterjedhet: belső és külső megjelenés, gépészeti rendszer (fűtési, világítási, informatikai) fejlesztése, átalakítása.

A közművelődési intézmények és terek egy része is felújításra szorul.

A fejlesztés célja

Tamási város közintézményeinek korszerősítése (energetikai, informatikai, stb.), állagmegóvása, felújítás és az akadálymentesítés folytatása.

Tervezett projektek

- ⊕ épületek energiahatékonyságának javítását szolgáló passzív beavatkozások
- ⊕ intelligens szabályozású távhőrendszer
- ⊕ Könyvtár állományának és épületének korszerősítése
- ⊕ Hivatal épületének korszerősítése
- ⊕ Helytörténeti Gyűjtemény fejlesztése
- ⊕ Művelődési Központ napelemmel történő ellátása

Elérni kívánt eredmények

Csökken az épületek fenntartási költsége, javul az épületek külső- és belső megjelenése, és növekszik a betöltött funkció és az épületek kialakításának összhangja.

3.3.1.7 Ipari területek és ipari parkok kialakítása (H11)

A fejlesztés indokltsága

A város területén három nagy ipari terület (Gip-1 jelű) található.: a „volt szovjet laktanya és téglagyár” területe, az északi iparterület, valamint a vasút utca menti terület. Tamási város célja egy ipari park kialakítása az északi iparterületen (lsd: AT3). Az ipari park cím elnyeréséhez még számos infrastrukturális beruházásra van szükség a területen.

A „volt szovjet laktanya és téglagyár”, valamint a vasút utca menti terület fejlesztésével pedig lehetőség nyílna a jelenleg kihasználatlan, erősen romló állapotú területek ipari célú hasznosítására, revitalizációjára.

A fejlesztés célja

A városvezetés célja, hogy az északi iparterületen ipari park kerüljön kialakításra, a lehetséges vállalkozók Tamásiba csábításnak érdekében. Továbbá az egykori ipari területek állapotromlásának megállítása és infrastrukturális fejlesztése új ipari funkciók megtelepedésének érdekében.

Tervezett projektek

Az északi iparterületen tervezett a teljes infrastruktúra hálózat kiépítése:

- ⊕ víz, csapadékvíz és szennyvíz elvezetés,
- ⊕ elektromos hálózat, gáz,
- ⊕ közvilágítás
- ⊕ közúti útkapcsolatok, útburkolatok, meglévő utak felújítása

A vasút utca menti ipari területen tervezett projektek:

- ⊕ az infrastruktúra hálózat kiépítése
- ⊕ belső feltáró utak kialakítása
- ⊕ napelem-park kialakítása

A „volt szovjet laktanya és téglagyár” területen tervezett projektek:

- ⊕ a belső utak felújítása
- ⊕ vízelvezető árkok felújítása, kiépítése,
- ⊕ közvilágítás kiépítése

Elérni kívánt eredmények

Meglévő ipari területek állapotromlása megáll, valamint új vállalkozók telepednek meg az infrastrukturálisan fejlett ipari területeken.

3.4 AKCIÓTERÜLETI PROJEKTEK

3.4.1 Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklásával

Az akcióterületek közül a Termálfürdő (K2–AT1) a tervezett beavatkozások súlya és egymásra hatása miatt a Komplex turisztikai fejlesztés kulcsprojekt részét képezik. Tényleges akcióterületként a Városközpont (AT2), az Északi iparterület (AT3), a kenyérgyár és a Deák Ferenc utca barnamezős területe (AT4), az erősen leromlott városrészek (AT5) és a zöld város kialakítása érdekében a város belterületének jelentős része (AT6) lett kijelölve.

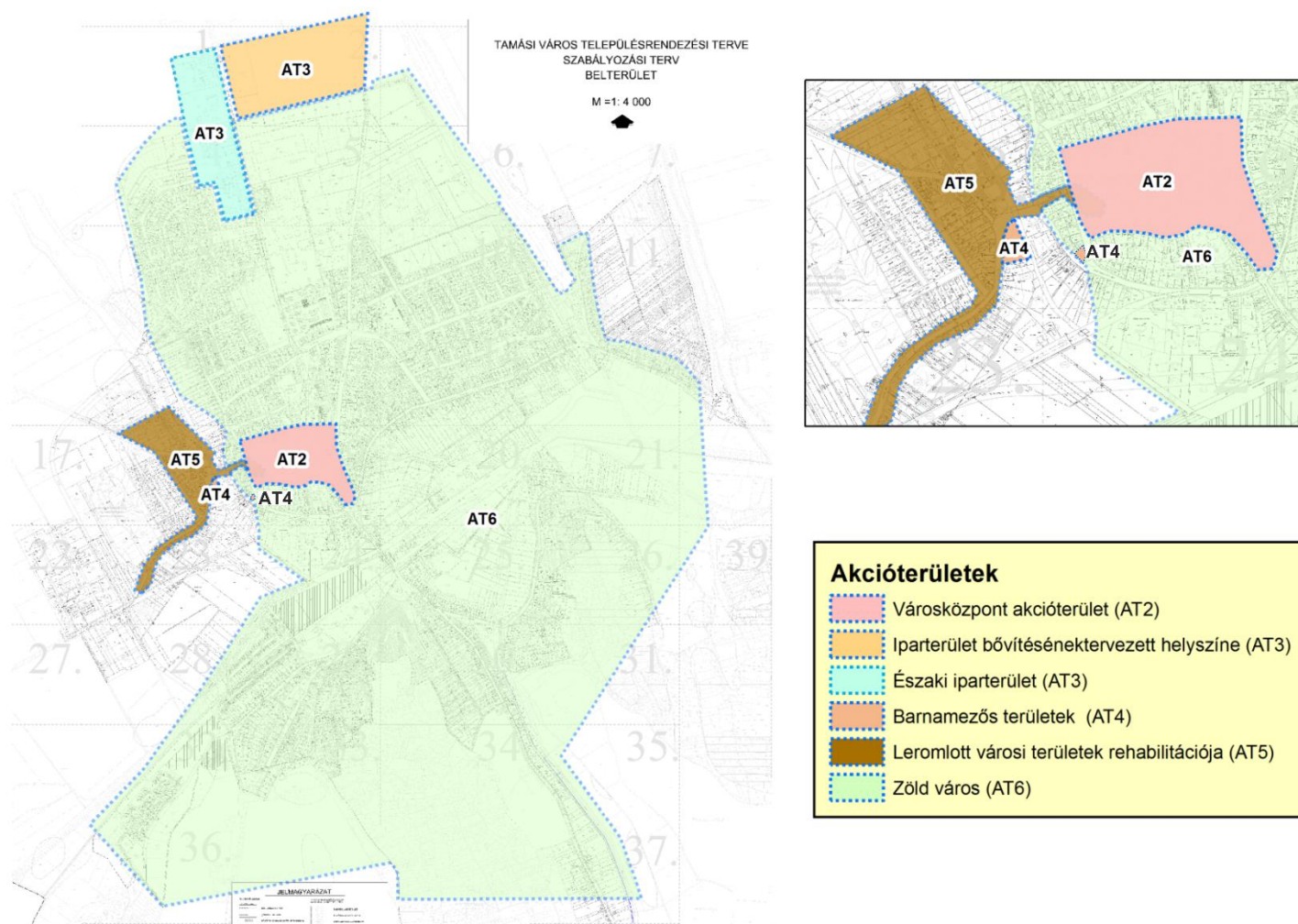
A Városközpontban (AT2 határa: Garay u., Móricz Zs. u., Dózsa Gy. u, 61. sz. főút, 65. sz. főút, Eötvös u.) az elmúlt időkből nem történtek lényegesebb fejlesztések. A városközponttal kapcsolatos fejlesztési cél elérése érdekében („élhető, vonzó, komfortos belváros”) számos területet lefedő intézkedést kell végrehajtani, amelyek együttesen járulnak hozzá a XXI. század igényeit kielégítő városképhez.

Északi iparterületre (AT3 a következő hrsz-ú területekre terjed ki: 2570, 2572, 2573, 2576, 2577, 2579, 2580, 2581, 2582, 2584, 2584/2, 2587, 2588/2, 2588/3, 2589, 2590, 2591) irányuló fejlesztések a jövőben betelepülő vállalkozások számára teremtenek kedvező feltételeket. Az ipari terület kijelölése a hosszútávú közútfejlesztésekre (autópálya) alapozva kerül bővítésre. A terület tervezett bővítése a 0249/3 helyrajzi számú terület bevonásával történne meg.

A Barnamezős területek (AT4 kiterjedése: Honvéd.u.2 (hrsz: 112), Honvéd u. 4. szám (hrsz: 113/1) határok: Gonozd-patak és Honvéd-utca) revitalizációjának célja a volt Kenyérgyár épületének felújítása és új funkcióval történő felruházása. A másik barnamezős, leromlott városi területen, amely a Deák Ferenc utca és az Arany János utca által határolt saroktelket öleli fel, közösségi célokat kiszolgáló épület, közösségi térként funkcionáló Zöld Pont és Civil Ház kerül kialakításra.

A leromlott városi területek akcióterület (AT5 kiterjedése: a szegregátum (ITS 4.2.-2. ábra: Tamási 1. szegregátum) és a Hunyadi utca (hrsz 200, 205), Hunyadi tér (hrsz 238) és a Bajza utca (hrsz 218) - azaz KSH nyilvántartás szerinti szegregátum - kívül a Honvéd utca (138, 1931, 011/35 hrsz) , a Deák F. utca (69/3 hrsz), Arany J. utca (281, 302/7 hrsz) és a Kossuth tér (303 hrsz)) egyrésztől magában foglalja a KSH által lehatárolt szegregátumot (amely az Antiszegregációs Tervben is szerepel), másrésztől az oda és onnan kivezető utakat, amelyek elsődleges szerepet játszanak az ott élők elérhetőségének, munkába járási esélyeinek és a város életébe történő bekapcsolódásának javításában.

Tamási céljai között szerepel az élhető, zöld várossá válás, melynek érdekében a város számos pontján zöldítő, fásító programokat, valamint a lokalitás (helyi termékek, helyi értékek) és aktivitás (szabadidős sportok és tevékenységek) népszerűsítése érdekében jelentős beruházásokat, fejlesztéseket tervez. Ebből adódóan a város belterületének jelentős része akcióterületként került lehatárolásra (AT6).

3.4.-1.ábra: Az akcióterületek elhelyezkedése
Forrás: saját szerkesztés

3.4.2 Az egyes akcióterületeken a megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló jellegű bemutatása

3.4.2.1 Városcsözpont rehabilitáció (AT2)

A fejlesztés leírása¹⁵

A központi illetve közösségi funkciót ellátó Túrmezei Erzsébet park környezetéből kiindulva egy olyan városcsözpont létrehozását kell kitűzni célul, amely minden Tamási lakos komfortérzetét, kényelmét, biztonságát tudja szolgálni. A gyalogosforgalom szempontjából legforgalmasabb közterület a Szolgáltatóház, a Gimnázium és a Kossuth tér mentén illetve vonalában húzódó járdák és várakozóhelyek. A cél érdekében mielőbb szükséges rendezni a Szolgáltatóháznál (Szabadság u. 35.) található buszmegálló környezetét, Czuczor G. u. elejének akadálymentesítését, burkolattal történő ellátását, nyilvános wc elhelyezését. A Gimnázium melletti buszmegálló gyalogos közlekedési rendjét új járda építésével. Felül kell vizsgálni a Kossuth tér forgalmi rendjét. Lehetőség szerint el kell választani a gyalogsközlekedést a gépjárműforgalomtól, szükség esetén annak korlátozásával, ezáltal méltó helyre kerülhetne a tér közepén a Szentháromság szobor.

A városképi megjelenés szempontjából célszerű és indokolt a tulajdonos Kop-Ka ÁFÉSZ közreműködésével az áruházzal alumínium hullámlemez-homlokzat burkolatát elbontani és a jelen körülményeknek megfelelően helyreállítani.

A városcsözpont fejlesztésével kapcsolatos célok meghatározásánál figyelembe kell venni a piactér, önkormányzat épületének udvara és a művelődési ház – könyvtár közötti udvarnak szánt funkciót. A volt tűzoltólaktanya elbontásával egy új tér alakulhat ki a Hivatal épülete és a Művelődési ház között. Amennyiben igény van rá, akkor a Hivatal épületét egy vendéglátásra alkalmas terasszal lehetne bővíteni.

Parkolót kell kialakítani a piactér melletti Garay u. üres telkén. Ezáltal megoldottá válik a művelődési ház és a könyvtár körüli parkolás, valamint a Kossuth tér rehabilitációja miatt megszűnő parkolóhelyek kiváltására is alkalmassá válik a terület. Annak érdekében, hogy a szűk értelemben vett városcsözponttal való kapcsolat meglegyen, a Fecskeházzal párhuzamosan a piactér és a posta között gyalogos közlekedőt lenne célszerű kialakítani. A helyszíneket egységes fejlesztési tervben kell kezelni és ütemenként megvalósítani.

Tervezett projektek

- ⊕ főtér kialakítás, felújítás
- ⊕ buszmegálló rendezése a Szolgáltató háznál, (Szabadság u. 35.)
- ⊕ Gimnázium melletti buszmegálló gyalogos rendjének kialakítása új járdával
- ⊕ Czuczor G. u. elejének akadálymentesítése, burkolása
- ⊕ nyilvános wc kialakítása
- ⊕ Kossuth tér forgalmi rendjének megváltoztatása (gépjármű és gyalogos forgalom szétválasztása)
- ⊕ ÁFÉSZ külső megjelenésének helyreállítása

¹⁵ Idézet Tamási Város „Helyi erőforrások a jövő szolgálatában” elnevezésű 2014–2019. évi gazdasági programjából

- ⊕ Hivatal épületének vendéglátó terasszal történő bővítése
- ⊕ parkoló kialakítása a Garay u. üres telkén
- ⊕ posta és piac között gyalogos közlekedő kialakítása
- ⊕ környezetrendezés és funkcióbővítés a közintézmények udvarai és az újonnan kialakuló terek esetén
- ⊕ zöldfelületek virágosítása (ld. H9)
- ⊕ Hivatal, könyvtár felújítása (ld. H10)

Elérni kívánt eredmények

A városközpont megjelenésének javulása, vonzó városközpont kialakulása. Rendezetlen közlekedési állapotok okozta problémák (buszmegállók, Kossuth tér forgalmi rendje, stb.) megoldódása. A meglévő terek komfortfokozatának növekedése új funkciók megjelenésével.

3.4.2.2 Északi iparterület (AT3)

A fejlesztés leírása

Az északi területen tervezett ipari funkció kialakítása a településrendezési eszközök módosítását igénylik. A gazdasági terület bővítését a város északi területein a meglévő ipari területekhez kapcsolódóan, további új területek (korlátozott mértékű) bevonásával célszerű megoldani. A hely kijelölését az alábbiak indokolják:

- ⊕ a fejlesztési cél szerinti terület felhasználás igényelte terepviszonyok (sík terület),
- ⊕ a fejlesztés meglévő ipari területek mellett történik,
- ⊕ optimális termelési és szállítási körülmények
 - a leendő, hosszú távon megvalósítható elkerülő út szomszédsága (a városi területek tehermentesítése),
 - a termőterületek közelsége (feldolgozó ipar),
- ⊕ a területen biztosítható a kíméletes környezet, természet és tájhasználat, természetvédelmi, tájvédelmi és történeti települési terület, valamint turisztikai vonzerővel rendelkező területet nem érint.

A terület kijelölésének egyetlen hátránya, hogy a terület a beépítésre szánt belterület és a kiváló termőhelyi adottságú szántóterület közé ékelődve, jó minőségű termőterületet vesz igénybe. Ez a hátrány viszont az iparterületek szempontjából szóba jöhető területeken mindenhol jelen van, mert e területeken mindenhol jó minőségű termőterületek találhatók.

A gazdaság fejlesztése munkaerő igényt generál, míg a vonzó, élhető város koncepció önmagában is lakosság csalogató erővel bír, ezért e két komponensű jövőkép beteljesülése a város lakosságának növekedése nélkül elképzelhetetlen.

E területen kerülhetne hosszabb távon kialakításra egy ipari park.

Tervezett projektek¹⁶

- ⊕ ipari infrastrukturális fejlesztések
- ⊕ szolgáltatások fejlesztése
- ⊕ üzemcsarnokok létesítése
- ⊕ megújuló energia-felhasználásának és energiahatékonyság-növelésének támogatása az iparterületen

Elérni kívánt eredmények

A befektetőket vonzó ipari infrastruktúra kialakítása, Tamási ipari kapacitásainak bővítése.

¹⁶ A tervezett projektek és a közel fekvő nyilvántartott régészeti lelőhely indokolják az új, bevonandó terület előzetes régészeti kutatását.

3.4.2.3 Barnamezős területek revitalizációja (AT4)

A fejlesztés leírása

A barnamezős területek revitalizációja két területen valósul meg.

Egyrészt a város északnyugati részén fekvő, régóta funkció nélkül álló, használaton kívüli egykori kenyérgyári épület és az azt övező környezet helyreállítására kerülhetne sor. A tervezett fejlesztésekkel a városban a hiányzó sportok háza funkció alakulna ki (Izd: Város sportéletének felpezsdítése (H7)), hozzájárulva a városban élők, valamint a közelben, szomszédos területeken lévő szegregátumban élők sportlehetőségeihez.

Az akcióterület másik beavatkozási területe belterületen, a városközpont közelében, a Deák Ferenc utca és az Arany János utca által határolt saroktelken, kis forgalmú utak mellett található. A tervezett fejlesztés keretében a Deák F. u. 43. sz. alatti, önkormányzati tulajdonban álló ingatlan rehabilitációja történik meg, amely jelenleg használaton kívül van. A leromlott állapotban lévő épület megújítása alapvetően közösségi és kulturális célokat szolgál.

Tervezett projektek

- ⊕ egykori kenyérgyári épület felújítása
- ⊕ kenyérgyár épületét övező terület helyreállítása
- ⊕ Sportok Háza funkció kialakítása (H7)
- ⊕ Zöld Információs Pont és Civilház (293 hrsz, Deák F. u. 43.)
- ⊕ Közösségi funkció erősítése

Elérni kívánt eredmények

A fejlesztésekkel elhagyott, jelenleg alulhasznosított épületek és környezetük rehabilitációja, új funkcióval történő felruházása valósul meg. Ennek eredményeképpen egyrészt javulnak a sportolási lehetőségek, másrészt pedig közösségi célokat kiszolgáló épület alakul ki, amely mint rendezvényközpont, szolgáltatóház, szabadidős létesítmény funkcionál.

A Civilházban helyet kapnának civil- és sportegyesületek irodái, rendezvénytér (konferenciaterem), infopont (és alkotóműhely, kézműves foglalkoztató), vizesblokk, raktár, öltöző, valamint egy felújított belső udvar. A fejlesztés megvalósulásával közösségi célokat kiszolgáló épület alakulna ki, amely mint rendezvényközpont, szolgáltatóház, szabadidős létesítmény funkcionálna.

3.4.2.4 Leromlott városi területek rehabilitációja (AT5)

A fejlesztés leírása

A projekt célja a szegregátumban a koncentráltan megnyilvánuló társadalmi-fizikai-gazdasági problémák komplex módon való kezelése a területen élők társadalmi integrációjának elősegítése érdekében.

Az akcióterület kiterjed a szegregátumon kívüli (Akcióterület kiterjedése: szegregátum és a Hunyadi utca (hrsz 200, 205), Hunyadi tér (hrsz 238) és a Bajza utca (hrsz 218) - azaz KSH nyilvántartás szerinti szegregátum - kívül a Honvéd utca (138, 1931, 011/35 hrsz) , a Deák F. utca (69/3 hrsz), Arany J. utca (281, 302/7 hrsz) és a Kossuth tér (303 hrsz)), de közvetlenül ahhoz kapcsolódó területek fejlesztésére is. A szegregátumon kívül annak használatával közvetlenül érintett területek rekonstrukciójának oka, hogy a tervezett fejlesztések a munkába járást, közszolgáltatások igénybe vételét, az iskolába járás feltételeit javító intézkedések részét képezik, valamint a kerékpárút használhatóságát, elérhetőségét, ezáltal a biztonságos, mindenki számára elérhető közlekedési feltételeket biztosítják (útfelújítás, járdaépítés, kerékpáros nyom kijelölés). A tervezett fejlesztések akár több ütemben, több pályázattal is megvalósíthatóak. A beavatkozások lényeges eleme a területen élők társadalmi integrációjának elősegítése, ennek érdekében ún. soft programok megvalósítása is.

Tervezett projektek

- ⊕ lakóépület(ek) felújítása vagy bővítése vagy átalakítása
- ⊕ közösségi tér/ház is kialakítása
- ⊕ Társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex program megvalósítása, azaz:
 - ⊕ közösségi és egyéni szintű társadalmi integráció feltételeinek megteremtése
 - ⊕ folyamatos szociális munka biztosítása
 - ⊕ foglalkoztatás elősegítése
 - ⊕ egészségtudatos életmód népszerűsítése
 - ⊕ szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása
- ⊕ Budai városrészben található szegregátum és akcióterület rehabilitációja: út, tér felújítás, lakóépület felújítás

Elérni kívánt eredmények

A szegregátumban élők életminőségének javítása, és integrációjának elősegítése.

3.4.2.5 Zöld város kialakítása (AT6)

A fejlesztés leírása

Az akcióterület a város belterületét jelenti, amelyen a tervezett fejlesztések a város összképéhez járulnak hozzá, élhetőbb kisvárost létrehozva. Az egyes helyszíneket kijelölt sétautak, túrautak kötik össze, valamint növényzet ültetések egységesítik. A fejlesztések egy része szorosan kapcsolódik a K2-H3 projektcsomaghoz.

A fejlesztés akcióterülete érinti a város belterületét, a város több pontján jelenik meg, az alábbi főbb területeket érintve (ezeken felül sétautak, túrautak kerülnek kijelölésre az egyes helyszínek között, valamint további növényzet ültetése valósul meg, egységes szerkezetet, projektterületet kialakítva).

A lehatárolt akcióterületen több fejlesztés is tervezett, úgy mint a Városablak kialakítása (319 hrsz) a szolgáltatói ügyfélszolgálatokkal, , az Öko-kuckó (1667 hrsz). A nonprofit szolgáltatások bővített körével, a környezettudatosság megismertetésével, továbbá a Helyi Termék Logisztikai Központtal (318 és 318/A hrsz) a helyben előállított termékek piacra jutásának elősegítésével, valamint kutyafuttatóval jelenleg hiányzó funkciókat, szolgáltatásokat látna el a város. A véderdő ültetéssel (2115/21 / 2115/22 hrsz), Fenyves rekultiválásával (1667 hrsz), túraút-tanösvénnyel (Fenyves-Várhegy-Parkerdő), a játszótér (Dózsa-Szent I. u. saroktelken; 728/2 hrsz) és az ahhoz kapcsolódó parkoló (664 hrsz) építéssel, továbbá parkosítással (776/7 hrsz) a zöld felületeket lehetne fejleszteni, amelyhez társulna az egészséges életmódot, elérhető sportlehetőségeket nyújtó, azt kiszolgáló Aktív Park (1882/84 hrsz) is. A tervezett fejlesztések a Fenyvest is érintik, ahol a növényállomány, faállomány is rekultiválásra szorul.

Véderdő ültetés, zöldfelületi rekonstrukció, parkosítás, játszóterek kialakítása az önkormányzat távlati elképzeléseiben is szerepel a belterületi részeken. A Fenyves területét későbbiek során további szabadidős- és sporttevékenységekkel is tervezett hasznosítani.

Tervezett projektek

- ⊕ Városablak kialakítása 319 hrsz, Tamási Város Önkormányzata, Szabadság u. 46-48.
- ⊕ Öko-kuckó 1667 hrsz, Fenyves
- ⊕ Helyi Termék Logisztikai Központ 318 és 318/A hrsz, Kossuth tér 2.
- ⊕ kutyafuttató (város belterületén, lakóövezetek figyelembe vételével, pl. 2147/1 terület)
- ⊕ véderdő ültetés 2115/21 / 2115/22 hrsz (Csortos Gy. utca)
- ⊕ Fenyves rekultiválás 1667 hrsz
- ⊕ túraút-tanösvény a Fenyves-Várhegy-Parkerdő érintésével
- ⊕ játszótér 728/2 hrsz (Dózsa Gy u. - Szent I u. saroktelek) és az ahhoz kapcsolódó parkoló építés 664 hrsz, Dózsa Gy. utca
- ⊕ parkosítás 776/7 hrsz (Szabadság u.)
- ⊕ Aktív Park 1882/84 hrsz (Dám utca)
- ⊕ növényzet , zöldfelület rekonstrukció (fa, cserje, évelő, stb.):
- ⊕ Fenyves (1667 hrsz)
- ⊕ Hársfa utca – cserje, évelő (hrsz 1844/4), Miklósvár utca – faültetés több ponton, Vasút utca – faültetés, fakivágás (hrsz 1382/4), Klapka utca – cserje (hrsz 838), Szabadság utca 50 – faültetés (hrsz 322), Szabadság u. 35 – fa, cserje (hrsz 808/2), Móricz Zs utca - fa (hrsz 805), Dózsa Gy. utca 18-20. – fa, cserje (hrsz 806), Szabadság u. 37-41. – cserje (hrsz

796/25), Szabadság u. 43. – fa, cserje (hrsz 785/2), József A. ltp. 6.-József A. ltp. 1. között fakivágás (hrsz 627/113), Szabadság u. 73-75. - fa (hrsz 626/4)

Elérni kívánt eredmények

A város összképének javításától várt eredmények elsősorban a város lakóinak életminőségének és komfortérzetének javítása, valamint a szolgáltatások elérésének javulása, másrészt a város idegenforgalmi vonzerejének növelése.

3.5 AZ AKCIÓTERÜLETEKEN KÍVÜL VÉGREHAJTANDÓ, A TELEPÜLÉS EGÉSZÉ SZEMPONTJÁBÓL JELENTŐS FEJLESZTÉSEK ÉS EZEK ILLESZKEDÉSE A STRATÉGIA CÉLJAIHOZ

A kulcsprojektek, hálózatos, illetve akcióterületi projekteken kívül azonosításra kerültek egyéb, a település egésze szempontjából jelentős szoft elemeket tartalmazó (E–S) projektek is.

3.5.1.1 Ügyfél konform önkormányzat (E–S2)

Az ügyfél konform önkormányzat egyrészt a hivatali ügyek megkönnyítését célozza meg a „Városablak” és e-önkormányzati rendszer kialakításával, másrészt a „nyitott önkormányzat” intézményét szeretné kialakítani.

A „Városablak” (akárcsak az e-önkormányzat) a lakosság kényelmét szolgálná, ahol a Kormányablak mintájára az önkormányzati hivatal földszinti részén egy helyen lehetne elintézni az egyes közszolgáltatásokkal kapcsolatos ügyeket, befizetéseket. Itt kaphatnának helyet az egyes közszolgáltatók ügyintézői, az étkezési díjfizetés, az önkormányzati cégek szolgáltatásaival kapcsolatos ügyintézés.

A „Nyitott önkormányzat” alap gondolata a lakossággal folytatott közvetlen párbeszéd lehetőségeit teremti meg, a problémák részletesebb feltárása és lehetőség szerinti megoldása érdekében. A cél elérésének érdekében a városvezetésnek a kapcsolattartáshoz bővebb és részletesebb információs és kommunikációs felületet kell működtetnie. Tamási a következő eszközök segítségével szeretné a „Nyitott önkormányzat” ügyét szolgálni:

- ⊕ **Média referens** alkalmazása (a lakosság naprakész tájékoztatásának érdekében, a város és önkormányzati tevékenység média megjelenéseinek koordinálására, stb.)
- ⊕ **„Hivatal házhoz megy”** fórunsorozat, amelynek keretében a település meghatározott részei kerülnek bejárásra. A fórum során az ott élők problémáinak, javaslatainak meghallgatására, lehetőség szerinti megoldására kerül sor a helyszínen, előre meghirdetett időpontban.
- ⊕ **Külterületi biztosok:** A külterületi részek fejlesztése, rendbetétele a város kiemelt céljai közé tartozik, a település külterületi részein élőkkel történő folyamatos és közvetlen kapcsolattartás biztosítása érdekében az önkormányzat bevezette a külterületi biztosi rendszert. A külterületi biztos összegyűjti az önkormányzat feladat- és hatáskörébe tartozóan az érintett településrésszel kapcsolatos problémákat, a lakosság és a helyi gazdálkodók részéről felmerülő igényeket, panaszokat és jelzi azt az önkormányzat felé.
- ⊕ **Képviselők csütörtöki fogadóórája**

3.5.2 Társadalmi kohézió és városi identitás erősítése, foglalkoztatás növekedésének elősegítése (E–S3)

A fejlesztés célja a helyi közösségek megerősítése. Ehhez javítani szükséges az egyének motiváltságát, illetve az emberi kapcsolatok színvonalát. Közösségi szinten segíteni kell a közösségek összetartó erejének növelését, a civil aktivitás fokozását. A természeti, az épített és a kulturális örökség védelme, megőrzése és megismertetése a külvilággal a tamási emberek közös ügye, amely nagymértékben hozzájárul a helyi identitástudat erősítéséhez. A helyi természeti értékek közös gondozása, a körjük épülő programok, esetleges hagyományok ápolása, bemutatása elősegíti a helyi közösségek kialakulását, ill. megerősödését.

A helyi identitástudat erősítéséhez, valamint a Tamási Értéktárban rögzített értékek megőrzéséhez, gyarapításához hozzájárulhat a helytörténeti, akár amatőr kutatások támogatása, pályázat formájában.

A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok integrációjához elsősorban az érintettek képzettségi szintjét kell javítani (alapfokú oktatás, kollégiumi rendszer, specializált szakképzési irányok), amely segíti a hátrányos helyzetű rétegek megjelenését a munkaerőpiacon, valamint az elhelyezkedési esélyeinek növelését.

Tervezett projektek

- ⊕ Civil közösségi tér kialakítása
- ⊕ Civil szervezetek támogatása
- ⊕ Munkahelybővítést segítő munkáltatói képzések
- ⊕ Hátrányos helyzetű csoportok munkához jutási feltételeinek javítása: járási szintű közmunkaprogram piaci szektor felé terelése
- ⊕ társadalmi kohézió erősítését szolgáló programok (pl: közös fásító, zöldítő programok, critical mass, stb.)
- ⊕ közösségfejlesztés aktív szociális munkával, közösségi házak kialakításával (DÁM önkormányzati társulás)
- ⊕ helyi identitástudat erősítése fesztiválok, helyi ünnepek kialakítása révén
- ⊕ reklám és marketing célból, országos médiában, turisztikai vásárokon való megjelenés
- ⊕ lakásállomány bővülésének elősegítése
- ⊕ Tamási Értéktárban rögzített épített, kulturális és ipari örökségünk védelme – a műemlékek mellett – kiemelt feladat.
- ⊕ új rendezvénytér üzemeltetésének városi szintű összehangolása (átgondolt feladat- és felelősségi körök kialakításával)
- ⊕ nemzetiségekkel történő együttműködés (cigány, német)
- ⊕ testvérvárosi kapcsolatok ápolása (Stollberg, Wurzen, Isernhagen, Suchy Las, Montigny)
- ⊕ helyi erőforrásokra alapozott munkahelyteremtés

3.5.3 Minőségi szakemberképzés elősegítése (E–S4)

A helyi gazdaság és a város életének megfelelő működése megkívánja az aktuális igényekhez igazodó szakképzett munkaerőt. Mindez rugalmas oktatási rendszert feltételez, és az életen át tartó tanulás fontosságára irányítja a figyelmet. Tamási, mint térségi központ kiemelt jelentőséggel bír az oktatás terén. A fiatalok szakirányú továbbtanulásának segítése, és a helyi igényekhez igazodó pályaválasztás orientálása kiemelkedően fontos a város népességmegtartó képessége szempontjából.

Tervezett projektek

- ⊕ továbbtanulási programok bemutatása
- ⊕ gyakornoki program koordinálása
- ⊕ életen át tartó tanulás elősegítése, és feltételeinek megteremtése
- ⊕ ifjúság szemléletformálása
- ⊕ helyi gazdasági igényekhez igazodó szakképzési rendszer megteremtése
- ⊕ tehetséges fiatalok képességeinek kibontakoztatását célzó fejlesztések támogatása – mentorprogram
- ⊕ lakosság képzettségi szintjének növelése – felsőfokú képzés meghonosítása

3.6 A FEJLESZTÉSEK ÜTEMEZÉSE

A tervezett fejlesztések 2014–2023 között kerülnek megvalósításra. Az ütemezés a fejlesztések egymásra épülése alapján került kialakításra.

A tervezett beavatkozások között számos olyan található, amelynek ütemezése a teljes tervezési időszakot felöleli, ilyenek például a hálózatos projektek, valamint a kulcsprojektek. A tervezett beavatkozások indikatív ütemezését a következő alfejezet összefoglaló táblázata tartalmazza.

A projektek ütemezését a jelenleg rendelkezésre álló információk alapján dolgoztuk ki, figyelembe véve a tervezett fejlesztések:

- ⊕ előkészítettségét;
- ⊕ egymásra épülését;
- ⊕ indokoltságát, szükségszerűségét;
- ⊕ a társadalmi, környezeti és gazdasági hatását;
- ⊕ lehetséges finanszírozhatóságát;
- ⊕ a rendelkezésre álló önkormányzati sajáterő nagyságát,
- ⊕ a projekttypusokra jellemző korábbi projekt előkészítési és megvalósítási időigényre vonatkozó tapasztalatokat.

Amennyiben a fenti tényezőkben jelentősebb változások történnek, pl: fejlesztéseket lehetővé tevő pályázati felhívások a várt ütemezéstől eltérően jelennek meg, az ütemterv a változások figyelembevételével módosulhat.

A 3.7-1. táblázatban szereplő beavatkozások indikatív ütemezését azok előfeltételeinek meglévősége indokolta. A 2017–2019 közötti időszakra kerültek ütemezésre azok a beavatkozások, amelyek előfeltételei már az előző programozási időszakban elkészültek, és előre láthatóan a továbblépésre van anyagi erő és szándék a közeljövőben. A 2020-2023-as időszakra azon beavatkozások kerültek ütemezésre, amelyeket középtávon előirányzott az önkormányzat, de előkészítettsége és pénzügyi forráskerete még erősen bizonytalan. Végül a 2017–2023 közötti időtávra olyan infrastrukturális beavatkozások kerültek, amelyek az egész időszakra jellemzőek (pl: útfelújítás, hálózatok karbantartása stb.), vagy a pályázati és magán erőforrások lehetőségétől függ annak megvalósítása.

3.7 A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI AKCIÓK ÖSSZEHANGOLT, VÁZLATOS PÉNZÜGYI TERVE

A stratégia alapját az európai uniós forrásokra épülő operatív programok céljai meghatározzák, ugyanakkor a stratégiakészítés idején még nem ismertek, hogy mikor és milyen pályázati források válnak elérhetővé, mely kedvezményezetteknek, s milyen kritériumrendszernek kell megfelelni. Így csak azon projektek költségbeclése adott, ahol az előkészítés már előrehaladott stádiumban van, a többi projektnél a pályázati felhívások megjelenését követően kerülhet meghatározásra a pontos projekttervezés és költségvetés. A stratégia kitér a magán befektetőkkel való szervezett és strukturált együttműködés lehetőségeire, de esetükben még inkább bizonytalan a források és kritériumok ismerete nélkül a várható beruházások ütemezése és volumene.

2014–2020 között a városfejlesztési beavatkozások finanszírozása elsősorban az európai uniós területi és ágazati operatív programokon keresztül valósulhat meg. A tervezett fejlesztések megvalósítása 2015–2023 között történhet meg. Az ütemezés a fejlesztések egymásra épülése, az önkormányzat forrásainak várható rendelkezésre állása alapján lett kialakítva.

A 2014–2020 közötti EU-s támogatási időszakban a város szempontjából is kiemelt figyelmet érdemel a TOP (Terület és Településfejlesztési Operatív Program) források új eljárás szerinti felhasználása, melynek értelmében a 272/2014 (XI. 05.) Korm. rendeletben meghatározott területi kiválasztási eljárásrend szerint a megyék Integrált Területi Programjuk (ITP) alapján történik a források felhívása a 1702/2014. (XII. 3.) Korm. határozatban rögzített forráskeret felhasználásával. (A 2014–2020 közötti programozási időszakban a Terület és Településfejlesztési Operatív Program tervezésének egyes szempontjairól, valamint az operatív programokhoz tartozó megyék megyei önkormányzatai és megyei jogú városok önkormányzatai tervezési jogkörében utalt források megoszlásáról szóló 1702/2014. (XII. 3) Korm. határozat). A Kormányhatározat értelmében Tolna megye (a megyei jogú Szekszárd kivételével) 2014–2020 között 27,55 milliárd Ft-ot használhat fel, amelynek prioritásait és intézkedésenkénti megoszlását a következő táblázat foglalja össze:

Prioritás	Intézkedés	Megyei forráskeret (milliárd Ft)	Megyei forráskeret (%)
1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	1.1 Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése (ERFA)	3,944	14,33
	1.2 Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés (ERFA)	2,460	8,94
	1.3 A gazdaságfejlesztési és munkaerő-mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés (ERFA)	1,763	6,41
	1.4 Foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével (ERFA)	2,126	7,73
2. Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés	2.1 Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés (ERFA)	5,097	18,51
3. Alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	3.1 Fenntartható települési közlekedésfejlesztés (ERFA)	2,596	9,43
	3.2 Önkormányzatok energiahatékonyságának és a megújuló energia felhasználás arányának növelése (ERFA)	4,336	15,75
4. A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése	4.1 Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése (ERFA)	0,742	2,69
	4.2 A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése (ERFA)	0,589	2,14
	4.3 Leromlott városi területek rehabilitációja (ERFA)	0,799	2,90
5. Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés	5.1 Foglalkoztatás-növelést célzó megyei és helyi együttműködések (paktumok) – (ESZA)	2,286	8,30
	5.2 A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok (ESZA)	0,279	1,02
	5.3 Helyi közösségi programok megvalósítása (ESZA)	0,510	1,86
Mindösszesen		27,550	100,00

3.7-1. táblázat: A Tolna megye számára felhasználható 2014–2020 közötti TOP forrásokhoz tartozó intézkedések prioritásonként

Az előző tervezési ciklusban a TÉRKÉPTÉR¹⁷ adatai alapján Tamásiban 8,61 milliárd Ft értékben ítélték meg támogatást, amelynek nagyobb részét a vállalkozások realizálták. A város célja a 2007–2013 időszakban megszerzett források mennyiségének meghaladása.

A 2014–2020 között megvalósítani tervezett projektek jelenleg ismert forrásigénye több mint 31,4 és 34,6 milliárd Ft közé esik, amelyből mintegy 12,15 és 13 milliárd Ft közötti összköltségű önkormányzati projekt tartozhat a Terület és Településfejlesztés Operatív Program (TOP) fókuszába.

¹⁷ <http://terkepter.palyazat.gov.hu/> – 2015. 04. 01.

A tervezett fejlesztések, projektek ismeretében Tamási a TOP forrásain túl a következő operatív programok bevonását, forrásfelhasználását tervezi:

- ⊕ Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (**GINOP**) egyik legfontosabb célkitűzése Magyarország foglalkoztatási rátájának 75 százalékra való emelése. Ehhez egyrészt új munkahelyeket kell létesíteni, másrészt a munkát vállalni akarók képességeit kell fejleszteni. A program további két fontos célkitűzése az ország innovációs képességeinek és kapacitásainak, valamint a magyar ipari és szolgáltató szektor fókuszált fejlesztése.
- ⊕ A Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (**KEHOP**) célkitűzése, hogy a magas hozzáadott értékű termelésre és a foglalkoztatás bővülésére épülő gazdasági növekedés az emberi élet és a környezeti elemek – hosszú távú változásokat is figyelembe vevő – védelmével összhangban valósuljon meg.
- ⊕ Az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (**EFOP**) fő célja, hogy a humán tőke és a társadalmi környezet javításával járuljon hozzá a társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezeléséhez. Az EFOP a gyakorlatban nemcsak a szegénység elleni küzdelemből fogja kivenni a részét, de hangsúlyt helyez a társadalmi kohézió erősítésére, az egészségügyi beruházásokra, a köznevelés minőségének fejlesztésére, kiemelt tekintettel a korai iskolaelhagyás csökkentésére, a felsőfokú végzettséggel rendelkezők számának növelésére és a kutatás-fejlesztésre.
- ⊕ A Vidékfejlesztési Program (**VP**) elsődleges célja a mezőgazdasági vállalkozások versenyképességének növelése, az agrárium fenntartható fejlődése, a vidéki térségek és közösségek erősítése, az életminőség javítása a vidéki térségekben, valamint a gazdasági fejlődés támogatása.
- ⊕ Az Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program (**IKOP**) elsődleges célja a közlekedés hálózatának és infrastruktúrájának fejlesztése, a transzeurópai közlekedési hálózaton keresztül a városi közlekedésen át, egészen a környezetbarát megoldásokig.

Mindezekon túlmenően a város további operatív programokat (pl. Közigazgatás- és Köszolgáltatás Fejlesztési Operatív Program; Magyar Halászati Operatív Program; Rászoruló Személyeket Támogató Operatív Program stb.), illetve EU-s és nemzetközi támogatásokat (pl. bilaterális programok) is bevonhat a fejlesztési elképzeléseik megvalósításába.

Mivel az elérhető források összetétele nem ismert még pontosan, az ITS ténylegesen végrehajtásra kerülő beavatkozásai sem azonosíthatóak. Az elérhető forrásokhoz kapcsolódó feltételek folyamatos figyelése, lehetőség szerinti alakítása és ez alapján a végrehajtandó projektek kiválasztása az ITS menedzselésének részét képezi.

Fejlesztés megnevezése	Projektelevek	Kedvezményezettek köre	Projektköltség, (indikatív összeg, millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Indikatív ütemezés
Kulcsprojektek					
Térségi mezőgazdasági együttműködés, közös feldolgozás, értékesítés (K1–H1)	helyi termékek versenyképességének támogatása	Tamási Város Önkormányzata	5	VP 3.	2017–2023
	helyi termékek előállításának elősegítése	Tamási Város Önkormányzata	5–10	VP 3.	2017–2023
	Helyi helyben előállított termékek piaci értékesítésének elősegítése	Tamási Város Önkormányzata	5–10	VP 3.	2017–2023
	termelői piacok létrehozása, fejlesztése	Tamási Város Önkormányzata	130	VP 3.	2017–2023
	Helyi élelmiszerek és a helyi piacok szerepének növelése	Tamási Város Önkormányzata	5–10	VP 3.	2017–2023
	Helyi termékek népszerűsítése	Tamási Város Önkormányzata	5	VP 3.	2017–2023
	Rövid ellátási láncok létrehozása	Tamási Város Önkormányzata	5–10	VP 3.	2017–2023
	1 ha területű üvegház építése	Tamási Város Önkormányzata	400–500	GINOP	2017–2019
	sokoldalú mezőgazdasági termelés kialakítása (fűszerpaprika, zöldség, gyógynövények)	Tamási Város Önkormányzata	20–30	VP	2017–2019
	a mezőgazdasági géppark bővítése	Tamási Város Önkormányzata	20–30	VP	2017–2019
	területvásárlás	Tamási Város Önkormányzata	30	TOP	2017–2019
	Mezőgazdasági logisztikai központ kialakítása: (szárítóüzem kialakítása; hűtőház építése)	Tamási Város Önkormányzata	1000	GINOP/VP	2020–2023
	élelmiszer feldolgozó és csomagoló üzem építése	Tamási Város Önkormányzata	500	VP	2020–2023
	zöldség- és gyümölcsfeldolgozás	Tamási Város Önkormányzata	500–1000	VP	2020–2023
Mezőgazdasági energiahatékonyság megújuló energiákon alapuló növelése (K1–H2)	mezőgazdasági hulladék és melléktermék feldolgozásán alapuló energiatermelés (speciális kazánok, pellet)	Tamási Város Önkormányzata	2000	KEHOP 5.	2017–2019
	napelempark kiépítése	Tamási Város Önkormányzata	350	KEHOP 5.	2017–2019
	biomassza kazán telepítése	Tamási Város Önkormányzata	500	KEHOP 5.	2017–2019
Térségi mezőgazdasági K+F kerekasztal kialakítása (K1–S1)	a kerekasztal intézményi háttérének és működési rendjének lefektetése, térségi tudásbázis kialakítása	Tamási Város Önkormányzata	5	EFOP 1.	2017–2019
Gyógyturizmus kialakítása (K2–AT1)	Tamási Thermál Spa fejlesztés II. ütemének megvalósítása	Tamási Város Önkormányzata	1500	TOP 1.	2017–2019
	csúszdapark kialakítása, kültéri medencék felújítása, kiszolgáló létesítmények felújítása, fejlesztése	Tamási Város Önkormányzata	500	TOP 1.	2017–2019

Fejlesztés megnevezése	Projektelemekek	Kedvezményezettek köre	Projektköltség, (indikatív összeg, millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Indikatív ütemezés
	élmény medence	Tamási Város Önkormányzata	500	TOP 1.	2017–2019
	tanuszoda	Tamási Város Önkormányzata	800	EFOP 2.	2017–2019
	50 fős szálloda megépítése, komplex egészségügyi létesítmény: rehabilitációs egészségügyi intézet és szálláshely	Tamási Város Önkormányzata	1500	saját/befektetői tőke	2020–2023
	parkoló és büfésor felújítása	Tamási Város Önkormányzata	100	TOP 1.	2017–2019
	látogatóközpont, rendezvényhelyszín fejlesztés, parkoló építés,	Tamási Város Önkormányzata	300	TOP 1.	2017–2019
Aktív turizmus fejlesztése (K2–H3)	Lovasturizmus: lovas túraútvonalak mellé lovas pontok kialakítása	Tamási Város Önkormányzata	100	GINOP 6, 7. / TOP 1.	2017–2019
	túraútvonalak kialakítása; Fenyves és Parkerdő összekötése	Tamási Város Önkormányzata	30	GINOP 6, 7. / TOP 1.	2017–2019
	Fenyvesben a meglévő kilátó felújítása	Tamási Város Önkormányzata	40	TOP 1.	2017–2019
	Gyulaj–Tamási erdőterületek fenntartható ökoturisztikai célú megnyitása	Tamási Város Önkormányzata	50	GINOP 6, 7. / TOP 1.	2017–2019
	dámvad, erdőgazdálkodás mint turisztikai attrakció bemutatása	Tamási Város Önkormányzata	10–30	GINOP 6, 7. / TOP 1.	2017–2019
	a valamikor műszaki erdészetként működő épületegyüttes (akár barnamezős) felújítása, átalakítása, bővítése (01055/1 hrsz ingatlan)	Tamási Város Önkormányzata (lehetséges konzorciumi partner: Gyulaj Zrt.)	300	TOP1.	2017–2019
	horgászturizmus továbbfejlesztése	Tamási Város Önkormányzata	10–30	GINOP 6, 7. / TOP 1.	2017–2019
	pacsmagi tavak átfogó turisztikai hasznosítása	Tamási Város Önkormányzata	130	GINOP 6, 7. / TOP 1.	2017–2019
	kerékpáros turizmus infrastrukturális fejlesztése: ⊕ kerékpárút hálózat bővítése ⊕ meglévő szakaszok összekapcsolása ⊕ Balatoni kerékpárúthálózatba történő bekapcsolódás	Tamási Város Önkormányzata	2100	GINOP 6, 7. / TOP 1.	2017–2023
	Sportturizmus fejlesztése érdekében két kollégium felújítása	Tamási Város Önkormányzata	200	TOP 1, 3.	2017–2019
Kishenyei Kúria kulcsos házzá alakítása	Tamási Város Önkormányzata	250	TOP 1.,3	2017–2019	

Fejlesztés megnevezése	Projektelemekek	Kedvezményezettek köre	Projektköltség, (indikatív összeg, millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Indikatív ütemezés
	Balaton parti úttörőtábor rendbetétele	Tamási Város Önkormányzata	300	TOP 1.	2017–2019
	okostelefonos alkalmazások kialakítása, ICT technológia	Tamási Város Önkormányzata	10	TOP 7.	2017–2023
	camping továbbfejlesztése faház és bungaló szállásokkal	Tamási Város Önkormányzata	50	GINOP 7./TOP 1.	2017–2019
Kulturális és gasztroturizmus (K2– H4)	templomfelújítás	Tamási Város Önkormányzata	100–250	TOP 1, 4, 7.	2017–2019
	műemlékvédelem	Tamási Város Önkormányzata	500	GINOP 7.	2017–2023
	kulturális programkínálat bővítése (fesztiválok)	Tamási Város Önkormányzata	50	TOP 2, 7.	2017–2019
	Vadfőző és napraforgó fesztivál	Tamási Város Önkormányzata	56	TOP 7.	2017–2023
	Tamási Lovasnapok	Tamási Város Önkormányzata	50	TOP 7.	2017–2023
	borturisztikai vonzerő kínálat fejlesztése	Tamási Város Önkormányzata	10–30	TOP 1.	2017–2023
	hagyományápolás	Tamási Város Önkormányzata	10–50	TOP 7.	2017–2023
	helyi ételkülönlegességeket felvonultató, magas színvonalú étterem kialakítása	Tamási Város Önkormányzata	10–30	TOP 1.	2017–2023
	vasúti skanzen kialakítása	Tamási Város Önkormányzata	100	TOP 1./GINOP 6.	2017–2019
	marketingtevékenység kialakítása	Tamási Város Önkormányzata	15	TOP 7.	2017–2019
Hálózatos projektek					
Geotermikus energián alapuló energetikai korszerűsítések (H5)	geotermián alapuló közösségi fűtésrendszer jelenlegi geotermikus fűtési rendszer fejlesztése, mélykutas fúrással, felhasználói szint növelése a lakosság bevonásával	Tamási Város Önkormányzata	1500	KEHOP 5.	2017–2019
	ipari területek megújuló energia-felhasználásának és energia hatékonyságának növelése geotermikus és napenergia hasznosítással	Tamási Város Önkormányzata	500–1000	KEHOP 5.	2017–2019
	geotermikus energián alapuló erőművi hasznosítás lehetőségének kialakítása	Tamási Város Önkormányzata	1000	KEHOP 5.	2020–2023
	távfűtés vezetékrendszerének bővítése, felújítása	Tamási Város Önkormányzata	500–1000	KEHOP 5.	2017–2019
	hőközpontok kialakítása, fejlesztése, korszerűsítése,	Tamási Város Önkormányzata	500	KEHOP 5.	2017–2019
	termelő- és nyelőkutak kiépítése	Tamási Város Önkormányzata	1000	KEHOP 5.	2017–2019
Humán infrastruktúra minőségi fejlesztése (H6)	oktatási intézmények működési stabilitásának biztosítása	Tamási Város Önkormányzata	100	EFOP 3.	2017–2019
	házi ellátó rendszer kapacitásbővítése	Tamási Város Önkormányzata	50	EFOP 1./ TOP 4.	2017–2019

Fejlesztés megnevezése	Projektelemekek	Kedvezményezettek köre	Projektköltség, (indikatív összeg, millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Indikatív ütemezés
	tanyagondnoki szolgálat	Tamási Város Önkormányzata	50	TOP 4.	2017–2019
	hajléktalanok ellátási rendszerének kidolgozása	Tamási Város Önkormányzata	30–50	EFOP 1.	2017–2019
	szépkorúak programjának bevezetése	Tamási Város Önkormányzata	30	EFOP 1.	2017–2019
	időskorúaknak, nyugdíjasoknak programok, fórumok szervezése	Tamási Város Önkormányzata	20	EFOP 1.	2017–2023
	bentlakásos idősok otthona kialakítása	Tamási Város Önkormányzata	200	saját/befektetői tőke	2017–2019
	egészségügyi munkakerőkapacitás növelése	Tamási Város Önkormányzata	50–100	EFOP 1.	2017–2023
	egészségügyi intézményhálózat, és eszközpark további fejlesztése	Tamási Város Önkormányzata	100	EFOP 2.	2017–2019
	városi óvoda-bölcsőde bővítése	Tamási Város Önkormányzata	300	TOP 1.	2017–2019
Város sportéletének felpozíciója (H7)	Sportok Háza kialakítása	Tamási Város Önkormányzata	Isd: AT4	TOP 1.	2017–2019
	lovassport színvonalának visszaállítása	Tamási Város Önkormányzata	50	TOP 7.	2017–2019
	atlétikai dobópálya kialakítása	Tamási Város Önkormányzata	50	EFOP 2. / TOP 1.	2017–2019
	Judo szakosztály számára állandó edzőterem kialakítása	Tamási Város Önkormányzata	50	EFOP 2. / TOP 1	2017–2019
	kerékpárpálya felújítása	Tamási Város Önkormányzata	50–80	TOP 3.	2017–2019
	labdarúgó pályák kialakítása a városi sporttelepen (nagy-pálya világítással, műfüves nagy-pálya és kispálya építése)	Tamási Város Önkormányzata	30–50	TOP 1. / EFOP 2.	2017–2019
Közterületek állapotjavítása (H8)	közterületek bekamerázása	Tamási Város Önkormányzata	50	TOP 2.	2017–2019
	játszóterprogram	Tamási Város Önkormányzata	10	TOP 2.	2017–2019
	szabadtéri konditermek kialakítása	Tamási Város Önkormányzata	20–30	TOP 2.	2020–2023
	közvilágítás hálózatbővítése a zártkert területen	Tamási Város Önkormányzata	40	TOP 2.	2020–2023
	közterületek virágosításának, faállomány felújításának folytatása és fokozása Fásító, zöldítő akcióprogramok: gyermekek születésével egybekötött faültetés „tisza udvar, rendes ház”, vagy „legszebb lakótelep” programok	Tamási Város Önkormányzata	20–40	TOP 2, 7.	2017–2023
	közparkok komfortos pihenőövezetté alakítása	Tamási Város Önkormányzata	30	TOP 2.	2017–2019

Fejlesztés megnevezése	Projektelemekek	Kedvezményezettek köre	Projektköltség, (indikatív összeg, millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Indikatív ütemezés
	ravatalozó felújítása önkormányzati tulajdonba vételt követően	Tamási Város Önkormányzata	50	TOP 2.	2017–2019
	új köztemető kialakítása a Pillehegyen	Tamási Város Önkormányzata	250–500	TOP 2.	2017–2019
	jelenlegi temető fejlesztési munkálatai: egy járdarendszer kiépítése, drótkerítések felújítása, további urnafalak építése, az ingatlan körüli parkolóhelyek számának bővítése, sírok feltérképezése	Tamási Város Önkormányzata	30	TOP 2.	2017–2019
Műszaki infrastruktúrahálózat fejlesztése (H9)	belterületi utak, járdák vízelvezető árkok karbantartása a helyi közmunkaprogram bevonásával	Tamási Város Önkormányzata	500	TOP 1, 2.	2017–2023
	géppark fejlesztése, munkagépek, szállítójárművek vásárlása	Tamási Város Önkormányzata	50	GINOP 7.	2017–2019
	külterületi utak talajerózió miatti stabilizálása (Újvárhegy egyes részei, Tuskós, Szurokhegy).	Tamási Város Önkormányzata	150–200	IKOP / KEHOP 1.	2017–2019
	Belterületen a Klapka és a Hársfa u. egy szakaszának szilárd burkolattal történő ellátása	Tamási Város Önkormányzata	50	TOP 1.	2017–2019
	A komplex megközelítést szolgáló utak felújítása	Tamási Város Önkormányzata	70	TOP 1.	2017–2019
	Dózsa Gy. u végén található húsüzem és az utca lakóházai közötti szakaszra járda, vagy kerékpárút kiépítése	Tamási Város Önkormányzata	50	TOP 1, 3.	2017–2019
	keskeny, kátyús utak szélesítése, útburkolat szükségyszerű javítása évente	Tamási Város Önkormányzata	100	TOP 1, 3.	2017–2023
	kerékpárúthálózat bővítése a meglévő elemek összekötésének érdekében	Tamási Város Önkormányzata	200	TOP 3.	2017–2019
	ivóvíz- és csatornahálózat fejlesztése, csapadékvíz elvezető rendszer	Tamási Város Önkormányzata	300	TOP 2.	2017–2023
	ivóvíz minőség javítása	Tamási Város Önkormányzata	1600	KEHOP	2017–2023
Középületek állapotának, energiahatékonyságán ak javítása és akadálymentesítése (H10)	épületek energiahatékonyságának javítását szolgáló passzív beavatkozások	Tamási Város Önkormányzata	100	KEHOP 5.	2017–2023
	intelligens szabályozású távhőrendszer	Tamási Város Önkormányzata	50	KEHOP 5.	2017–2019
	Könyvtár állományának és épületének korszerűsítése	Tamási Város Önkormányzata	100	TOP 4.	2017–2019
	Hivatal épületének korszerűsítése	Tamási Város Önkormányzata	150	TOP 3.	2017–2019
	Helytörténeti Gyűjtemény fejlesztése	Tamási Város Önkormányzata	50	TOP 4.	2017–2019

Fejlesztés megnevezése	Projektelemekek	Kedvezményezettek köre	Projektköltség, (indikatív összeg, millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Indikatív ütemezés
	Művelődési Központ napelemmel történő ellátása	Tamási Város Önkormányzata	50	VP 6.	2017–2019
Ipari területek és ipari parkok kialakítása (H11)	Az északi iparterületen tervezett a teljes infrastruktúra hálózat kiépítése (víz, elektromos hálózat, gáz, csapadékvíz és szennyvíz elvezetés, közúti útkapcsolatok, útburkolatok, meglévő utak felújítása)	Tamási Város Önkormányzata	500	TOP1.	2017–2019
	A vasút utca menti ipari területen tervezett projektek: infrastruktúra hálózat kiépítése, a belső feltáró utak, valamint napelem-park kialakítása	Tamási Város Önkormányzata			
	„volt szovjet laktanya és téglagyár” területén tervezett projektek: a belső utak, vízvezető árkok felújítása, kiépítése, közvilágítás kiépítése	Tamási Város Önkormányzata			
Akcióterületi projektek					
Városközpont rehabilitáció (AT2)	főtér kialakítás, felújítás	Tamási Város Önkormányzata	80	TOP 2, 7. / GINOP 6.	2017–2019
	Felhagyott tejüzem a város szívében: megvásárlás, lebontás, rehabilitálás	Tamási Város Önkormányzata	300	GINOP 6.	2017–2023
	buszmegálló rendezése a Szolgáltató háznál, (Szabadság u. 35.)	Tamási Város Önkormányzata	30–50	TOP 1.	2017–2019
	Gimnázium melletti buszmegálló gyalogos rendjének kialakítása új járdával	Tamási Város Önkormányzata	30	TOP 1.	2017–2019
	Czuczor G. u. elejének akadálymentesítése, burkolása	Tamási Város Önkormányzata	30	TOP 1.	2017–2019
	nyilvános wc kialakítása	Tamási Város Önkormányzata	10	TOP 1.	2017–2019
	Kossuth tér forgalmi rendjének megváltoztatása (gépjármű és gyalogos forgalom szétválasztása)	Tamási Város Önkormányzata	30–50	TOP 1.	2017–2019
	ÁFÉSZ külső megjelenésének helyreállítása	ÁFÉSZ	50	TOP 2.	2017–2019
	Hivatal épületének vendéglátó terasszal történő bővítése	Tamási Város Önkormányzata	20	TOP 2.	2017–2019
	parkoló kialakítása a Garay u. üres telkén	Tamási Város Önkormányzata	30	TOP 1.	2017–2019
	posta és piac között gyalogos közlekedő kialakítása	Tamási Város Önkormányzata	5–10	TOP 1.	2017–2019
	környezetrendezés és funkcióbővítés a közintézmények udvarai és az újonnan kialakuló terek esetén	Tamási Város Önkormányzata	20	TOP 2.	2017–2019

Fejlesztés megnevezése	Projektelemekek	Kedvezményezettek köre	Projektköltség, (indikatív összeg, millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Indikatív ütemezés
Északi iparterület (AT3)	ipari infrastrukturális fejlesztések	Tamási Város Önkormányzata	500	GINOP	2017–2019
	szolgáltatások fejlesztése	Tamási Város Önkormányzata	500	GINOP	2017–2019
	üzemcsarnokok létesítése	Tamási Város Önkormányzata	1000	GINOP	2017–2019
	megújuló energia-felhasználásának és energiahatékonyság-növelésének támogatása az iparterületen	Tamási Város Önkormányzata	500–1000	KEHOP	2017–2019
Barnamezős területek revitalizációja (AT4)	egykori kenyérgyári épület felújítása	Tamási Város Önkormányzata	400	TOP 1.	2017–2019
	kenyérgyár épületét övező terület helyreállítása				
	Sportok Háza funkció kialakítása (H7)				
	Zöld Információs Pont és Civilház kialakítása, terület rendezése	Tamási Város Önkormányzata	200	TOP 2	2018-2019
Leromlott városi területek rehabilitációja (AT5)	lakóépület(ek) felújítása vagy bővítése vagy átalakítása	Tamási Város Önkormányzata	300	TOP 4.	2017–2019
	közösségi tér/ház is kialakítása				
	Budai városrészben található szegregátum és akcióterület rehabilitációja: út, tér felújítás, lakóépület felújítás				
	Társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex program megvalósítása (részletezve lsd AT5 projektelemeinél)	Tamási Város Önkormányzata	75	TOP 5.	2017–2019
Zöld város kialakítása (AT6)	városablak kialakítása, öko-kuckó, , Helyi termék log. közp. kialakítása	Tamási Város Önkormányzata	600	TOP 2.	2017–2019
	zöld területek fejlesztése, játszótér				
	kutyafuttató, park, futópálya,				
	tanösvény				
Egyéb projektek					
Társadalmi kohézió és városi identitás erősítése, foglalkoztatás növekedésének elősegítése (E–S3)	Civil közösségi tér kialakítása	Tamási Város Önkormányzata	30	TOP 7.	2017–2023
	Civil szervezetek támogatása	Tamási Város Önkormányzata	20	EFOP 7.	2017–2023
	Munkahelybővítést segítő munkáltatói képzések	Tamási Város Önkormányzata	20–40	EFOP 3.	2017–2023
	Hátrányos helyzetű csoportok munkához jutási feltételeinek javítása: járási szintű közmunkaprogram piaci szektor felé terelése	Tamási Város Önkormányzata	50	EFOP 1.	2017–2023

Fejlesztés megnevezése	Projektelemekek	Kedvezményezettek köre	Projektköltség, (indikatív összeg, millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Indikatív ütemezés
Minőségi szakemberképzés elősegítése (E-S4)	közösségfejlesztés aktív szociális munkával, közösségi házak kialakításával (DÁM önkormányzati társulás)	Tamási Város Önkormányzata	350	EFOP 5.	2017–2023
	társadalmi kohézió erősítését szolgáló programok (pl: közös fásító, zöldítő programok, critical mass, stb.)	Tamási Város Önkormányzata	10–20	TOP 4.	2017–2023
	helyi identitástudat erősítése fesztiválok, helyi ünnepek kialakítása révén	Tamási Város Önkormányzata	25	TOP 5.	2017–2023
	reklám és marketing célból, országos médiában, turisztikai vásárokon való megjelenés	Tamási Város Önkormányzata	10	GINOP 6.	2017–2023
	lakásállomány bővülésének elősegítése	Tamási Város Önkormányzata	250–500	TOP 2.	2017–2023
	Tamási Értéktárban rögzített épített, kulturális és ipari örökségünk védelme – a műemlékek mellett – kiemelt feladat.	Tamási Város Önkormányzata	50	GINOP 6.	2017–2023
	testvérvárosi kapcsolatok ápolása	Tamási Város Önkormányzata	50	GINOP 6.	2017–2023
	továbbtanulási programok bemutatása	Tamási Város Önkormányzata	10	EFOP 3.	2017–2023
	gyakornoki program koordinálása	Tamási Város Önkormányzata	10	GINOP 6.	2017–2023
	életen át tartó tanulás elősegítése, és feltételeinek megteremtése	Tamási Város Önkormányzata	40–50	EFOP 3, 4.	2017–2023
	ifjúság szemléletformálása	Tamási Város Önkormányzata	10	TOP 2.	2017–2023
	helyi gazdasági igényekhez igazodó szakképzési rendszer megteremtése	Tamási Város Önkormányzata	50	GINOP 6.	2017–2023
	tehetséges fiatalok képességeinek kibontakoztatását célzó fejlesztések támogatása – mentorprogram	Tamási Város Önkormányzata	30	EFOP 3.	2017–2023

3.7-2. táblázat: Az ITS-ben meghatározott beavatkozások ütemezése és pénzügyi terve

3.8 A VÁROS VONZÁSKÖRZETÉRE KIHATÁSSAL LÉVŐ FEJLESZTÉSI ELKÉPZELÉSEK (PROJEKTJAVASLATOK)

Az előző fejezetben felsorolt projektek többsége közvetlenül vagy közvetve hatást gyakorol Tamási térségére.

Tamási, mint térségi központ szolgáltatásai révén kiszolgálója a vonzáskörzet településeinek. Ennek egyik alappillére az oktatás, amelynek keretében piac- és keresletorientált képzési programokat indokolt végrehajtani mind az iskolarendszerű közoktatási, mind az akkreditált képzőintézményekben. A gyakorlatorientált, használható szaktudás biztosítása a helyi vállalkozói szféra által biztosított tanüzemi és tanműhelyi kapacitások bővítésével érhető el. A vállalkozói kapcsolatrendszerek fejlesztése is elengedhetetlen.

Az iskolarendszerű és iskolán kívüli képzések hatékony szervezésével biztosítható az élethosszig tartó tanulás és a munkaerő piaci kínálatához rugalmasan igazodó átképzések lehetősége.

A város egészségügyi szolgáltatásainak fejlesztése szintén hatással van a járás teljes térségének ellátási színvonalára.

A helyi mezőgazdasági termelésre alapozó logisztikai alközpont és feldolgozóipar kialakítása és gazdaságos működése pedig elképzelhetetlen a térség termelői–beszállítói hálózatának kialakítása nélkül. A feldolgozóipari kapacitás kiépítése várhatóan az alapanyag termelés oldalán és a feldolgozás, értékesítés terén is új munkahelyek generálását fogja eredményezni a járás más településein is.

A kerékpáros turizmus fellendítése szintén hatással lesz a járás egyéb településeire is, hisz a kerékpárhálózat a járás területén jelentős mértékben kiépült. Az egyes szakaszok összekötése révén megvalósul a járás kerékpárútjainak a Balatoni kerékpárúthoz történő csatlakozása, amely jelentős idegenforgalmi potenciált rejthet magában.

A város vonzáskörzetére is hatással lévő főbb projektek és fejlesztések elsősorban CLLD keretében valósulhatnak meg. A CLLD a szükségletet vagy kihívást tapasztaló embereket helyezi vezető szerepbe, helyi szervezetek alakítják ki a stratégiákat és választják ki a projekteket. Ez a CLLD leginkább megkülönböztető jegye és legnagyobb előnye. CLLD keretében megvalósítható, térségi jelentőségű beavatkozások:

- ⊕ társadalmi befogadás, a cigányság és más hátrányos helyzetű csoportok szegregációja, a városi nélkülözés:
 - szegénységgel küzdő emberek által vezérelt, a társadalmi befogadásra vonatkozó helyi tervek támogatása (pl. szakértők és más érdekeltek segítségével),
 - közösségszervezés és az önszervező csoportok létrejöttének támogatása, pl. személyre szabott tanácsadási módszerek, cigányok és nem cigányok közös csoportjaiban,
 - megosztáson alapuló rendszerek (pl. közösségi autózás, kerékpárkölcsonzók, kollektív kertek és telkek) támogatása, mikrohitel-rendszerek;
- ⊕ munkahelyteremtés: szociális vállalkozások és szövetkezetek létrehozása a leszakadó munkaerőpiaci rétegek foglalkoztatására;
- ⊕ fiatalok munkanélkülisége: segítségnyújtás a tanulásból a munkába való átmenetre (gyakornoki rendszerek, mentorprogramok);
- ⊕ helyi vállalkozások erősítése: „vásárolj helyi terméket” kampányok, rövidre zárt ellátási láncok (pl. termelői piacok), helyi élelmiszerrendszerek megerősítése, közösségi finanszírozás kihasználása innovatív induló vállalkozások számára;
- ⊕ éghajlatváltozás: lakások felújítása (pl. kalákában, vagy önkormányzati segítséggel helyi vállalkozók által), helyi energiatermelés (házi napelem, kollektor, talajszonda), energiatakarékosság.
- ⊕ a város-vidék kapcsolatok: hátrányos helyzetű területek összekapcsolása lehetőségeket hordozó területekkel (pl. hátrányos helyzetű környékek a növekedési központokkal)
- ⊕ kapcsolatok építése:
 - a kormányzás helyi, regionális és országos szintjei között (iskolák, kórházak és egyetemek)
 - szociális innovációs platform (szélesebb körben alkalmazható cserék, együttműködések és hálózatok építése)

4 ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM

4.1 BEVEZETÉS

Az Anti-szegregációs Terv a szegregációs folyamatok szempontjából vizsgálja az esélyegyenlőségi problémák meglétét egy adott településen. Célja, hogy a város javítsa azon területeinek helyzetét, ahol:

- ⊕ a szegregációnak már jelei mutatkoznak, illetve
- ⊕ a népesség egy része szegregáltan él.

A szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett terület olyan egybefüggő terület, amelyen az alacsony társadalmi státuszú családok koncentráltan élnek együtt vagy a társadalmi státuszcsökkenés jelei tapasztalhatók, ezért a területen közösségi beavatkozás szükséges. Szegregációval veszélyeztetett terület lehet egy önálló településrész, de részét képezheti egy vagy több településrésznek is.

A lehatárolás a 314/2012-es Kormányrendelet 10. mellékletében meghatározott szegregációs mutató alapján történik. A lehatárolás során a település területén belül olyan területileg egybefüggő tömbök kiválasztása történik meg, amelyekre együttesen jellemző, hogy a szegregációs mutató határértékének megfelelnek.

Azon területek tekinthetők szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15–59 év) belül eléri, illetve meghaladja az adott településtípusokra vonatkozó határértéket.

Mivel Tamási járásszékhely, a következő szegregációs mutatók érvényesek rá:

- ⊕ Szegregált terület, amelynél a szegregációs mutató értéke: nagyobb egyenlő, mint 35 százalék
- ⊕ Szegregációval veszélyeztetett terület, amelynél a szegregációs mutató értéke: nagyobb egyenlő, mint 30 százalék, de kisebb, mint 35 százalék

A kormányrendelet azt is meghatározta, hogy szegregátumnak, illetve szegregációval veszélyeztetett területnek azok az egybefüggő területek tekintendők, melyek megfelelnek a fenti mutatók egyikének, és a terület lakónépességének száma eléri az 50 főt.

A 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet különböző típusú antiszegregációs intézkedéseket különböztet meg:

1. a szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések,
2. a fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedések,
3. a szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések.

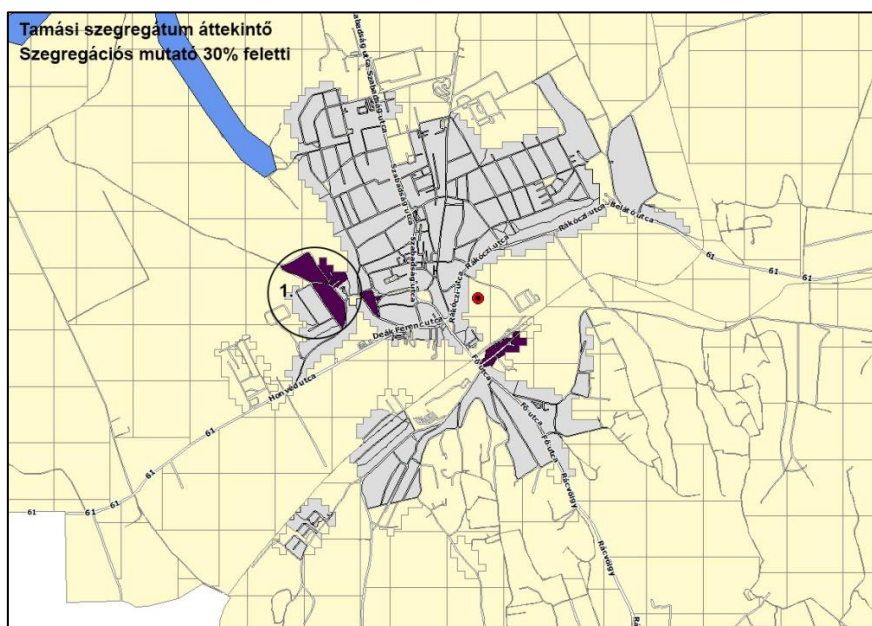
4.2 A TELEPÜLÉS SZEGREGÁTUMAINAK ÉS SZEGREGÁCIÓ ÁLTAL VESZÉLYEZTETETT TERÜLETEINEK BEMUTATÁSA

A Megalapozó vizsgálat helyzetértékelés részében (3.3.2. fejezet) a KSH 2011-es népszámlálásra támaszkodó adatszolgáltatása alapján került sor a szegregációval veszélyeztetett területek, illetve a szegregátumok beazonosítására és lehatárolására. E szerint Tamásiban a szegregációs mutató (a 8 általános iskolai osztálynál nem magasabb iskolai végzettségű és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező lakosság aránya az aktív korúakon belüli) értéke alapján városszövetbe ágyazottan egy szegregátum (1-es jelű: Kinizsi u. – Honvéd u. – Hunyadi u. – Bajza u. mindkét oldala – belterületi határ), amely a 61. sz. úttól északra, míg a 65. sz. úttól nyugatra található.

A külterületen pedig egy szegregátum (Örgehenye) és egy szegregációval veszélyeztetett terület (Kosba), amelyek a központi belterülettől délre helyezkednek el.

A várossal történt egyeztetés során kiderült, hogy a külterületen található szegregációval veszélyeztetett területek nagyobb területet ölelnek fel, nevezetesen:

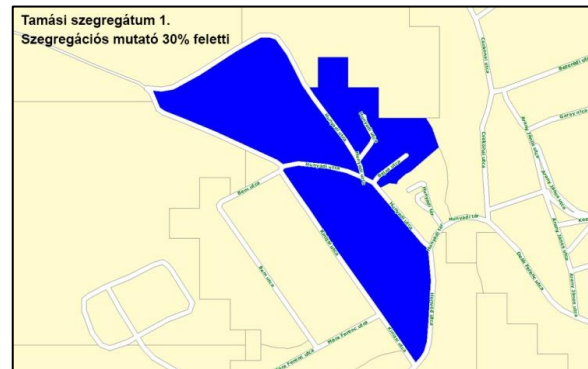
1. Kishenye – Örgehenye – Adorján újtelep – Adorjánpuszta
2. Szarkahegy – Szurokhegy
3. Rácvölgy – Kosba – Újvárhegy – Tuskós

4.2-1. ábra: Tamási belterületi szegregátumainak áttekintő térképe

Forrás: KSH, 2011-es népszámlálás adatai alapján

1. szegregátum (Kinizsi u. – Honvéd u. – Hunyadi u. – Bajza u. mindkét oldala – belterületi határ) a 61. sz. úttól északra, míg a 65. sz. úttól nyugatra található. A szegregátumban a szegregációs mutató értéke 35,3. 2011-ben 57 lakásban összesen 188-an éltek a területen. Az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportban foglalkoztatottak aránya 70 százalék, míg a gazdaságilag nem aktívak aránya a lakónépességen belül 62,2 százalék, amely megközelíti a 15–54 évesek lakosságon belüli arányát (63,3 százalék). Az aktív korúak 58 százaléka nem rendelkezik rendszeres jövedelemmel.

4.2.-2. ábra: Tamási 1. szegregátum
Forrás: KSH, 2011-es népszámlálás adatai alapján

Öreghenye (külterület) lakossága 57 fő volt 2011-ben. A szegregációs mutató itt 35,9 százalék volt. Számos szociális mutató tekintetében lényegesen rosszabb helyzetben van, mint az 1. szegregátum. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 83,3 százalék, míg a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 71,8 százalék. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya is itt a legmagasabb (66,7 százalék) a három lehatárolt terület közül, akárcsak a munkanélküliek (38,9 százalék) és a gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül (68,4 százalék). A foglalkoztatottak aránya nem meglepő, hogy itt a legalacsonyabb (28,2 százalék).

Kosba (külterület) szegregációs indexe 31 százalék, de itt a legmagasabb az alacsony komfortfokozatú lakások (86,7 százalék), és az egyszobás lakások aránya (48 százalék). A három vizsgált terület közül itt a legmagasabb a foglalkoztatottak aránya (48,4 százalék), de azok 93,3 százaléka az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban dolgozik.

	Társadalom (Demográfia – 2011.)	Társadalom (Foglalkoztatottság 2011.)	Lakáshelyzet	Épített környezet / Közterületek minősége	Szolgáltatásokhoz (közintézményi / piaci jellegű) való hozzáférés	Etnikai szegregáció
1-es számú szegregátum	Lakosságszám: 188 fő. A 0–14 közötti lakónépesség aránya 18,1 százalék. Alacsony státuszú lakosság aránya (69,2 százalék) rendkívül magas.	A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 58 százalék. Foglalkoztatottak aránya: 40,6 százalék.	A lakások negyede komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakás. Egyszobás lakás a lakott lakáson belül 12,3 százalék.	Az infrastruktúra kiépített, viszont van olyan ingatlan is, amit szilárd útburkolatról nem lehet megközelíteni. A leromlott állapotú épület aránya is magas.	A terület a központi belterületen található.	A területen cigányok és nem cigányok egyaránt laknak.
Öreghenye (szegregátum)	Lakosságszám: 57 fő. A 0–14 évesek aránya 22,9 százalék. Alacsony státuszú lakosság aránya 72,7 százalék.	A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 71,8 százalék. Foglalkoztatottak aránya: 48,4 százalék.	A lakások 83,3 százaléka komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakás. Egyszobás lakás a lakott lakáson belül 8,3 százalék.	A területen az infrastruktúra hiányos: nincs szilárd útburkolat, nincs kiépített ivóvízhálózat, nincs kiépített gázhálózat, sok a leromlott állapotú épület.	A területen kizárólag lakóházak vannak. A városközpont 5 km-re található.	A területen cigányok és nem cigányok egyaránt laknak.
Kosba (veszélyeztetett)	Lakosságszám: 89 fő. A 0–14 évesek aránya 22,5 százalék. Alacsony státuszú lakosság aránya 93,3 százalék.	A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 50 százalék. Foglalkoztatottak aránya: 28,2 százalék.	A lakások 84 százaléka komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakás. Egyszobás lakás a lakott lakáson belül 48 százalék.	A területen az infrastruktúra hiányos: csak egy részén van szilárd útburkolat, nincs kiépített ivóvízhálózat, nincs kiépített gázhálózat, sok a leromlott állapotú épület.	A területen kizárólag lakóházak vannak. A városközpont 3,5 km-re található.	A területen cigányok és nem cigányok egyaránt laknak.

4.2.-1. táblázat: Tamási város KSH által kijelölt és a város által jóváhagyott szegregátumai és szegregációval veszélyeztetett területének státusza –a legsúlyosabb helyzetben lévő területek kiemelésével (témakörönként)

4.3 AZ IVS-BEN SZEREPLŐ ANTISZEGREGÁCIÓS TERVBEN FOGLALT INTÉZKEDÉSEK ÉRTÉKELÉSE

Tamási városának nem volt IVS-e, és külön antiszegregációs terv sem készült eddig. A város jelenleg is érvényben lévő Helyi Esélyegyenlőségi Program 2013–2018 átfogó céljai a következők.

Tamási Város Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- ⊕ az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- ⊕ a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- ⊕ a diszkriminációmentességet,
- ⊕ szegregációmentességet,
- ⊕ a foglalkoztatás,
- ⊕ a szociális biztonság,
- ⊕ az egészségügy,
- ⊕ az oktatás és a lakhatás területén.

A HEP cigányok és/vagy mélyszegénységben élők, mint célcsoport irányába megfogalmazott intézkedései:

- ⊕ A 8 általános iskolai végzettség megszerzéséhez feltételek biztosítása, az érdeklődés felkeltése, a végzettség megszerzésének ösztönzése
- ⊕ A munka világába történő visszakерülését segítő ismeretek és készségek szinten tartása, fejlesztése, mentális állapot óvása
- ⊕ Munka világával kapcsolatos szocializáció korrekciója
- ⊕ Pályakezdő, fiatal munkanélküliek foglalkoztatási lehetőségeinek kidolgozása, pályorientációs tanácsadás a munkáltatók bevonásával
- ⊕ Oktatási intézmények és potenciális munkáltatók szolgáltatásainak és igényeinek összehangolása
- ⊕ Szociális bérlakás építési program esetleges pályázati forrás igénybevitelével

4.4 A SZEGREGÁCIÓ MÉRSÉKLÉSÉT VAGY MEGSZÜNTETÉSÉT CÉLZÓ INTÉZKEDÉSEK

A szegregátumokban és a veszélyeztetett területeken területi alapú beavatkozásokat kell tervezni, amelyek eszközei közé az alacsony státuszú népesség koncentrációjának csökkentése, a társadalmi integráció erősítése, a munkaerőpiac, oktatás, szociális, társadalmi kirekesztettség mértékének csökkentése tartoznak.

A megvalósítandó programok az alábbiakban bemutatásra kerülő eszközrendszerre támaszkodnak.

Anti-szegregációs célok

Tamási alapvető érdeke és célja, hogy az egyenlő hozzáférés, az esélyegyenlőség és az integráció biztosításának elve az élet minden területén megvalósuljon a városban. Ehhez a lakhatási feltételek biztosítása mellett – széleskörű együttműködésen alapuló – többféle: szociális, képzési, foglalkoztatási, oktatási, a szolgáltatásokhoz való hozzáférést javító intézkedések együttesével kívánunk hozzájárulni. Az alacsony státuszú lakosok integrációja előmozdításának elengedhetetlen feltétele az egyenlő hozzáférés biztosításán túl olyan szolgáltatások tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik munkaerőpiaci hátrányaikat, javítják foglalkoztatási esélyeiket, hozzájárulva ezzel az alacsony státusz megváltozásához. Kiemelt cél segíteni a rossz szociális helyzetben élő családok kisgyermekének korai fejlesztését, a nagyobb gyermekek iskolai előrehaladását.

Ezen célok felsorolását, az alcélok megnevezését a 1. számú táblázat foglalja össze.

A társadalmi egyenlőtlenségek megszüntetése és ezen belül a területi vagy más típusú szegregáció feloldása, Tamási város számára a fenntartható városfejlődés alapja. Ennek tudatában a város messzemenőig figyelembe veszi a jövőben megvalósuló fejlesztéseit, hogy azok nem okozhatják sem horizontálisan, sem területileg a szegregáció kialakulását, vagy erősödését. Az önkormányzat az általa működtetett intézményekkel, a Roma Nemzetiségi Önkormányzattal, az egyházakkal, egyházi szervezetekkel és a városban és a városért dolgozó civil szervezetekkel együttműködik annak érdekében, hogy a településen az esélyegyenlőség és a szegregáció-mentesség a mindennapok részévé váljon. A megállapodás eredményeként **Integrációs kerekasztalt** hoz létre, amely meghatározott időközönként áttekinti a legrosszabb helyzetű családok, a szegregátumokban és szegregációval veszélyeztetett területeken élő lakosság helyzetét, megvizsgálja annak lehetőségét, hogy a rendelkezésre álló eszközök (pl. közfoglalkoztatás) elérik-e ezeket a családokat, és amennyiben nem, intézkedéseket javasol a városvezetésnek a helyzet javítására. A kerekasztal figyelemmel kíséri az esetleges diszkriminációs folyamatokat és összehangolt intézkedésekkel megszünteti azt.

Az anti-szegregációs beavatkozások egyes elemei megkülönböztethetők aszerint, hogy egyes intézkedések az infrastruktúra javítására vagy az emberek és közösségeik fejlesztésére irányulnak. Kijelenthető, hogy e két fajta beavatkozás együttesen képes a legeredményesebb hatást elérni. Mindezek alapján a város által alkalmazott intézkedések is mind a két fejlesztési fókuszot tartalmazzák.

Horizontális célok	Alcéllok
1. Az esélyegyenlőség biztosítása a város minden fejlesztési beavatkozásánál, annak figyelembe vételével, hogy semmilyen fejlesztés nem járulhat hozzá a településen belüli, vagy kívüli szegregáció kialakulásához és erősödéséhez. Az esélyegyenlőség, a szegregáció-mentesség biztosítása a településen.	
2. Oktatási integráció biztosítása	Az iskolai sikeresség feltételeinek megteremtése. A lemorzsolódás csökkentése.
3. Az alacsony státuszú lakosság foglalkoztatási helyzetének javítása	A rendszeres munkajövedelemmel rendelkezők számának emelkedése. Az elsődleges munkaerőpiacon megjelenők számának növekedése.
4. A szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása	A szociális szolgáltatások színvonalának emelkedése. Új szociális szolgáltatások biztosítása.
5. Közösségi terek biztosítása	A szabadidő hasznos eltöltése feltételeinek biztosítása. Az iskolán kívüli, iskolai sikerességet segítő, programok helyszíneinek biztosítása. Minden korosztály részére biztosítani a közösségi tereket.

4.4-1. táblázat: Az anti-szegregációs terv horizontális céljai és alcéljai

A szegregátumok megszüntetése nem lehetséges, ezért legfőbb célunk, hogy a rossz állagú ingatlanok felszámolásával, a mobilizációs lehetőségek megteremtésével a szegregációt oldjuk, a szegregátumokban élők számát csökkentjük. Emellett, hogy a területek rehabilitációjával megteremtjük az élhető lakókörnyezetet.

terület-specifikus célok	1. szegregátum	Kosba	Öreghenye
Mobilizációs program kidolgozása az alacsony státuszú lakosság koncentrációjának csökkentése érdekében		X	X
A lakókörnyezet rehabilitációja	X		
A szegregátumban található lakóépületek állagának javítása (helyi pályázati forrásból)	X	X	X
A közszolgáltatások elérhetőségének javítása		X	X
A hiányzó infrastruktúrák kialakítása (elsősorban ivóvíz, szennyvíz és szilárd útburkolat)	X	X	X
A városközpont kerékpárral történő biztonságos megközelítése		X	X
A rendezési terv módosításával a szegregátum lakóingatlanainak egyedi szabályozása		X	X

4.4-2. táblázat: Az anti-szegregációs terv terület-specifikus céljai és azok relevanciája az egyes szegregátumokban

A szegregátumokban és a veszélyeztetett területeken területi alapú beavatkozásokat kell tervezni, amelyek eszközei közé az alacsony státuszú népesség koncentrációjának csökkentése, a társadalmi integráció erősítése, a munkaerőpiac, oktatás, szociális, társadalmi kirekesztettség mértékének csökkentése tartoznak.

A megvalósítandó programok az alábbiakban bemutatásra kerülő eszközrendszerre támaszkodnak.

Lakhatási problémák kezelése

A szegregátumok gyakori jellemzője a kedvezőtlen összetételű lakásállomány (leromlott fizikai állapotú, alacsony komfortfokozatú, gyakran egészségre veszélyes házak koncentrált megjelenése).

Amennyiben a helyzet még kezelhető, az egyik lehetséges módszer a lakásállomány részbeni vagy teljes megtartása, a lakókörnyezet rehabilitációja.

Ebben az esetben a cél a rossz minőségű lakásállomány felszámolása, illetve a jobb minőségű lakások esetében azok komfortosítása, korszerűsítésének elősegítése, melynek eredményeként a területen élők lakhatási körülményei közelebb kerülnek a városi átlaghoz.

A leromlott területeken lévő lakások rehabilitációjának elméletben négy útja lehet:

- ⊕ az ott élők támogatások, pályázatok és önerő segítségével rendbe hozzák házaikat.
- ⊕ az önkormányzat kivásárolja az ott élők egy részét, akik a város más részein lakást vásárolnak maguknak. Ehhez az önkormányzat segítséget nyújt, koordinál, és igyekszik megakadályozni, hogy a város más részén lévő leromlott területen koncentrálódjanak újra a szegregátumból kiköltözők. Majd a terület rehabilitációja előtt vagy után értékesíti a telkeket/lakásokat.
- ⊕ az önkormányzat a magántulajdonú lakásért cserébe jobb állapotú és/vagy magasabb komfortfokozatú önkormányzati bérlakást ajánl fel a város más területén (megfelelő lakbér elengedéssel, készpénzbeli kompenzációval). Az így tulajdonába került ingatlant felújítja, vagy elbontja, esetleg újat épít helyette. Majd azt önkormányzati bérlakásként piaci alapon adja bérbe, esetleg értékesíti. Ez természetesen függ az ingatlan nagyságától és fizikai állapotától.
- ⊕ a területen lévő néhány bérlakást az önkormányzat felújítja (esetleg lebontja, és újat épít helyette), majd bérbe adja.

Tamási esetében az önkormányzatnak jelenleg igen kis mozgástere van, mivel a szociális bérlakásállomány száma alacsony, nincsenek üres lakások. Nagy számú új lakás vásárlására forráshiány és a magas ingatlanpiaci árak miatt jelenleg nincs lehetőség. Javasolt a külső források monitorozása, mely alapja lehet a telepen élők integrálásához megfelelő program kidolgozásához, melynek elengedhetetlen része a lakásmobilitási program.

A szegregátumokban élők lakásfejlesztés tárgyában benyújtott pályázata esetében az önkormányzat a lakásokra vonatkozóan felméri azok állapotát, az aktuális fizikai és egészségügyi körülményeket. A lakókra vonatkozóan a társadalmi összetételt, a laksűrűséget, stb.. Majd ennek megfelelően bírálja el a pályázat keretében nyújtható támogatás mértékét.

Amennyiben a lakásállomány összetételének javítására nincs mód, a helyzet kezelésére drasztikusabb lépésre, a lakások bontására, a szegregátum teljes felszámolására van szükség. A lakók integrált lakókörnyezetbe költöztetésével párhuzamosan.

Az Önkormányzat tervei között egyik szegregált terület felszámolása (telepfelszámolás) sem szerepel.

Mobilizációs program

Mind a felújítás, mind a felszámolás esetében megjelenik a mobilizációs program, melynek célja hogy csökkentse, illetve megszüntesse a szegregált területen élő hátrányos helyzetű családok koncentrációját. Elősegítse, hogy a mobilizálható, költözni hajlandó családok integrált környezetbe, legalább komfortos lakásokba költözzenek.

A program végrehajtásánál külön figyelmet kell fordítani egyrészt arra, hogy a területről elköltöző családok helyére újabb – akár más környező vagy távolabbi településekről érkező családok – ne költözhessenek be (vagyis a szegregáció ne nőjön tovább). Másrészt arra, hogy az elköltöző családok integrált környezetbe kerüljenek, és ne alakuljon ki a város más területén szegregált, teletszerű lakókörnyezet.

A lakáshelyzet hosszabb távon történő kezelésére az Önkormányzat és a RNÖ minden évben legalább egyszer egyeztet az esetlegesen üresedő, vagy vásárolt Önkormányzati bérlakás kiutalásának kérdésében, és lehetőség szerint előnyben részesül (az elbírálásnál többlet pontokat kap) a szegregátum területén élő, érvényesen benyújtott igénnyel rendelkező család. Ezeket a kérvényeket folyamatosan lehet benyújtani, felelős személyek a polgármester, a jegyző és a RNÖ elnöke.

A munkaerőpiaci integráció

A foglalkoztatás bővítése a szegregátumok felszámolásának, a szegregált területen élők helyzetének javításához kapcsolódó egyik kulcskérdés. A beavatkozás célja a szegregált és veszélyeztetett területen élő – főként cigány népesség – munkaerőpiaci integrációjának elősegítése, elsősorban szakképzéssel és új munkahelyek teremtésével. Nem csak képzéseket és átképzéseket kell indítani, hanem munkahelyteremtő, elhelyezkedést segítő programokat kell bevezetni. Ezek az intézkedések a rendszeres és legalás jövedelemforrás teremtésén túlmenően elősegítik az élet más területein megvalósuló integrációt is. Így hosszú távon nem csak a lakosság, hanem a terület helyzete is stabilizálhatóvá válhat.

Elhelyezkedés

Az elhelyezkedés elősegítéséhez olyan információkra van szükség, melyek a tartósan munkanélküliekhez általában nem jutnak el. Az információ áramlást jelenleg a Tamási Város Cigány Kisebbségi Önkormányzathoz kapcsolódó Foglalkoztatási Információs Pont (FIP) szolgálja. Az információs ponton mindenképpen legalább egy olyan szociális területen járatos tanácsadót javasolt tartósan alkalmazni, aki ismeri a szegregátumban élőket, és kapcsolatot tart velük, tájékoztatja őket a lehetőségekről. E mellett személyre szabott konzultációval segíti elő az elhelyezkedést, ha szükséges a képzések kiválasztását, a tanulmányok megkezdését.

A fiatalok közül igen sokan válnak ún. pályakezdő munkanélkülivé. Az ő számukra, már az iskolai tanulmányaik befejezésének évében karriertervezést javasolt biztosítani. Ehhez az FIP munkatársai személyre szabottan az iskolákba kitelepülve nyújthatnak segítséget.

Munkahelyteremtés

A munkahelyteremtés egyik kulcsszereplője az önkormányzat lehet. Az Önkormányzat ahogy a korábbi években úgy a következő években is 80–100 főnek biztosíthat munkahelyet a közmunkaprogram keretein belül. A program minden évben a RNÖ-vel egyeztetve, a Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Osztályának szervezésével kerül lebonyolításra.

A munkaerőpiacra történő visszavezetésnek egyik első lépése lehet a városrehabilitáció folyamata során a munkanélküliek, illetve a szegregátumokban élők aktív bevonása. A szegregált területeken induló rehabilitáció, vagy egyéb jellegű megújítási munkálatokba bevonhatók az ott élők, különösen azért, mivel a lakások magántulajdonban vannak, ezért a lakások külső-belső felújítására (szükség szerint komfortosítása) az ott élők jelentős mértékben motiválva vannak. A saját lakások felújítási munkálatainak elősegítésére javasoljuk, hogy az önkormányzat a RNÖ-vel és a Családsegítő Szolgálattal közösen dolgozzon ki egy komplex programot, akciótervet, melynek során az önkormányzat támogatási forrásokat keres, illetve koordináló tevékenységet végez. A felújítások elvégzésének szakmai irányítására, felügyeletére megfelelő végzettséggel rendelkező mentort nevez ki. Amennyiben lehetősége van rá, a komfortosítást anyaggal, esetleg vállalkozói felajánlásból származó egyéb segítséggel támogatja.

Ezen túlmenően más típusú munkalehetőséget kínálhat a funkcióbővítő rekonstrukció. Ebben az esetben olyan beruházás jellegű munkálatokra is szükség van, melyekhez kvalifikálatlan és betanított munkásokat is alkalmazni tudnak. Az Önkormányzat a Roma Nemzetiségi Önkormányzattal és a Családsegítő Szolgálattal közösen érheti el a célcsoportot, és vonhatja be közfoglalkoztatás keretében a rehabilitációs munkálatokba.

Az önkormányzat mellett szükség van más foglalkoztatók – a helyi befektetők és civil szervezetek – munkahelyteremtésének ösztönzésére is. Egyik lehetséges út, az új vállalkozások adókedvezménnyel történő segítése. A másik olyan koordináló szerep, mely a pályázati lehetőségek koordinálásán keresztül vonja be a szervezeteket a programba. Az önkormányzatnak tehát ezen a területen főleg koordináló, szervező szerep jutna.

Oktatási és képzési programok indítása

A munkaerőpiaci integráció egyik jelentős gátja az alacsony képzettségi szint. A képzési programok kialakításánál figyelembe kell venni a munkanélküliek, a szegregátumban és környékén élők jelenlegi iskolázottsági színvonalát és tanulási potenciálját. Első lépésként meg kell ismerni, hogy milyen tudásszinttel, munkatapasztalattal és tanulási kedvvel, érdeklődéssel rendelkeznek a szegregátumok és a szegregációval veszélyeztetett területén élők.

Az előzetes tapasztalatok szerint különböző szintű képzések indítása javasolt a felnőttképzés területén. Az általános iskolai végzettséggel sem rendelkezők esetében támogatni kell az alapfokú végzettség megszerzését, az olvasás–írás, számítógép használat elsajátítását. Az alapfokú végzettségűek esetében szakmaszerzés javasolt.

Javasolt olyan szakképzési programok indítása, melyek Tamásiban és környékén nagy munkaerőigénnyel rendelkeznek, vagy hiányszakmaként jelentkeznek. Ehhez az önkormányzat felmérést készített a helyi vállalkozók bevonásával a járásban jelentkező hiányszakmákról. Felméri továbbá, hogy ezek oktatásához milyen kapacitások (szellemi, infrastrukturális) állnak rendelkezésre. Tervet készít a szükséges szervezeti átalakításokhoz, hogy a hiányszakmákat az iskolarendszerű oktatásban, és pl. a tanoda program keretében eltérő konstrukciókban is lehessen oktatni.

4.5 A FEJLESZTÉSEK SZEGREGÁCIÓS HATÁSÁNAK KIVÉDÉSÉRE HOZOTT INTÉZKEDÉSEK

A projektfejlesztés során általánosan tartózkodni kell attól, hogy bármilyen beavatkozás esélyegyenlőtlenséghez, diszkriminációhoz, szegregációhoz, vagy ezek konzerválódásához járuljon hozzá. A projektfejlesztés dokumentumainak, a település stratégiai dokumentumainak és a település helyi rendeleteinek elkészítésekor ugyanezen elvek kell, hogy érvényre jussanak.

A projektfejlesztés során elemi érdekünk a tervezett tevékenységek társadalmi elfogadottsága. Mind az előkészítés, mind a megvalósítás során biztosítjuk a társadalmi párbeszéd lehetséges formáit. A Cigány Kisebbségi Önkormányzatot bevonjuk ezen folyamatokba.

A közösségi térként és szociális, oktatási célra is használt épületet integrált lakókörnyezetben alakítjuk ki, hogy biztosítsuk a többségi társadalom tagjainak a részvételét a szolgáltatásokban. A különböző fejlesztések fizikai megközelíthetőségének tervezése elengedhetetlen a mindenki számára biztosított hozzáférés érdekében.

Célirányos kampányt tervezünk minden fejlesztés, program, a település életét befolyásoló esemény, illetve a településen megjelenő szolgáltatás, esemény széles körű megismertetésére, a hátrányos helyzetű csoportok tájékoztatására.

4.6 A SZEGREGÁCIÓT OKOZÓ FOLYAMATOK MEGVÁLTOZTATÁSÁRA, HATÁSUK MÉRSÉKLÉSÉRE TEENDŐ INTÉZKEDÉSEK

A leszakadást olyan külső társadalmi–gazdasági folyamatok erősíthetik, melyek esetében a város mozgásterülete korlátozott lehet. Ilyen például a gazdasági válság, mely a hátrányos helyzetben élőket érintette a legerősebben. Különösen nehéz helyzetbe kerültek a szegregátumokban élők, akik alacsony iskolai végzettségük miatt egyre nehezebben találnak munkát. Ezt a helyzetet a város célzott munkaerőpiaci beavatkozásokkal oldhatja.

A válsághoz köthető, az utóbbi időben növekvő forráshiány jelentős mértékben az oktatást, a szociális és egészségügyi ellátást érintette. Ezek azok a területek, melyeken meghozott intézkedéseknek igen jelentős szerepe lehetne a szegregáció mérséklésében. Mindezek miatt az önkormányzatnak lehetőségein belül igyekeznie kell a feladatok elvégzéséhez szükséges külső (pl. pályázati források) felderítésére és becsatornázására.

A külső folyamatok mellett a város belső folyamatai is elindíthatják vagy éppen megállíthatják a szegregáció terjedését.

A városrészek fizikai állapotának változása, egyes területek hirtelen romlása fokozhatja a szegregációval veszélyeztetett területek kialakulását. Ennek elkerülésére az önkormányzat monitoringgal és szükség esetén kisebb beavatkozásokkal vagy azok elősegítésével akadályozhatja meg a helyzet további romlását.

Spontán folyamat eredményeként megjelenhetnek szolgáltatáshiányos városrészek. Ha ennek fennáll a veszélye, akkor az önkormányzatnak át kell gondolnia, hogy mely helyben elérhető közszolgáltatásokra van igény a lakosság körében, illetve hogy esetlegesen milyen támogatásokkal tudja helyben tartani a vállalkozásokat

A város egyes területeire (városon kívüli részekre, más települések felől a városba) irányuló migráció átalakíthatja a térbeni–társadalmi szerkezetet. Az önkormányzat tudatos várospolitikával, a fejlesztések megtervezésével, hatásainak térbeli elemzésével ellene hathat a meglévő szegregátumok területi növekedésének, új szegregációval veszélyeztetett területek kialakulásának.

4.7 A TERVEZETT INTÉZKEDÉSEK ÜTEMEZÉSE ÉS FORRÁS HÁTTERE

Horizontális cél	Megvalósítást célzó intézkedés	Felelős	Lehetséges pénzügyi forrás	Megvalósulás lehetséges időtávja
1. Esélyegyenlőség biztosítása	Integrációs kerekasztal létrehozása és működtetése	Polgármester, együttműködve a RNÖ elnökével	Nem releváns	2015–2023
2. Oktatási integráció biztosítása	A HHH (és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult) gyerekek aránya kiegyenlítetttségének biztosítása az óvodai és iskolai feladatellátási helyek között	Jegyző	Nem releváns	2016–2023
	Alapozó terápia biztosítása szűrést követően az 5. életévét betöltött óvodások részére	Óvodavezetők	Saját forrás	2016–
	Nyári napközi biztosítása (étkeztetéssel)	Polgármester	saját forrás, nyári gyermekétkeztetési pályázat	2016–
	Tanoda létrehozása	Polgármester, együttműködve a RNÖ elnökével	Saját forrás, EFOP	2016–
	HHH középiskolás diákok ösztöndíj támogatási rendszerének kialakítása és megvalósítása	Polgármester	Saját forrás	2016–
3. Az alacsony státuszú lakosság foglalkoztatási helyzetének javítása	Alacsony státuszú lakosokat foglalkoztató vállalkozások adókedvezményben részesítése	Polgármester	Nem releváns	2016–
4. A szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása	Szakmaközi hálózat működtetése, szakmai műhelyek szervezése a jelzőrendszer sikeresebb működése érdekében	Polgármester	Nem releváns	2015–
	Szociális szakemberek képzése	Polgármester	Pályázati forrás	2015–

4.7-1. táblázat: Horizontális célok mentén meghatározott intézkedések

Szegregátum sorszáma	Konkrét intézkedés/ beavatkozás	Érintett terület specifikus cél	Felelős partner	Lehetséges pénzügyi forrás	Megvalósulás lehetséges időtávja
1. szegregátum, Kosba, Öreghenye	Rendezési terv módosítás a szegregátumokra vonatkozóan.	A lakásépítések, bővítések elősegítésére	polgármester	Nem releváns	2015
1. szegregátum, Kosba, Öreghenye	Kisléptékű gazdaságfejlesztési program a konyhakertek megművelésére	Lakókörnyezet rehabilitációja	polgármester	Saját forrás, START Munkaprogram, EFOP	2016–2023
1. szegregátum, Kosba, Öreghenye	Nyári napközi biztosítása a nyári gyermekétkeztetési programmal kombinálva	Az elvárható életminőséghez szükséges feltételek elősegítése	polgármester	TOP	2015–2023
1. szegregátum, Kosba, Öreghenye	Felzárkóztató oktatás megszervezése, adósságkezelési és prevenciós előadások.	Az elvárható életminőséghez szükséges feltételek elősegítése	polgármester	Saját forrás	2016–2013
1. szegregátum, Kosba, Öreghenye	Alacsony komfortfokozatú lakások bontása	A szegregátumban élők számának csökkentése, a szegregáció oldása szociális bérlakásokkal	szociális intézmény vezetője	Saját forrás	2015–2017

4.7-2. táblázat: Az anti-szegregációs terv tervezett, szegregátum specifikus intézkedései

Intézkedés	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Integrációs kerekasztal létrehozása és működtetése	X	X	X	X	X	X	X	X	X
A HHH (és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult) gyerekek aránya kiegyenlítettségének biztosítása az óvodai feladatellátási helyek között		X	X	X	X	X	X	X	X
Alapozó terápia biztosítása szűrést követően az 5. életévét betöltött óvodások részére		X	X	X	X	X	X	X	X
Nyári napközi biztosítása (étkeztetéssel)		X	X	X	X	X	X	X	X
Tanoda létrehozása és működtetése		X	X	X	X	X	X	X	X
HHH középiskolás diákok ösztöndíj támogatási rendszerének kialakítása és megvalósítása		X	X	X	X	X	X	X	X
Alacsony státuszú lakosokat foglalkoztató vállalkozások adókedvezményben részesítése	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Szakmaközi hálózat működtetése, szakmai műhelyek szervezése a jelzőrendszer sikeresebb működése érdekében	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Szociális szakemberek képzése	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Rendezési terv módosítás a szegregátumokra vonatkozóan.	X								
Kisléptékű gazdaságfejlesztési program a konyhakertek megművelésére		X	X	X	X	X	X	X	X
Nyári napközi biztosítása a nyári gyermekétkeztetési programmal kombinálva	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Felzárkóztató oktatás megszervezése, adósságkezelési és prevenciós előadások.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Alacsony komfortfokozatú lakások bontása	X	X	X						

4.7.-3 táblázat: Az anti-szegregációs beavatkozások ütemezése

4.8 EGYÜTTMŰKÖDŐ PARTNEREK

- ⊕ Roma Nemzetiségi Önkormányzat
- ⊕ területen működő civil szervezetek
- ⊕ KLIK
- ⊕ Munkaügyi központ

4.9 AZ ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK NYOMON KÖVETÉSE – MONITORING

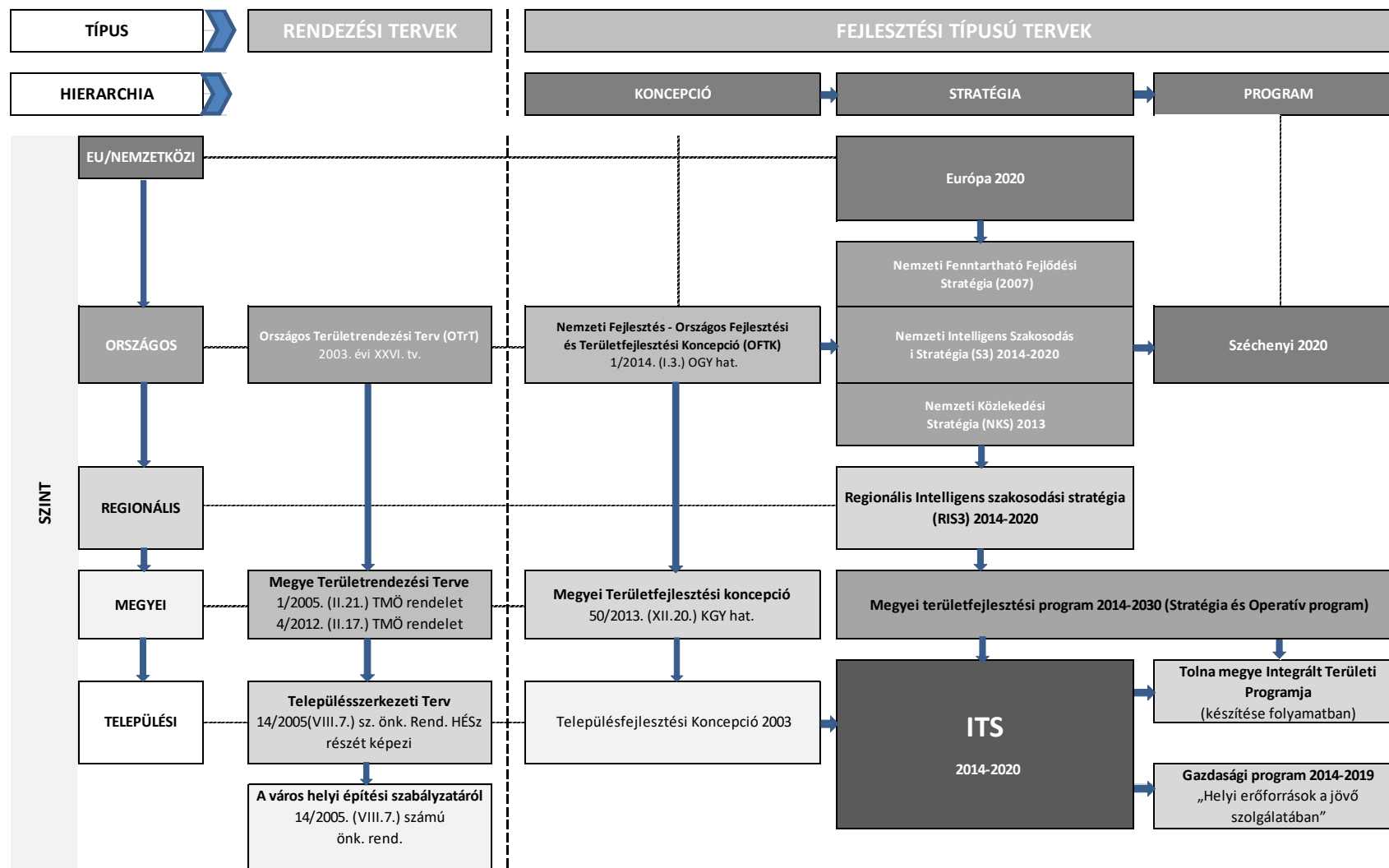
Az Anti-szegregációs Intézkedési Tervben foglaltak teljesülését hosszabb távon vizsgálni szükséges. A monitoring tevékenység nem csak a célok teljesülésének vizsgálatát foglalja magában, hanem a célok relevanciájának vizsgálatát is. Mivel a terv programelemeinek kidolgozása jelentős mértékben a népszámlálás adatain alapult, néhány év múlva az önkormányzatnál rendelkezésre álló aktuális adatokra támaszkodó felülvizsgálatára lesz szükség. A fizikai és társadalmi környezet folyamatos változása ugyanis elengedhetetlené teszi a helyzetfelmérés időszakos megismétlését és a programelemek átértékelését, átdolgozását is.

Ezt a felülvizsgálatot össze kell kötni az ITS-ben foglaltak felülvizsgálatával, és a két dokumentumot egyidőben, egyszerre kell aktualizálni. Javasolt egy monitoring bizottság felállítása, mely tervet készít a felülvizsgálatra és felel az eredmények feldolgozásáért. A bizottság tagjai közé az önkormányzat képviselőin kívül javasolt beválasztani a Roma Nemzetiségi Önkormányzat, a Családsegítő Szolgálat és a szegregátumokhoz köthető tevékenységet végző alapítványok, illetve civil szervezetek képviselőit is.

Tamási Város Önkormányzata a fennhatósága alatt álló valamennyi terület egészére nézve kötelezettséget vállal az Anti-szegregációs Intézkedési Tervben foglaltak érvényesítésére. A fennhatósága, felügyelete alá tartozó szervek és intézmények tekintetében kötelezővé teszi, hogy döntéseik, tevékenységük során a kialakult területi és/vagy etnikai szegregációs folyamatok megfordítására kell törekedjenek, azok a szegregációt semmilyen formában nem segíthetik elő.

5 A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

5.1 KÜLSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEK

5.1-1. táblázat: Az Integrált Területfejlesztési Stratégia helye a fejlesztési és rendezési tervek rendszerében

5.1.1 A stratégia és a településszerkezeti terv összhangja

Tamási településszerkezeti terve kisebb módosításokkal hosszú távra biztosíthatja a település kiegyensúlyozott fejlődését.

Jelen stratégiában megfogalmazott célok nem igénylik a településszerkezeti terv módosítását. Az északi iparterület bővítésére szánt valaha mezőgazdasági földterület már átsorolásra került a szerkezeti tervben.

5.1.2 A stratégia és a fejlesztési tervek összhangja

5.1.2.1 A stratégia illeszkedése az Európai unió fejlesztéspolitikájához (Európa2020)

Az 2014–2020 fejlesztéspolitikai időszak kialakításakor a közös európai célkitűzést, irányelveket alapul véve határozták meg azokat a pontokat, amelyeket el kell érni ahhoz, hogy Európa globálisan, Magyarország pedig EU-s összehasonlításban versenyképes maradjon. Az összes tagállamnak a 11 tematikus célhoz kell igazítania saját fejlesztési terveit, biztosítva a dokumentum számszerűsített céljainak elérését. Az integrált településfejlesztési stratégia és az Európa2020 Stratégia tematikus céljainak összhangját az alábbi táblázat foglalja össze.

		(1) a kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése;	(2) az IKT-hoz való hozzáférések, azok használatának és minőségének a javítása;	(3) a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése;	(4) az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban;	(5) az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdítása;	(6) a környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása;	(7) a fenntartható közlekedés előmozdítása és szűk keresztmetszetek megszüntetése a kulcsfontosságú hálózati	(8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása;	(9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem;	(10) az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;	(11) a hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulás.
T1	Megújuló geotermikus energetikai K+F bázis kialakítása											
T2	Mezőgazdasági komplex K+F program megvalósítása											
T3	Helyi erőforrásokon alapuló munkahelyteremtés											
T4	Termálfürdő egészségturisztikai funkcióinak bővítése, egészségtudatos életmód erősítése											
T5	Helyi turisztikai kínálat versenyképességének növelése											
T6	A turizmushoz kapcsolódó infrastruktúra-fejlesztés, településmarketing											
T7	Életminőség javítása a műszaki infrastruktúra-hálózat fejlesztésével											

		(1) a kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése;	(2) az IKT-hoz való hozzáférésnek, azok használatának és minőségének a javítása;	(3) a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése;	(4) az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban;	(5) az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdítása;	(6) a környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása;	(7) a fenntartható közlekedés előmozdítása és szűk keresztmetszetek megszüntetése a kulcsfontosságú hálózati	(8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása;	(9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem;	(10) az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;	(11) a hatóságok és az érdekeltek felek intézményi kapacitásának javítása és hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulás.
T8	Humán erőforrás fejlesztése, a népességmentartó képesség erősítése											
T9	Társadalmi kohézió erősítése, a leszakadó csoportok támogatása											

Jelmagyarázat:

	erős kapcsolat
	közepes kapcsolat
	nincs vagy gyenge kapcsolat

5.1-1. ábra: A stratégia illeszkedése az Európa 2020 célkitűzéseihez

Az ITS célrendszere egyértelműen kapcsolatba hozható a 11 uniós szintű kohéziós politikai tematikus céllal, ezáltal illeszkedik-e a Magyarország Partnerségi Megállapodás a 2014–2020-as fejlesztési időszakra című dokumentum céljaihoz, s az operatív programok célrendszeréhez, illetve az általuk támogatni kívánt prioritásokhoz. Ennek megfelelően kerültek a beavatkozások finanszírozási lehetőségei is meghatározásra.

5.1.2.2 A stratégia illeszkedése az OFTK-hoz

A 2014 januárjában elfogadott Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) négy hosszú távú – 2030-ig szóló – átfogó fejlesztési célt és ezek elérése érdekében tizenhárom specifikus célt, köztük hét szakpolitikai jellegű és hat területi célt fogalmaz meg. Az integrált településfejlesztési stratégia és az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió tematikus céljainak összhangját az alábbi táblázat mutatja be.

		Szakpolitikai célok							Területi célok					
		Versenyképes, innovatív gazdaság	Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság	Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése	Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I	Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom	Jó állam, szolgáltató állam és biztonság	Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme	Az ország makroregionális szerepének erősítése	A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat	A vidéki térségek népességeltartó erejének növelése	Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése	Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése	Összekapcsolt terek: az elérhetőség és a mobilitás
T1	Megújuló geotermikus energetikai K+F bázis kialakítása													
T2	Mezőgazdasági komplex K+F program megvalósítása													
T3	Helyi erőforrásokon alapuló munkahelyteremtés													
T4	Termálfürdő egészség-turisztikai funkcióinak bővítése, egészségtudatos életmód erősítése													
T5	Helyi turisztikai kínálat versenyképességének növelése													
T6	A turizmushoz kapcsolódó infrastruktúra-fejlesztés, településmarketing													

		Szakpolitikai célok						Területi célok					
		Versenyképes, innovatív gazdaság	Gyógyító Magyarország, egészség-egészséges társadalom, egészség-és sportgazdaság	Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése	Kreatív tudástársadalom, piacépes készségek, K+F+I	Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom	Jó állam, szolgáltató állam és biztonság	Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme	Az ország makroregionális szerepének erősítése	A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat	A vidéki térségek népességeltartó erejének növelése	Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése	Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése
T7	Életminőség javítása a műszaki infrastruktúra-hálózat fejlesztésével												
T8	Humán erőforrás fejlesztése, a népességmegtartó képesség erősítése												
T9	Társadalmi kohézió erősítése, a leszakadó csoportok támogatása												

Jelmagyarázat:

	erős kapcsolat
	közepes kapcsolat
	nincs vagy gyenge kapcsolat

5.1-2.ábra: A stratégia illeszkedése az OFTK célkitűzéseivel

5.1.2.3 A stratégia illeszkedése Tolna megye Területfejlesztési Programjához

A koncepció a megye fejlesztését egy kiemelt fontosságú átfogó célban jelöli meg, amelyek elérését 4 tematikus cél és Tolna megye sajátos területi részegységeire illesztett 3 területi célkitűzés szolgálja. A területi célkitűzések közül a „Területi hagyományok, potenciálok” és a „Területi kihívások, nehézségek” érinti Tamásit. Az ITS és a megyei dokumentum tematikus céljainak illeszkedését az alábbiakban mutatjuk be:

		Gazdaság – Növekvő jövedelem, foglalkoztatás	Fenntarthatóság – Élhető környezet	Köztevékenységek – javuló közviszonyok	Fejlesztések hasznos és hatékony intézményrendszerének kialakítása
T1	Megújuló geotermikus energetikai K+F bázis kialakítása				
T2	Mezőgazdasági komplex K+F program megvalósítása				
T3	Helyi erőforrásokon alapuló munkahelyteremtés				
T4	Termálfürdő egészségturisztikai funkcióinak bővítése, egészségtudatos életmód erősítése				
T5	Helyi turisztikai kínálat versenyképességének növelése				
T6	A turizmushoz kapcsolódó infrastruktúra-fejlesztés, településmarketing				
T7	Életminőség javítása a műszaki infrastruktúra-hálózat fejlesztésével				
T8	Humán erőforrás fejlesztése, a népességmegtartó képesség erősítése				
T9	Társadalmi kohézió erősítése, a leszakadó csoportok támogatása				

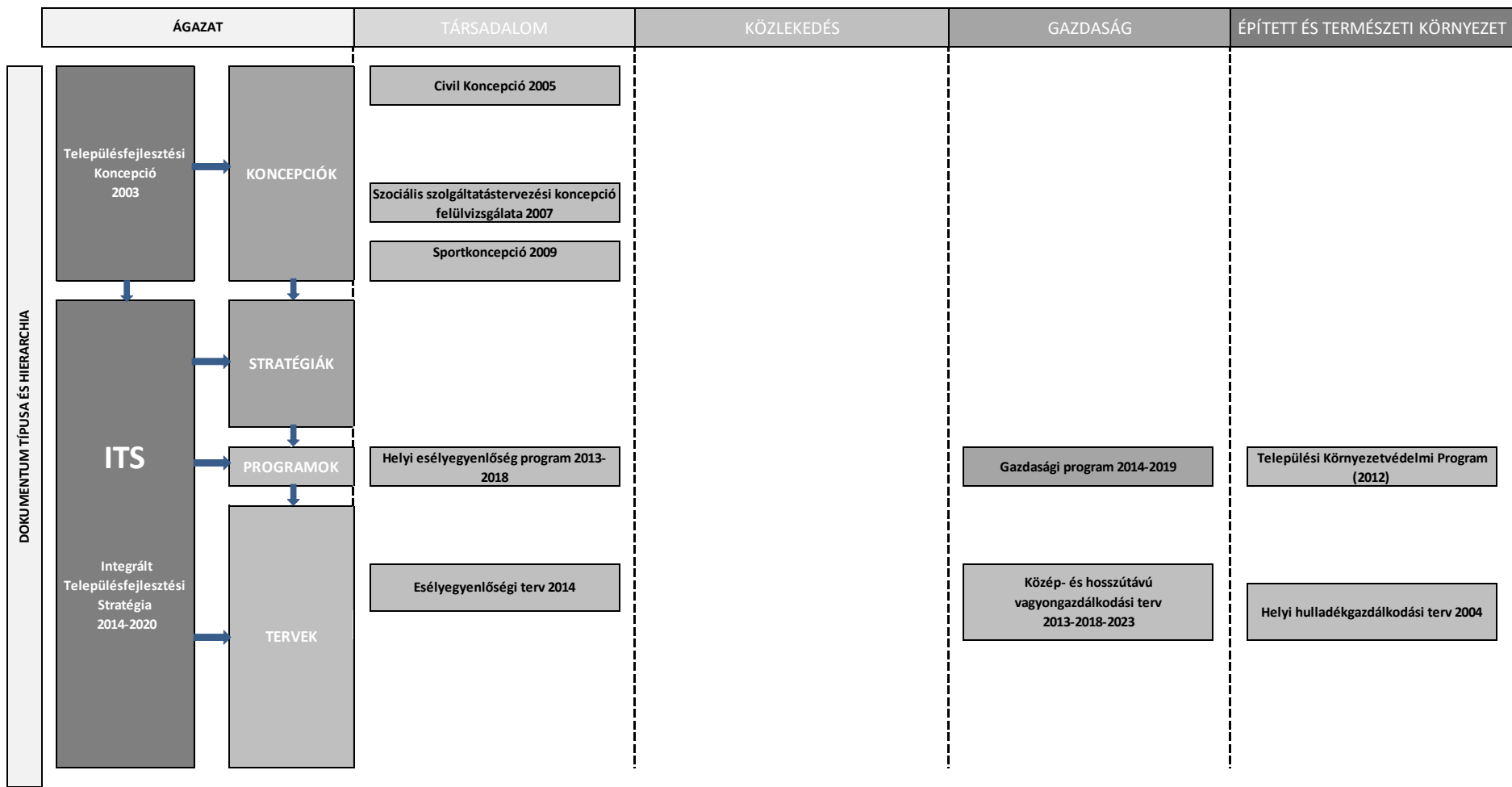
Jelmagyarázat:

	erős kapcsolat
	közepes kapcsolat
	nincs vagy gyenge kapcsolat

5.1-3. ábra: A stratégia illeszkedése Tolna megye Területfejlesztési Programjához (specifikus célokhoz)

5.1.2.4 A stratégia illeszkedése a településfejlesztési koncepcióhoz

Tamási településfejlesztési koncepciója 2003-ban készült. A koncepció kiemelt átfogó és tematikus célokat nem fogalmaz meg, hanem áttekinti a településfejlesztés szempontjából nagy tématerületeket (társadalom, ellátás stb.), és annak mentén fogalmaz meg általános irányelveket, javaslatokat. Ezen javaslatokat meg- és aktualitásukat tekintve felülvizsgálva készült el jelen stratégia.

5.1-2. táblázat: A stratégia és az ágazati dokumentumok rendszere

5.1.3 A stratégia illeszkedése a társadalmat érintő ágazati tervekhez

Tamási város **Helyi Esélyegyenlőségi Programja** (amelyhez kapcsolódik Esélyegyenlőségi Terve) kiemeli, hogy fontos, hogy a városban megteremtődjön az esélyegyenlőség a társadalmi élet minden színterén: a fizikai és kulturális környezetben, a lakhatás és a közlekedési eszközök vonatkozásában, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkaalkalmak, valamint a kulturális és társadalmi élet, sport és szórakozási lehetőségek területén is. A fogyatékos személyek speciális segítséget igénylő emberek. Életük nem kevesebb, és nem több, egyszerűen más, másfajta emberi élet. A fogyatékos ember, a betegekhez, az idősekhez és a gyermekekhez hasonlóan segítségre szorul. Tamási Város Önkormányzatának célja, hogy minden lakója számára elérhetővé tegye a közszolgáltatásokat, biztosítsa az idősek, a fogyatékkal élők és a hátrányos helyzetű polgárok esélyegyenlőségét az élet különböző területein. A koncepcióban meghatározott célcsoportokat érintő intézkedéseket az Esélyegyenlőségi terv tartalmazza. Ennek megfelelően jelen stratégia is kiterjed az akadálymentesítésre, a hátrányos helyzetű gyerekek és csoportok integrálására és támogatására, valamint a szociális ellátórendszer elemeinek fejlesztésére.

A stratégia társadalmi kohéziót erősítő intézkedéseinek egy része a civil szférára irányul. Tamási város Civil koncepciója (2005) az *„érdekeken alapuló partneri viszony és bizalom”* jövőképét tűzte ki maga elé, amely az önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködést illeti. Az önkormányzat alapelveként elfogadja, hogy az önkormányzati feladatok, szolgáltatások ellátásába és a döntés-előkészítési folyamatba be akarja vonni a civil szférát, és az ehhez szükséges személyi, tárgyi feltételeket megteremti. Jelen stratégiában megfogalmazott projektek

Tamási város **sportkoncepciója** kimondja, hogy „a sport az egyetemes kultúra része, az egészségvédelem (a megelőzés és a rekreáció) fontos eszköze, a szabadidő eltöltésének társadalmilag is hasznos módja. A testnevelés és a sport jelentős szerepet tölt be az ifjúság erkölcsi–fizikai nevelésében, a személyiség formálásában. Tamási Város Önkormányzatának feladata ezért, hogy közérdekből segítse a lakónépesség testneveléshez és sportoláshoz fűződő joga megvalósulását, és támogassa a civil szervezetek keretében kifejtett, tisztességes és az esélyegyenlőség jegyében is folytatott sporttevékenységet, ideértve a fogyatékosok sportját is. Az önkormányzat a szabadidősport, a tömegsport és a versenysport támogatásával előmozdítja a mozgásgazdag életmód elterjedését, a rendszeres testedzést.” Jelen stratégia több projektje is nagymértékben hozzájárul a az önkormányzat ezen célkitűzésének eléréséhez.

5.1.4 A stratégia illeszkedése a gazdaságot érintő ágazati tervekhez

Tamási 2014 és 2019 közötti időszakra szóló gazdasági programja három kiemelt stratégiai célt fogalmaz meg (Turizmusfejlesztés; Intelligens és vonzó város megteremtése, fenntartása; Önellátás a helyi erőforrásokra alapozva). A gazdasági program a gazdaságfejlesztést a helyi erőforrások mind szélesebb körben történő hasznosítására alapozza az energiahatékonyság maximalizálására törekedve. A célok elérése érdekében kiemelt szerep jut a megújuló energiaforrások használatának. A gazdasági programban és jelen stratégiában megfogalmazott célkitűzések és projektek szorosan illeszkednek egymáshoz.

5.1.5 A stratégia illeszkedése a közlekedést érintő ágazati tervekhez

Tamásinak nincs a közlekedést érintő ágazati terve.

5.1.6 A stratégia illeszkedése az épített és természeti környezetet érintő ágazati tervekhez

Tamási Város Települési Környezetvédelmi Programja intézkedéseket tartalmaz a levegőtisztaság, a vízminőség, a talaj, a települési környezet, a természet és táj védelmében, valamint a hulladékgazdálkodásra, csatornázottságra és vízellátásra, energiagazdálkodásra, környezettudatosságra, emberi egészség védelmére vonatkozóan. Mindebből következik, hogy a dokumentum leginkább a lakosság életminőségét javító tematikus célokhoz kapcsolódik.

5.2 BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEK

5.2.1 A célok logikai összefüggései

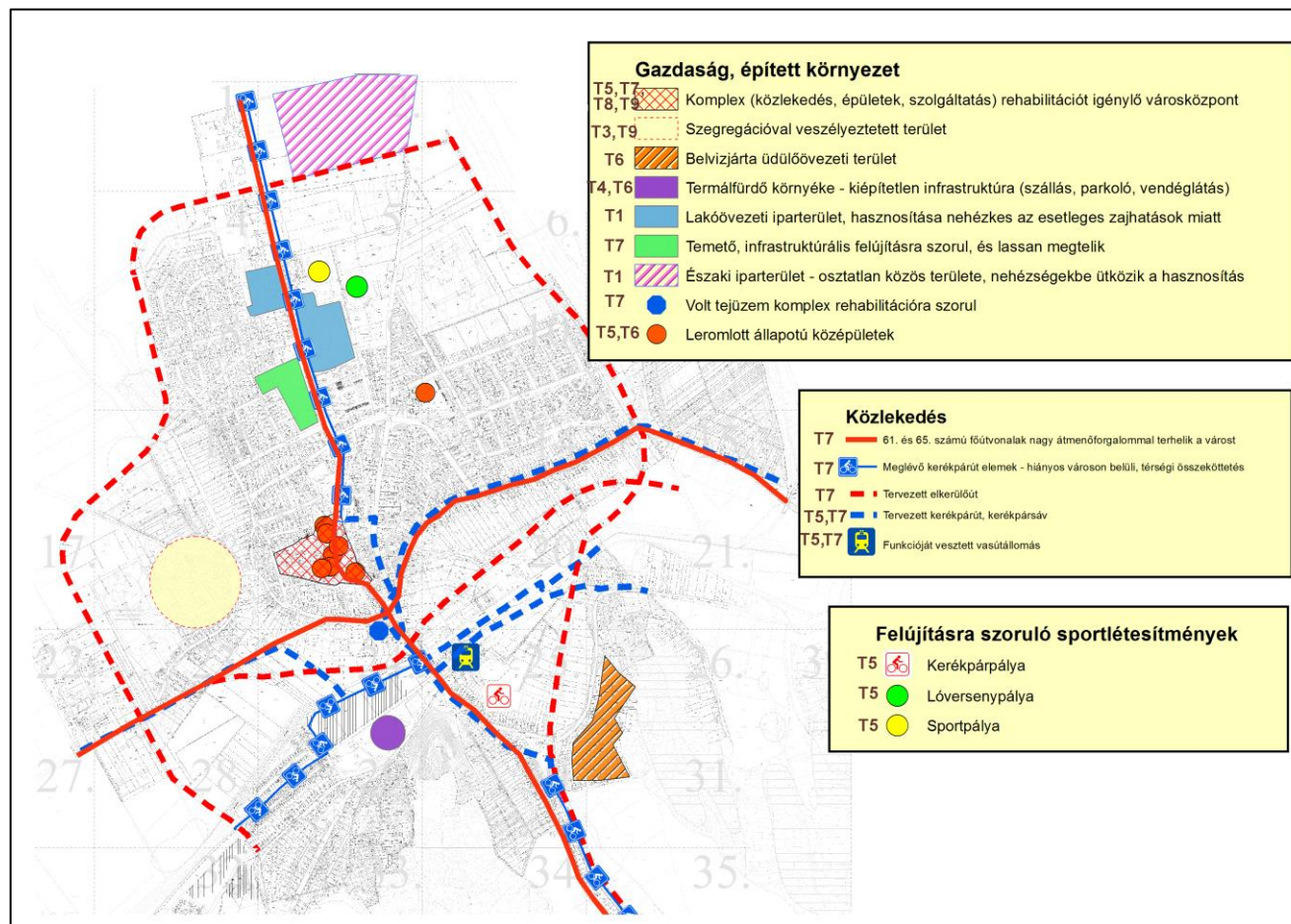
Jövőkép	Tamási a helyi erőforrások sokoldalú, innovatív és integrált hasznosításán alapuló gazdaságfejlesztés és ezzel összhangban növekvő társadalmi jólét városa.		
Középtávú átfogó célok	1. A helyi erőforrásokra alapozó, fenntartható, innovatív és versenyképes, több lábon álló, a foglalkoztatottak megtartásával és bővítésével szinergikusan fejlődő helyi gazdaság erősödjön	2. A helyi turisztikai és rekreációs potenciál kihasználásával a város a nyugat-tolnai egészség-turisztikai tengely társ-központi szerepkörét töltse be	3. A műszaki és humán ellátórendszereit megfelelő minőségben működtető, intelligens és vonzó város tartsa meg népességét, erősítse a helyi társadalmi kohézióját
Városi szintű tematikus célok	T1: Megújuló geotermikus energetikai K+F bázis kialakítása	T4: Termálfürdő egészség-turisztikai funkcióinak bővítése, egészségtudatos életmód erősítése	T7: Életminőség javítása a műszaki infrastruktúra-hálózat fejlesztésével
	T2: Mezőgazdasági komplex K+F program megvalósítása	T5: Helyi turisztikai kínálat versenyképességének növelése	T8: Humán erőforrás fejlesztése, a népességmegtartó képesség erősítése
	T3: Helyi erőforrásokon alapuló munkahelyteremtés	T6: A turizmushoz kapcsolódó infrastruktúra-fejlesztés, településmarketing	T9: Társadalmi kohézió erősítése, a leszakadó csoportok támogatása
Beavatkozások	Kulcsporjekt		
	Hálózatos projekt		
	Akcióterületi projekt		
	Egyéb projekt		

5.2-1. ábra: A célrendszer összefüggései

A három középtávú átfogó célba illesztett tematikus célok lefedik a városfejlesztés legfontosabb tématerületeit, és együttesen hozzájárulnak a hosszú távú átfogó célok, illetve a város jövőképének megvalósításához. A megvalósítást szolgáló beavatkozások és projektek e célrendszerbe kerültek besorolásra.

5.2.2 A célok és a helyzetértékelésben beazonosított problémák

A stratégiában meghatározott tematikus célok a Megalapozó vizsgálatban beazonosított problémák mindegyikére közvetlenül vagy közvetve hatást gyakorolnak, amelyet az alábbi ábra foglal össze:

5.2-2. ábra: A középtávú tematikus célok és a beazonosított problémák koherenciája

Forrás: saját szerkesztés

5.2.3 A stratégia megvalósíthatósága, a célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása

A stratégia tematikus céljainak egymásra gyakorolt hatásait az alábbi ábra foglalja össze. A táblázatban az egyes cellák azt mutatják, hogy a vízszintesen lévő cél milyen hatást fejt ki a függőlegesen lévő cél elérésére.

			T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9
Átfogó cél 1	T1	Megújuló geotermikus energetikai K+F bázis kialakítása									
	T2	Mezőgazdasági komplex K+F program megvalósítása									
	T3	Helyi erőforrásokon alapuló munkahelyteremtés									
Átfogó cél 2	T4	Termálfürdő egészségturisztikai funkcióinak bővítése, egészségtudatos életmód erősítése									
	T5	Helyi turisztikai kínálat versenyképességének növelése									
	T6	A turizmushoz kapcsolódó infrastruktúra-fejlesztés, településmarketing									
Átfogó cél 3	T7	Életminőség javítása a műszaki infrastruktúra-hálózat fejlesztésével									
	T8	Humán erőforrás fejlesztése, a népességmegtartó képesség erősítése									
	T9	Társadalmi kohézió erősítése, a leszakadó csoportok támogatása									

Jelmagyarázat:

	erősen pozitív
	pozitív
	semleges

5.2-3. ábra: Stratégia tematikus céljainak egymásra gyakorolt hatása

6 A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI

A megvalósíthatóság kockázatainak elemzésénél először a főbb kockázatokat kell számba venni azok valószínűsíthető bekövetkeztével és a városra gyakorolt hatásának mértékével. Ezek után a rájuk adható válaszok felkutatása, majd ezek várható pozitív és negatív kimenetelét szükséges elemezni. A táblázatos felsorolás segíti mindezek áttekintését. A célok megvalósításához a fejlesztésekkel elért eredmények fenntartása különösen fontos. Az ezekhez tartozó kockázatok külön kiemelésre kerültek.

Az egyes projektek részletes kidolgozása során majd vizsgálni kell az esetleges konfliktusokat és azok optimális kezelését, megelőzését. Továbbá az optimális megoldások meghatározása során kiemelt célként kell kezelni a területen élők egészséges lakókörnyezetének kialakítását, illetve azt, hogy a tervezett fejlesztések az érintett lakosság életkörülményeiben, értékrendjében és szociális helyzetében hátrányos következményekkel ne járjanak.

Tényezők	Valósz. (1–10)	Hatás (1–10)	Kockázat kezelésének módja
Belső tényezők			
Társadalom egyes csoportjai közötti ellentmondás a település fejlesztési irányait illetően	5	4	A város jövőképeinek meghatározása és a fejlesztések is a lakossággal való folyamatos egyeztetések során alakulnak ki, a társadalmi igényekkel teljes konszenzusban kerülnek kijelölésre a települési célok.
A lakosság érdektelenné válik a település közös jövőképeinek, fejlesztésének meghatározását és megvalósítását illetően	7	5	A város számos kulturális, sport és egyéb programmal vonja be a lakosságot a település mindennapjaiba. A helyi identitás kialakítására és fenntartására, valamint a külső imázs meghatározására nagy hangsúlyt fektet. Ez nem csak anyagi támogatásban, leginkább szoft tevékenységek keretében történik.
Megújuló közterületek nem rendeltetésszerű használata	5	6	Társadalmi probléma, melyet a folyamatos karbantartás és a figyelemfelkeltés tud csökkenteni.
Társadalom egyes csoportjai kiszorulnak a fejlődésből	4	5	Különösen az alacsonyabb státusú lakosság számára jelent kockázatot, hogy a külterületeken a szolgáltatásokhoz való hozzáférés gyengébb, így kiszorulhatnak a társadalomból ezek a csoportok. A város szociális hálózata azonban kiemelten kezeli e csoportokat, valamint a településfejlesztési stratégia megvalósítása során a negatív társadalmi folyamatok ellen különböző szoft tevékenységek is megvalósításra kerülnek.
A lakosság elvándorlása és elöregedése tovább folytatódik	7	6	Társadalmi szempontból negatív összkép alakul ki. A helyben maradók – magas elvándorlás esetén – várhatóan a kevésbé képzettek, illetve testi, szellemi hátránnyal rendelkezők közül kerülnek ki, így a város lakossága deprimált, a város általános légköre letargikussá válhat. Az elvándorlás ellen számos szoft programmal, illetve oktatási programmal, valamint városmarketinggel veszi fel a város a harcot, hogy egy a saját lakossága és a kívülről érkezők számára is vonzó, kellemes város lehessen. Az elöregedés folytatódása, illetve felgyorsulása, amennyiben ehhez nem kapcsolódik megfelelő idősgazdaság a fiatalabb generációk helyben maradása ellen hathat. Fontosak ebben az esetben is a szoft

Tényezők	Valósz. (1–10)	Hatás (1–10)	Kockázat kezelésének módja
			programok, mellyel az idősek és a fiatalabbak közti ellentétek csökkenthetők.
Az elvándorlás miatt csökken a város lakosságának átlagos képzettségi színvonala	7	8	A képzettségi színvonal csökkenésével a befektetők – érkezenek kívülről, vagy legyenek helyi vállalkozók – alacsonyabb színvonalú munkalehetőségeket teremtenek, melyhez alacsonyabb bérszínvonal is társul, így az elvándorlás nem áll meg. Annak érdekében, hogy a város ne kerülhessen ebbe a negatív spirálba a lakosságának megtartását, illetve kívülről érkező magasan kvalifikált beköltözőket színes kulturális élettel, szoft programokkal, vonzó települési környezettel tartja meg. Ehhez széles körben alkalmazott városmarketing stratégia is társul.
Közterületek megújítása elmarad a városban	4	4	Amennyiben a közterületek megújítása elmaradna, azzal a város lemaradna a városversenyben, mivel nem csak a turisták számára fontos, hogy vonzó környezetben tölthessék szabadidejüket, hanem a helyben élők számára is. A város közterületeinek a leromlása, levándorláshoz, illetve hosszabb távon a beruházások elmaradásához és a gazdasági versenyképesség csökkenéséhez is vezethet. A város vezetése ennek csökkentésére számos közterület rehabilitációs tervet kell kidolgozzon. Továbbá a lakókörnyezet megújításába a helyi lakosságot is be kell vonni.
Lakások komfortfokozata, műszaki színvonala romlik	3	3	Amennyiben a lakosság anyagi javai tovább csökkennek, a lakóingatlanok karbantartása elmaradhat, mely a lakóingatlan állomány műszaki degradációjához vezethet. Ezt megelőzendő a város a munkanélküliség elkerülése mellett érdekelt. Ennek érdekében szorosan együttműködik a helyi vállalkozásokkal azok céljainak megvalósításában, illetve a közmunka programot is támogatja. Így a lakosság anyagi javainak csökkenése elkerülhetővé válik.
Külső tényezők			
Változó támogatási rendszer	4	6	A város fejlesztései során nem csupán a támogatásokra épít, hanem a vállalkozásokkal való együttműködés széles skálájára is.
Egymásra épülő projektek esetében a kulcsprojekt megvalósulása	5	8	Megfelelő ütemezés kialakítása a projektek megvalósításában, tartalékprojektek kijelölése, folyamatos projektgenerálási, projekt fejlesztési feladatok ellátása.
A projektek, illetve a Stratégia által kitűzött célok, indikátorok nem, vagy csak részben teljesülnek	7	5	Folyamatos monitoring tevékenység kialakítása, tartalékprojektek kijelölése
Kommunikációs nehézségek fellépése a Stratégia megvalósításában résztvevő szereplők között	4	6	Részletezni kell az adott részterületek feladatrendszerét, felelősségi rendszerét, pontos és világos eljárás rendet, információs csatornákat kell kiépíteni a bürokratikus akadályok elkerülése mellett
Magyarország gazdasága lemarad a környezetétől, mely	3	3	A város fejlődéséhez nem kizárólag a külső tényezőkre épít. Helyette leginkább saját erősségeit igyekszik

Tényezők	Valósz. (1–10)	Hatás (1–10)	Kockázat kezelésének módja
a városra is általánosan negatívan hat			kihasználni, mely függetleníteni tudja valamelyest az országos trendektől.
A városversenyben való lemaradás okozta munkahelyteremtés elmaradása, illetve munkahelyek megszűnése, munkanélküliség emelkedése	6	7	Ahhoz, hogy a település a városversenyben a legjobbak közt szerepelhessen, városmarketing stratégiát alakít ki, illetve a gazdasági élet szereplőit partnerként kezeli, hogy minden érdekelt fél a lehető legnagyobb hasznot élvezze az együttműködésből.
A szoft projektekkel bevont lakosság a projektek elmaradása esetén nem alakít ki saját közösségi programokat	5	4	Annak érdekében, hogy hosszútávon is sikeres legyen a lakosság bevonása a város életébe a város az egyes szoft projektelemek megvalósítását követően is számos eseményt szervez, illetve támogatja ezek szervezését.
Az önkormányzat likviditása veszélybe kerül a fejlesztések miatt	6	8	A fejlesztések egymásutánosságának tervezésével, egymásra épülésével mindez elkerülhető, mivel a város csak a pénzügyi keretének megfelelően vállalja a beruházások önrészét. Ezenfelül a beruházások során a város kiemelt figyelmet fordít arra, hogy jövedelemtermelő fejlesztéseket hajtson végre.
A vállalkozások a vártnál kisebb bevételt realizálnak és elhagyják a várost, vagy csökkentik a termelésüket	4	9	Amennyiben ez történne, annak jelentős hatása lenne a város társadalmára, illetve a város gazdálkodására is. Ennek érdekében a város és a helyi vállalkozások között széleskörű kooperációt kell folytatni, hogy az igények és a célok között összhang legyen mind a két fél részéről
A fejlesztések során a természeti környezet sérül, melynek mértéke a tolerálható szintnél magasabb és a természet ezt nem képes helyreállítani	3	7	A turisztikai fejlesztések során a természet „kapacitásait” figyelembe veszi a város, valamint az idegenforgalmi adó bevételeinek egy részét a környezeti károkozások enyhítésére fordítja. A beruházások során az engedélyek kiadása, és az ellenőrzések során a környezeti szempontok kiemelt szempontot képviselnek.
Az egyes közszolgáltatások állami támogatása csökken, a normatíva rendszerből származó bevételei csökkennek a városnak	6	7	A város intézményhálózatát igényeinek megfelelően alakítja ki, azt nem méretezi túl, illetve alul. Az ingatlanok fenntartását csökkenti energetikai célú felújításokkal. Mindezekkel a kiadások féken tarthatók, tervezhetők maradnak.
A város gazdasági leszakadása tovább folytatódik	2	5	Jelen stratégiában a város meghatározta az elérendő közép és hosszú távú céljait. Ezeket reálisan mérte fel, összhangban a magasabb területi szintű tervekkel és törekvésekkel. A város emeltet gazdasági programjának megvalósítása mellett teljesen elkötelezett, illetve a marketingstratégiájában számos gazdaságfejlesztési elem is található Emellett a helyi vállalkozásokkal szorosan együttműködve a település- és gazdaságfejlesztési célokat is közösen valósítják meg.
A gazdasági válság okozta társadalmi válság miatt átalakuló igények	4	4	A gazdasági válság társadalomra kifejtett hatása mára egyre ismertebb. Ez a várost is jelentékenyen érintette, így a helyi döntéshozók, társadalmi élet aktív szervezői is e tapasztalatok birtokában képesek alakítani a város társadalmát. Ehhez különböző szoft tevékenységekre nyílik lehetőség. Évente kerülnek ezek meghatározásra,

Tényezők	Valósz. (1–10)	Hatás (1–10)	Kockázat kezelésének módja
			így rugalmasan, a változó igényekhez képes alkalmazkodni a város.
Általánosan elöregedő társadalom – növekvő terhek	6	6	A város lakossága, az országos tendenciákhoz hasonlóan öregszi. Ezt megelőzni próbálja a város azzal, hogy attraktív településképpel, prosperáló gazdasággal, széleskörű kulturális élettel fiatalabb korosztályt vonz a településre. A problémát pedig az idősgazdaság, valamint a szociális ellátórendszer fejlesztésével igyekszik kezelni.

6.1-1. táblázat: A stratégia megvalósíthatóságának kockázatai

7 A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE

7.1 A CÉLOK ELÉRÉSÉT SZOLGÁLÓ FEJLESZTÉSI ÉS NEM BERUHÁZÁSI JELLEGŰ ÖNKORMÁNYZATI TEVÉKENYSÉGEK

A fejezet azon önkormányzat által végzett tevékenységeket foglalja össze, amelyek segítik, támogatják az integrált településfejlesztési stratégiában, valamint más, stratégiai jellegű dokumentumokban megjelölt fejlesztési célok elérését. A város biztosíthatja ezt a megfelelő keretek előteremtésével, valamint szabályozó, rendeletalkotó tevékenységével. Ideális esetben ez a két típusú tevékenység együtt jelenik meg és az elérni kívánt célok irányába egyszerre hatnak.

7.1.1 Fenntartható Energia Akcióprogram (SEAP)

Magyarországon az üvegházhatású gázok kibocsátása az elmúlt 25 évben mintegy 40 százalékkal csökkent, elsősorban a nehézipar leépülése és az agrártermelés visszaesése miatt. A globális éghajlatváltozási folyamat azonban tovább gyorsult és ezek a hatások a medencejelleg miatt Magyarországot erőteljesebben érintik, mint Európa más földrajzi térségeit. A szakértői vizsgálatok szerint az ipar és a mezőgazdaság területén már csak kis dekarbonizációs lehetőség mutatkozik Magyarországon, ugyanakkor az energiatermelésben és -elosztásban, valamint az épületenergetika, továbbá a közlekedés területén van még mód az üvegházhatású gázok kibocsátásának érdemi csökkentésére.

Az önkormányzatok döntő szerepet játszanak a klímaváltozás hatásainak enyhítésében, főleg ha figyelembe vesszük, hogy az energiafogyasztás és a CO₂-kibocsátás 80 százaléka városi tevékenységhez kapcsolódik. Az Európai Unió klíma- és energiacsomagjának 2008-ban történt elfogadását követően az Európai Bizottság által létrehozott Polgármesterek Szövetsége támogatja a helyi önkormányzatok fenntartható energiapolitika megvalósítása során tett erőfeszítéseit és a helyi és regionális szereplőket az uniós célkitűzések teljesítése érdekében mozgósítja.

A Fenntartható Energia Akcióprogram (SEAP) kulcsfontosságú konkrét intézkedéseket és projekteket tartalmaz. Az energia-megtakarításon kívül a SEAP egyéb eredmények eléréséhez is hozzájárul, mint például:

- ⊕ helyváltoztatást nem igénylő szakmunkák és stabil munkahelyek létrehozása;
- ⊕ egészségesebb környezet és életminőség;
- ⊕ jobb gazdasági versenyképesség és az energiától való nagyobb függetlenség.

A SEAP lehetőséget biztosít az anyag- és energiatakarékos technológiák alkalmazásával az ipar, az állattenyésztési ágazatok és az ahhoz kapcsolódó élelmiszeripar fejlesztésére is. A SEAP-okban a helyi önkormányzatok önkéntesen kötelezettséget vállalnak az energiahatékonyság javítására és a megújuló energiaforrások fokozott hasznosítására azért, hogy Magyarország összességében elérje az Európai Unió által 2020-ra kitűzött 20 százalékos CO₂-kibocsátás csökkentését.

A SEAP alapján a TOP támogatást biztosít az önkormányzati tulajdonú épületállomány energiahatékonyság központú rehabilitációjára és a megújuló energiaforrások alkalmazására. Az energiamentesített pedig önkormányzati kedvezményezett esetén a TOP támogatja.

7.1.2 Fenntartható városi mobilitási terv (SUMP)

A fenntartható városi mobilitási terv olyan új koncepció, amely alapvetően az EU által meghatározott klímavédelmi és energiahatékonysági célokat segíti. Az újdonságot a korábbi közlekedéstervezési gyakorlathoz képest az jelenti, hogy:

- ⊕ nagyobb hangsúlyt helyez a lakosság és a különböző érdekcsoportok bevonására,
- ⊕ a különböző szakpolitikai területek összehangolására (pl. közlekedés, területfejlesztés, gazdaságfejlesztés, környezetvédelem, szociális ügyek, egészségvédelem, közbiztonság, energetika, stb.), valamint
- ⊕ a térségi/agglomerációs kooperációra.

A városi mobilitási terv legfontosabb hozzáadott értéke a költségmegtakarítás az önkormányzat és a városi szereplők számára, a személyre szabott közlekedési megoldások a várost használó csoportok számára, valamint a jobb, élhetőbb városi környezet. A fenntartható városi mobilitástervezés során mód van akár egyének (iskolások, mozgáskorlátozottak, idősek, stb.), akár vállalkozások számára a multimodális, ajtótól ajtóig való közlekedési megoldások kidolgozására. A mobilitástervezés a közúti infrastruktúra fejlesztése helyett olyan kiegyensúlyozott intézkedéscsomagban gondolkodik, amelyben jelentős szerepet kapnak a mérsékelt költségvonzatú közlekedésszervezési intézkedések. Az integrált tervezési megközelítés segíti a környezetbarát ágak, megoldások felé való átrendeződést, ami azért is fontos, mert a városnak sokszor egymásnak versengő jogi kötelezettségnek kell megfelelniük (pl. levegőminőség javításával, zajterhelés csökkentésével, stb. kapcsolatos országos és EU-s elvárások.) A Fenntartható Városi Mobilitási Terv funkcionális városban gondolkodik, a tervezés az együttműködésre alapoz.

7.1.3 Helyi klímastratégia

Magyarország kitettsége és sérülékenysége az éghajlatváltozás várható hatásainak szempontjából globális és európai mércével mérve is jelentős. Vizsgálatok támasztják alá, hogy az országon belüli, a klímaváltozás hatásaival szembeni térségi sérülékenység is igen nagy eltéréseket mutat. A klímaváltozás kiváltó okainak megfékezése, csökkentése globális összefogást kíván, ugyanakkor a várható negatív hatásokra való hatékony felkészülés – lokális tervezést és helyi megoldásokat kíván. Ezért fontos az éghajlatváltozás hatásaira való felkészülést és az alkalmazkodást elősegítő a települési szintű klímastratégiák és programok kidolgozása.

A város klíma stratégiájának kidolgozása az emberek egészségének védelme érdekében, valamint a változó klimatikus hatásokhoz való alkalmazkodás szükségszerűsége miatt időszerű. A klímastratégiában meghatározott feladatokat, koncepciókat a településrendezési eszközök tervezése során is figyelembe kell venni. A lakóterületek kialakítása, fejlesztése során várhatóan a következő évek legnagyobb kihívása lesz a szélsőséges időjárási helyzetekhez való alkalmazkodás, illetve az ezekre való települési szintű felkészülés.

A város határozott jövőbeni tervei között szerepel a Klímabarát Város cím elnyerése, amelyet számos tervezett projektje (pl: kerékpáros közlekedési hálózat fejlesztése, megújuló energiaforrások széles körű használata, zöldítő, fásító programok) szolgál.

7.1.4 A város közterületeinek közösségi használata és a helyi identitástudat növelése – a boldog város

A jól működő városok felé elvárás, hogy az aktív és kulturált pihenéshez, szórakozáshoz, kikapcsolódáshoz, művelődéshez szorosan kötődő szolgáltatásokat is nyújtson, amelyek nemcsak a lakosság igényeit elégítik ki, hanem kiemelkedő szerepet játszhatnak az új (gazdasági, szolgáltatási, innovációs) fejlesztések megalapozásában is.

E feladat magában foglalja a városi parkok és zöldterületek karbantartását, a vendéglátás, művelődési intézmények eltérő lakossági és turistaigényekhez igazodó összehangolt és ötletes fejlesztését, támogatását is. Kiemelten érdemes támogatni a szabadidő értékes eltöltésével, a sporttal, az egészségtudatra neveléssel összefüggő piaci és civil kezdeményezéseket.

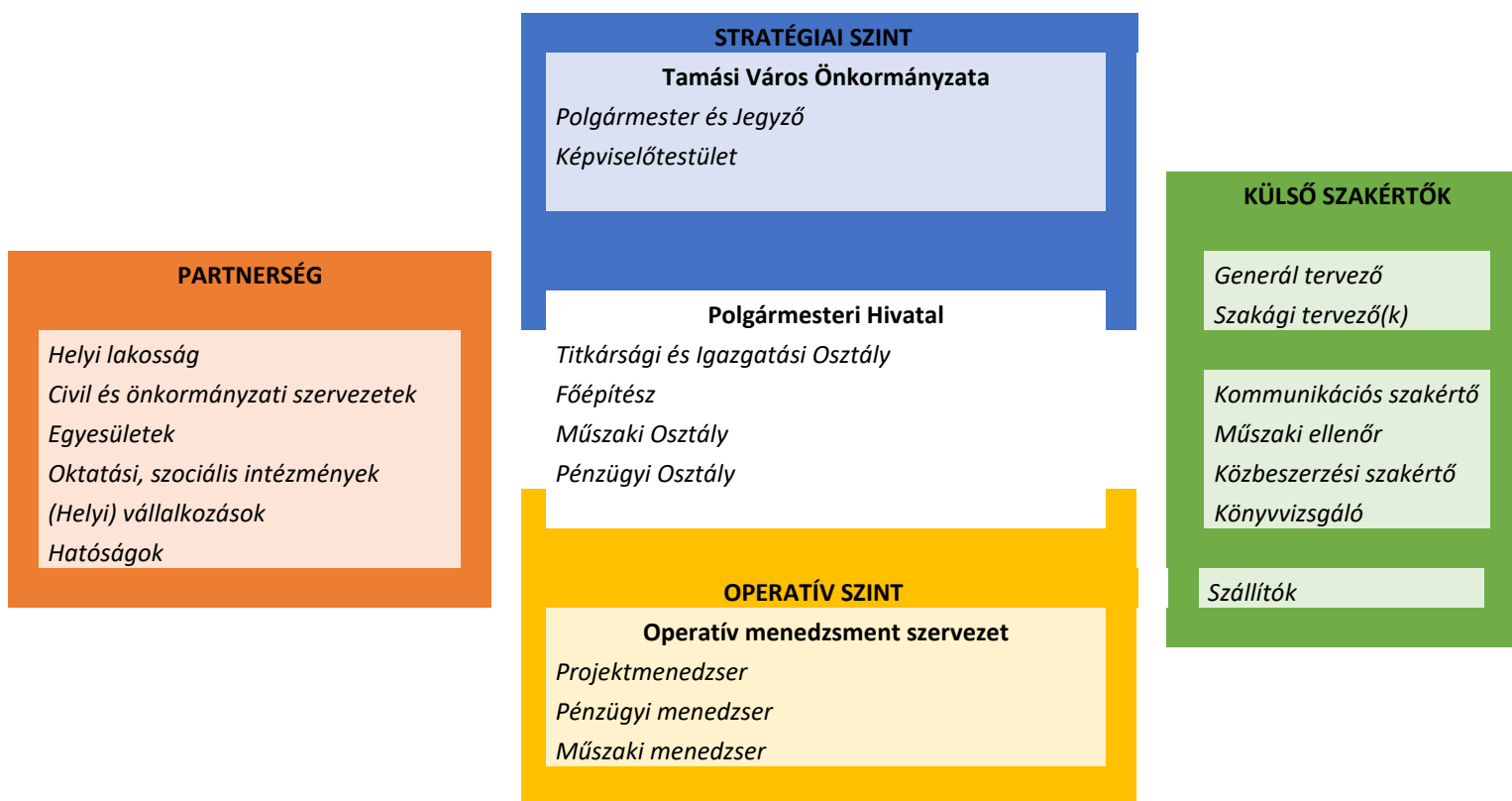
Ehhez kapcsolódik a helyi identitás és a lokálpatriotizmus erősítése is. A kultúra és tudás ma már a modern gazdaság és társadalomfejlesztés alapvető támogatója. A közösséghez és a lakóhelyhez kötődés, az identitástudat, lokálpatriotizmus, valamint a társadalmi szolidaritás megteremtése érdekében a társadalmi kapcsolatok tudatos építésének célrendszere szükséges, mivel e nélkül nem lehet növelni az itt élők életminőségét és együttműködési készségüket sem. Ennek érdekében az identitást erősítő események mellett további lehetőség a sajátos meghatározottságú városrészek (telepek), civil – városépítő (építő, ápoló) szervezeteinek támogatása, illetve újabbak létrehozásának támogatása. A tudásalapú és akár a modern korral lépést tartó „digitális városprogram” elindításával feladatot is erősítheti a városról szóló információk, tudásanyagok internetes oldalakon való megjelenítése.

7.1.5 Szabályozási tevékenységek, eszközök

- ⊕ A „**tervalku**” (Településfejlesztési Megállapodás/Szerződés), amely lehetővé teszi, hogy egyes nagy beruházások esetén, amely a település területén zajlik le, a beruházó és a települési önkormányzat között olyan szerződés kössen, amely mindkét fél számára előnyös és rögzített fejlesztési feladatokkal bír;
- ⊕ Az **önkormányzat elővásárlási jogának gyakorlása** területek kivásárlásakor;
- ⊕ **Városmarketing célú tevékenységek:** a város az integrált településfejlesztési stratégiában megfogalmazott célokkal, valamint azok eszközrendszerével összhangban, az ebben szereplő célok elérése érdekében hajtja végre marketingtevékenységét. Ehhez kapcsolódik a marketingkommunikáció, mint eszköz a magánbefektetők bevonására, a lehetséges, kölcsönösen eredményes partneri együttműködések kialakítására, valamint a létesítmények kihasználtságának növelésére. Mindez a fejlesztési eredmények ismertebbé tételét, a város által tervezett programok minél nagyobb vonzerejének kialakítását szolgálja;
- ⊕ **Helyi adó- és illetékkedvezményekkel** bizonyos esetekben a magántőke mobilizálható, amelyet a Tervalkuban / településrendezési szerződésben rögzíthetnek a felek;
- ⊕ **Ingtalngazdálkodási koncepció**, melynek keretében a város saját tulajdonú ingatlanait felméri, azok hasznosíthatóságát számba veszi.

Az aktív városfejlesztési stratégia elsődleges eszköze az önkormányzat számára a kijelölt városfejlesztési akcióterületeken tervezett városfejlesztési akciók végrehajtása a közsféra és a magánsféra strukturált együttműködése.

7.2 AZ INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZERVEZETI KERETEINEK MAGHATÁROZÁSA

7.2-1. ábra: A szervezeti rendszer egyik lehetséges modellje

Az ITS megvalósítása során a döntéshozói szintet Tamási Képviselőtestülete jelenti. A döntéselőkészítési feladatokat a Polgármesteri Hivatal adott szervezeti egységei végzik.

Az önkormányzat az ITS megvalósítását program- és projektszinten is a Polgármesteri Hivatal jelenlegi szervezeti rendszerére támaszkodva, a meglévő hatáskörökbe integrálva kívánja biztosítani. Az önkormányzat településfejlesztési intézményrendszere a korábbi időszak tapasztalatai alapján alkalmas az ITS-ben foglaltak megvalósítására, a 2015-2020/2023 közötti támogatási időszakra tervezett fejlesztések szervezeti rendszerének biztosítására. Önálló Városfejlesztő Társaság létrehozását a város továbbra sem tervezi. Adott esetben a projektszinten felmerülő speciális szakértői kapacitásokat külső szakértők bevonásával biztosítja. A rendelkezésre álló források ismeretében külsős pályázatíró kapacitás bevonása is szükséges, amelynek a tevékenysége a pályázatfigyelésen és -íráson túl a projektmenedzsmentre és projektelszámolásra is kiterjed.

Az ITS megvalósítása során a döntéshozói szintet a város képviselő-testülete jelenti. Az önkormányzat szervezeti hierarchiájában a városfejlesztés általános irányvonalainak meghatározása a képviselő-testület feladata. A döntés előkészítési feladatokat tématerülettől függően a Polgármesteri Hivatal adott szervezeti egységei végzik.

A stratégiai menedzsment feladatokat tulajdonképpen az ITS készítés során felállított Irányító Csoport tagjai viszik tovább, végzik a megvalósítás során is. A stratégiai menedzsment

tagjai: Polgármester, Jegyző, Képviselő-testületi tagok, fejlesztésekért felelős alpolgármester, Főépítész, szakmai Bizottságok és Osztályok vezetői.

A stratégiai menedzsment fontosabb feladatai:

- ⊕ Az ITS megvalósításának nyomon követése, elvárt eredmények, hatások értékelése.
- ⊕ Az operatív menedzsment szint tevékenységének stratégiai szintű felügyelete, céljainak meghatározása, eredményeinek értékelése, szükség esetén korrekció kezdeményezése.

Az ITS megvalósításával kapcsolatos döntéselőkészítő feladatokat a Polgármesteri Hivatal Titkársági és Igazgatási Osztálya végzi, a főépítész, a Műszaki, valamint a Pénzügyi osztály közreműködésével. Főbb feladatai:

- ⊕ A városi társadalom és gazdaság igényeinek és lehetőségeinek feltárása, azok változásainak beépítése az ITS-be.
- ⊕ A városfejlesztés külső és belső környezetében bekövetkezett változások figyelemmel kísérése, a célokra gyakorolt hatások elemzése.
- ⊕ ITS partnerségi egyeztetések szakmai irányítása, felügyelete
- ⊕ Szakmai stratégiai szinten a településközi koordináció biztosítása.

Az ITS-ben körvonalazott fejlesztések megvalósításának menedzsmentje az operatív menedzsment szervezet feladata, azaz:

- ⊕ ITS partnerségi egyeztetések anyagainak előkészítése, előterjesztése döntés-előkészítésre.
- ⊕ A döntéshozók részére éves jelentés készítése az ITS megvalósításáról, a változó külső, belső tényezőkről, korrekciókról, társadalmi igények változásáról.
- ⊕ ITS megvalósítási folyamatáról a lakosság tájékoztatására (honlap, helyi újság) alkalmas információk összeállítása, évente legalább egyszer, jelentősebb változások esetén többször is.

A fejlesztések megvalósítása során lényeges a partnerségi tervezés megvalósítása, amely az előkészítésre és megvalósításra, valamint a monitoringozásra is kiterjed.

7.3 PARTNERSÉG BIZTOSÍTÁSA AZ ITS TERVEZÉSE ÉS MEGVALÓSÍTÁSA SORÁN

A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendeletnek megfelelően a partnerségi egyeztetés, együttműködés nem csak része, hanem kerete a tervezési folyamatnak. Az előkészítés és a teljes tervezési munka, majd a követés során biztosított a tervezés, majd a megvalósítás folyamatának, tartalmának nyilvánossága, a helyi társadalom és gazdaság szereplőinek partnerként történő bevonása. A partnerség, mint horizontális alapelv érvényesítése elengedhetetlen

- ⊕ a települések jövőbeni társadalmi, gazdasági, kulturális fejlesztéseit, térszerkezetük alakulását, a tervezett fejlesztési programok irányait, a projektszintű forrásbevonást, a pályázatok tárgyát, volumenét és szinergiáját meghatározó, megalapozó stratégia, a tervezési dokumentumok tervezési folyamatában,
- ⊕ a megvalósítása folyamán,
- ⊕ a felülvizsgálat és értékelés, a szükséges korrekciók meghatározása során.

A partnerségi egyeztetési módszerek, eszközök és célcsoportok kiválasztása során meghatározó szempont volt, hogy a társadalom- és gazdaságfejlesztés hatékony és fenntartható módon való formálása csak a helyi közösség bevonásával, széles körű elköteleződésével, helyi értékek és problémák feltárására alapozottan képzelhető el. A tervekészítés folyamatába a társadalmi folyamatokban meghatározó, vagy a stratégia megvalósításában kulcsszerepet betöltő szervezetek és azok képviselői mind bevonásra kerülnek. Ezáltal a szervezetek tevékenységének jövőbeni eredményeit és elképzeléseit már a tervezés során meg lehet határozni és a stratégiai célok vagy a kulcsprojektek közé beépíteni.

A tervezés során az alábbi egyeztetések zajlottak a partnerségi folyamatba bevont szereplők részvételével (az egyeztetések dokumentációját a melléklet tartalmazza):

- ⊕ 2015 január: Kapcsolatfelvétel, a partnerségi folyamat meghatározása
- ⊕ 2015. február 13.: A települési helyzetkép meghatározása, SWOT-analízis (Belső és külső munkacsoport)
- ⊕ 2015. március 6.: Megalapozó vizsgálat áttekintése (Belső és külső munkacsoport, lakossági fórum)
- ⊕ 2015. március 20.: Stratégia jövőképének, célrendszerének meghatározása (Belső és külső munkacsoport, lakossági fórum)
- ⊕ 2015. április 17.: Antiszegregációs terv céljainak, intézkedéseinek egyeztetése (Belső és külső munkacsoport, lakossági fórum)

Az önkormányzat az egyes beavatkozások meghatározásakor a stratégiai célok minél hatékonyabb elérését tűzte ki. Ehhez a település a fejlesztéseket úgy határozta meg, hogy azokat saját maga hajtsa végre, mivel így könnyebben tervezhető azok sikeres megvalósítása. Ehhez elsősorban külső – állami és európai uniós, valamint egyéb pályázati – támogatásokat is nagymértékben igénybe kíván venni. Minden egyes beruházás, különösen az ipari park és a barnamezős területek, a termálfürdő fejlesztése kapcsán, illetve közterületi és gazdasági fejlesztések esetében a város külső piaci szereplők bevonását is tervezi a projektekbe.

A város a piaci szereplőket már az ITS tervezési fázisában bevonta a partnerségi egyeztetések keretében. A város a stratégiai dokumentumokat elektronikus formában

folyamatosan elérhetővé teszi, és tájékoztatja erről a helyi gazdasági szereplőket, felhívva az együttműködés lehetőségére is a figyelmet. A város minden jelentősebb beruházás előtt elektronikus formában felkeresi az erre nyitott vállalkozásokat, s honlapján is közzéteszi, milyen formában számít a vállalkozások együttműködésére.

Az önkormányzat a külső tőke vonzása mellett nem vonatkoztathat el a helyi szintű együttműködésektől. Az önkormányzat a szervezett és strukturált együttműködés lehetőségeit meg kívánja teremteni, folyamatos konzultációt biztosítva a gazdasági szereplőknek. Ennek elsődleges formája a negyedévente megtartandó gazdasági workshop. A cél egy irányított beszélgetés kialakítása a helyi vállalkozók által kívánatosnak tartott fejlesztési irányokról, beruházási lehetőségekről, problémákról, vállalati célokról, amelyekben számítanak az önkormányzat támogatására. Ehhez kapcsolódóan az önkormányzat folyamatosan tájékoztatja a vállalkozókat a pályázati lehetőségekről is, amelyet nem csak az egyeztetésekre korlátoz, hanem honlapján is naprakész információt szolgáltat. Ahhoz, hogy a vállalkozások ezekkel a lehetőségekkel minél inkább tudjanak élni, középtávon pályázati tanácsadást is elérhetővé tesz a kkv-k számára. Indokolt esetben a támogatási lehetőségeket is megvizsgálja az önkormányzat. Ennek formái a gazdasági workshopokon felmerültek alapján kerülnek meghatározásra.

Az önkormányzat a megvalósítás, illetve a fenntartás során sem engedi el a helyi kkv-k kezét, amennyiben igénylik ezt. A gazdasági workshop komoly előny a vállalkozások bevonásában, hiszen a releváns információk nyújtása jelentős telephelyválasztási tényező az információs társadalom korában, ahol az együttműködések és a közösségi forrásbevonások jelentősége egyre inkább növekszik.

Ahhoz, hogy az önkormányzat kommunikációja igazán hiteles legyen a gazdaság szereplői felé, az egyes projektek megvalósítását követően a monitoringban is partnerként kíván együttműködni velük.

Az ITS elsősorban az önkormányzati beruházásokat emeli ki, azonban a célok megvalósításába, valamint egyes beruházásokba a magánfektetőket jelentékeny mértékben be kívánja vonni, ehhez számos már meglévő csatornát felhasznál, illetve új lehetőségeket is kíván teremteni.

7.4 TELEPÜLÉSKÖZI KOORDINÁCIÓ MECHANIZMUSAI, EGYÜTTMŰKÖDÉSI JAVASLATOK

Az önkormányzat a város térségi szerepköréhez igazodva folyamatosan elvégzi az ITS végrehajtása során a térségi egyeztetéseket, amelyek biztosítják, hogy a város stratégiai fejlesztési irányai és az ehhez illeszkedő fő beavatkozások összhangban legyenek a környezet főbb szereplőinek stratégiáival és projektjeivel.

A település járásközponti szerepéből adódóan kiemelt fontosságúnak tartja a nagyobb térségi hatással bíró projektek esetében az érintett településekkel való kooperációt. Ez az előkészítéstől a megvalósításon keresztül a fenntartásig a teljes folyamatot felöleli. Ennek jelentőségét emeli, hogy a város fejlesztései nemcsak a várost, hanem járásának települését is érinti, mivel a térség lakói a városban veszik igénybe a szolgáltatások többségét, sokan itt dolgoznak, kötődnek a városhoz. Természetesen mindez fordítva is működik, amennyiben egy járási település projektje a járásközpontot, vagy a járás több települését is érinti, a város is részt kíván venni az előkészítés, megvalósítás és fenntartás folyamatában is.

A város céljait a fentiek alapján is szükséges összehangolni nemcsak középtávon, hanem hosszú távon is a járás településeinek céljaival. A város vezetése különböző információs csatornákon keresztül tudatosítja a térség településeivel, illetve együttműködik velük a célok alakításában. Elsősorban a térség településeit is érintő intézményhálózat fejlesztés, és munkahelyteremtés kap prioritást kiegészítve a kapcsolódó közszolgáltatásokkal, melyeket a város és térsége igénybe vesz.

A város a jövőben is fenn kívánja tartani együttműködéseit, illetve azokat a céljainak megvalósítása érdekében bővíteni tervezi.

7.5 MONITORING RENDSZER KIALAKÍTÁSA

7.5.1 A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása

7.5.1.1 Módszertan

A 2007–2013 közötti programozási időszak egyik fontos tapasztalata volt, hogy a célok megvalósulásának méréséhez szükséges adatok nem vagy csak korlátozottan voltak elérhetőek, így a stratégia menedzselésének egy fontos eszköze nem állt a települések rendelkezésére.

Mivel a 2014–2020 közötti időszakban az eredményközpontúság elve miatt az indikátorok és azok célértékeinek szerepe megnőtt, ezért az ITS indikátorai úgy kerültek kialakításra, hogy azok egyértelmű és hozzáférhető adatokra támaszkodjanak, azaz az indikátorok változását az adatok egyértelmű változásához lehessen kötni.

Az ITS későbbi felülvizsgálata, illetve megvalósítása során mindenképpen folytatni szükséges a megkezdett partnerségi-konzultációs folyamatokat. Az egyes munkacsoportok bevonása az integrált településfejlesztési stratégia majdani felülvizsgálatának, monitoringozásának folyamatába kötelező, így hatékony működésüket rendszer szinten szükséges biztosítani. E tekintetben jó alapot szolgáltat a Partnerségi Terv, amelynek továbbfejlesztése, aktualizálása a monitoringozás, végrehajtás szempontjából is szükséges.

A monitoring tevékenység során keletkező adatokat a település rendszeresen megjelenteti saját honlapjának azon részén, amelyet a településfejlesztéssel kapcsolatos információk számára tart fenn. Emellett, a monitoring adatokat célzottan megküldi az ITS kialakításában aktívan közreműködő partnerek részére és számukra negyedéves rendszerességgel konzultációs lehetőséget biztosít az ITS előrehaladása tárgyában. A képviselőtestület évi egy alkalommal nyilvános közmeghallgatást tart az ITS megvalósításának előrehaladásáról.

Az ITS monitorozása és értékelése során az elért eredményeket célszerű összevetni a megye többi járásközpont településének eredményeivel.

7.5.1.2 A monitoring tevékenység szervezeti háttere és folyamata

Az eredményes monitoring tevékenység feltétele, hogy a nyomon követés rendszerének kialakítása az előkészítés és a megvalósítás integráns részét képezze, meghatározva a folyamatokat, határidőket és felelősöket. A monitoring folyamata az alábbi lépésekből áll:

1. Egyértelmű célkitűzéseket megfogalmazó, világos beavatkozási logikára épülő településfejlesztési koncepció kialakítása.
2. Konkrét beavatkozásokat és részben projekteket, illetve a kapcsolódó finanszírozási forrásokat meghatározó ITS kidolgozása.
3. A monitoring és értékelési tevékenység alapját jelentő indikátorkészlet összeállítása – jelen fejezet összefoglalja az átfogó, tematikus és területi célokhoz kapcsolódó javasolt monitoringmutatókat, míg a projektszintű indikátorok az egyes projektek konkrét kidolgozásakor kerülnek meghatározásra.
4. A monitoring és értékelési tevékenység megalapozásához és eredményes végrehajtásához szükséges információk összegyűjtése
5. Az indikátorok teljesülésének nyomonkövetése a megvalósítás során.

A monitoring tevékenység alapvetően belső feladat, azaz a településfejlesztési koncepció és az ITS végrehajtásáért felelős szervezet felelősségi körébe tartozik. Célszerű kijelölni egy személyt, aki felelős a monitoring és értékelési tevékenység koordinációjáért és végrehajtásáért. A monitoringhoz kapcsolódó legfontosabb feladatok:

- ⊕ a monitoringrendszer kereteinek kialakítása előre elkészített és folyamatosan frissítendő adatbázis megalkotásával;
- ⊕ az indikátorok aktuális értékének – a terv szerinti gyakorisággal történő – összegyűjtése, rögzítése a monitoring rendszerben;
- ⊕ rendszeres kapcsolattartás a projektek megvalósításáért felelős személyekkel az indikátorok elérését nagymértékben befolyásoló kulcs-, hálózatos és akcióterületi projektek nyomon követése érdekében;
- ⊕ éves monitoring jelentés készítése, amely tartalmazza a szükségesnek tartott beavatkozásokat a program végrehajtásába (a jelentést a menedzsmentért felelős döntéshozó testületnek kell jóváhagynia).

A monitoring tevékenység szervezeti hátterét az operatív menedzsment szervezet biztosítja, amely koordinálja a megvalósuló városfejlesztési beavatkozásokat, rendszeresen figyeli, gyűjti és rendszerezi azok indikátorainak alakulását. Minderről előterjesztés készül, amelyet az érintett Bizottságok tárgyalnak, és a Képviselő-testület hagy jóvá. Az Integrált Településfejlesztési Stratégia végrehajtását és eredményeit a város Képviselő-testülete évenként áttekinti és értékeli. A beszámoló az alábbi témaköröket tartalmazza:

- ⊕ a stratégia keretein belül megvalósuló projektek és azok végrehajtásának állapota,
- ⊕ a stratégia keretein belül megvalósuló projektek finanszírozási információi (projekt költségvetése, források összetétele),
- ⊕ városrészenként és tematikus célonkénti áttekintés a stratégia végrehajtásának kezdete óta megvalósult fejlesztésekről és azok eredményeiről,
- ⊕ a stratégia indikátorrendszere alapján mért előrehaladás (az indikátorok kiinduló és célértékeinek, valamint azok aktuális értékének feltüntetésével).

7.5.2 Indikátorok meghatározása

7.5.2.1 Az indikátorokkal szemben támasztott követelmények

A monitoringrendszer hatékony működésének egyik alapja a szakmailag megalapozott indikátorkészlet meghatározása. Az alkalmazott mutatókkal szembeni alapvető kritériumok az alábbiak:

- ⊕ **Specifikus** – az indikátor arra a célkitűzésre vonatkozik, aminek az eredményét, hatását méri;
- ⊕ **Mérhető** – az indikátor számszerűen (mértékegységgel) kifejezhető;
- ⊕ **Elérhető** – az indikátor bázis- és célértékét viszonylag gyorsan, könnyen és költséghatékony módon meg kell tudni határozni;
- ⊕ **Reális** – a valós helyzetből és tervezett beavatkozások várható eredményeiből kiindulva kell egy ténylegesen elérhető célértéket kitűzni;
- ⊕ **Aktuális** – az indikátornak az adott eredmény vagy output aktuális állapotára kell vonatkoznia, és alkalmasnak kell lennie időbeli nyomonkövetésre.

A stratégia eredményességének méréséhez elengedhetetlen, hogy a felállított célokhoz indikátorok – a célok elérését jelző mutatók – kerüljenek hozzárendelésre. Az eredményorientáltság erősítése a 2014–2020 közötti időszak EU kohéziós politikájának egyik kiemelt célja, így az eredmények mérése az előző időszakénál hangsúlyosabban jelenik meg a politika végrehajtásának minden területén. Az alkalmazott indikátorok fajtái:

- ⊕ **Hatásindikátorok:** Ezen indikátorok teljes mértékben egyediek, az adott település sajátosságaihoz illeszkednek. Egy középtávú célhoz – annak összetettsége függvényében – 1-2 db indikátor kapcsolódik. Ezen indikátorok tekintetében a mérhetőség követelménye nem minden esetben teljesíthető. Tekintettel azonban arra, hogy a tematikus célokhoz kapcsolódó indikátorokat mérhető módon kell kialakítani, ezért a hatásindikátorok természetükből adódóan leginkább összetett mutatók és értékeik lehetnek leíró jellegűek is.
- ⊕ **Eredményindikátor:** Ezeket az indikátorokat a tematikus célok eredményeinek meghatározásához használtuk és az operatív programok eredményindikátorait vettük alapul. Az egyes operatív programok Egyedi Célkitűzéseket fogalmaznak meg és ezen célkitűzésekhez kapcsolódnak az OP eredményindikátorai.
- ⊕ **Kimeneti/output indikátor:** Az indikátorokat az integrált projektek méréséhez használtuk. Az egyes operatív programokban prioritástengelyenként kerültek meghatározásra az output jellegű mutatók. A tervezés során ezeket a mutatókat – amennyiben ezek illeszkedtek a megvalósításra tervezett beavatkozások (projektek) jellegéhez – a lehető legszélesebb körben beépítettük a monitoring mutatók közé.

7.5.2.2 A stratégia indikátorai

Az ITS intézkedéseikhez tartozó indikátorok bázis- és célértékeinek meghatározása a jelenleg rendelkezésre álló anyagok és ismeretek alapján igen nehézkes. Az ITS első éves felülvizsgálata során kell a hiányzó értékeket pótolni. A monitoring és értékelési rendszer, így a bázis- és célértékek végleges meghatározása akkor lehetséges, ha a stratégiában megfogalmazott projektek műszaki és tartalmi előkészítettsége eljut abba a fázisban, hogy a hozzájuk kapcsolódó eredmények, hatások és outputok azonosíthatóak és számszerűsíthetőek legyenek.

A bázisértékek hiányában a célértékekre vonatkozóan a megyei célértékek ismeretében tudunk javaslatot tenni, amely az első éves felülvizsgálat során kell konkretizálni.

Cél	Javasolt indikátor	Indikátor típusa	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Adatforrás	Mérés gyakorisága
Átfogó célok							
Helyi erőforrás-alapú önellátó város: A helyi erőforrásokat fenntarthatóan és innovatív módon hasznosító, versenyképes, több lábbon álló, önellátó gazdaság	A városban megtermelt hozzáadott érték növekedése	Hatásindikátor	%	n.a.	nő (javasolt:5)	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Egészségturisztikai központ: Minőségi szolgáltatásokon alapuló rekreációs termál- és gyógyturizmus	Hazai és nemzetközi turisták költségének növekedése	Eredményindikátor	1000 Ft	n.a.	nem csökken	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Intelligens és vonzó város: A város magas színvonalú humán szolgáltatásai és infrastrukturális feltételei, minőségi lakókörnyezete komfortérzetet nyújt lakói és a beköltözők számára.	Szolgáltatások minőségének és elérhetőségének javulása	Hatásindikátor	%	n.a.	emelkedik (jav:10)	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente

Cél	Javasolt indikátor	Indikátor típusa	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Adatforrás	Mérés gyakorisága
Tematikus célok							
T1: Megújuló geotermikus energetikai K+F bázis kialakítása	Primer energia felhasználás	Eredményindikátor	kWh	n.a.	nő	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
T2: Mezőgazdasági komplex K+F program megvalósítása	Helyi térségi együttműködésekbe bevont résztvevők száma	Eredményindikátor	fő	n.a.	nő (jav:6)	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
T3: Helyi erőforrásokon alapuló munkahelyteremtés	Foglalkoztatottság	Eredményindikátor	%	n.a.	nő	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
T4: Termálfürdő egészségturisztikai funkcióinak bővítése, egészségtudatos életmód erősítése	Hazai és nemzetközi turisták költségének növekedése	Eredményindikátor	1000 Ft	n.a.	nem csökken	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
T5: Helyi turisztikai kínálat versenyképességének növelése	Hazai és nemzetközi turisták költségének növekedése	Eredményindikátor	1000 Ft	n.a.	nem csökken	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
T6: A turizmushoz kapcsolódó infrastruktúra-fejlesztés, településmarketing	Szálláshely kapacitás	Eredményindikátor	%	n.a.	nő	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
T7: Életminőség javítása a műszaki infrastruktúra-hálózat fejlesztésével	Lakossági elégedettség	Eredményindikátor	%	n.a.	nem csökken	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
T8: Humán erőforrás fejlesztése, a népességmegtartó képesség erősítése	Helyi társadalmi akciókban résztvevők száma	Eredményindikátor	fő	n.a.	nem csökken (jav: 1500)	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
T9: Társadalmi kohézió erősítése, a leszakadó csoportok támogatása	A fejlesztett közszolgáltatásokat igénybevevők száma	Eredményindikátor	fő	n.a.	nem csökken (jav:3000)	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente

Cél	Javasolt indikátor	Indikátor típusa	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Adatforrás	Mérés gyakorisága
Kulcsprojektek							
Komplex mezőgazdasági program (K1)	Helyi térségi együttműködésekbe bevont résztvevők száma	Eredményindikátor	fő	n.a.	nő (jav:6)	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Komplex turisztikai fejlesztés (K2)	A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságoknak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése	kimeneti	látogatás/év	n.a.	nő (jav: 47400)	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Hálózatos projektek							
Humán infrastruktúra minőségi fejlesztése (H6)	A fejlesztés révén létrejövő, megújuló alapszolgáltatások száma	kimeneti	db	0	8	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Város sportéletének felpezsdítése (H7)	A felújított, vagy újonnan kialakított sportlétesítmények száma	kimeneti	db	0	4	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Közterületek állapotjavítása (H8)	Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	kimeneti	m ²	0	5838	Kedvezményezetti adatszolgáltatás vagy KSH	évente
Műszaki infrastruktúrahálózat fejlesztése (H9)	Kialakított, vagy felújított kerékpárforgalmi létesítmények hossza	kimeneti	km	0	28	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Középületek állapotának, energiahatékonyságának javítása és akadálymentesítése (H10)	Energhatékonyági fejlesztések által elért primerenergia felhasználás csökkenés	kimeneti	PJ/év	n.a.	0,026	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Ipari területek és ipari parkok kialakítása (H11)	Fejlesztett vagy újonnan létesített iparterületek területe	kimeneti	ha	n.a.	8	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Akcióterületi projektek							
Városközpont rehabilitáció (AT2)	Városi területeken épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek	kimeneti	m ²	0	400	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente

Cél	Javasolt indikátor	Indikátor típusa	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Adatforrás	Mérés gyakorisága
Északi iparterület (AT3)	A fejlesztett vagy újonnan létesített iparterületek és ipari parkok területe	kimeneti	ha	0	2	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	3 évente
Barnamezős területek revitalizációja (AT4)	Sportok házát igénybe vevők száma	kimeneti	fő/év	0	1500	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	Fejlesztett/helyreállított tér, zöldterület	kimeneti	m ²	0	504	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Leromlott városi területek rehabilitációja (AT5)	Fejlesztett/helyreállított tér, zöldterület	kimeneti	m ²	0	3000	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Zöld város kialakítása (AT6)	Megújult vagy kialakított zöldfelület	kimeneti	m ²	0	12640	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Egyéb projektek							
Ügyfél konform önkormányzat (E-S2)	Az újonnan kialakított önkormányzati szolgáltatásokat igénybe vevők száma	kimenő	fő	0	620	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Társadalmi kohézió és városi identitás erősítése, foglalkoztatás növekedésének elősegítése (E-S3)	A foglalkoztatási paktum keretében munkaerőpiaci programban résztvevők száma	kimenő	fő	0	1820	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Minőségi szakemberképzés elősegítése (E-S4)	A tájékoztató programokkal elérték száma	kimeneti	személy	n.a.	nő (jav: 620)	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Antiszegregációs terv							
Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területrészek fizikai megújítása és társadalmi integrálása	A helyi társadalmi akciókba bevonás érdekében elért hátrányos helyzetű személyek száma	kimeneti	fő	n.a.	20	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente

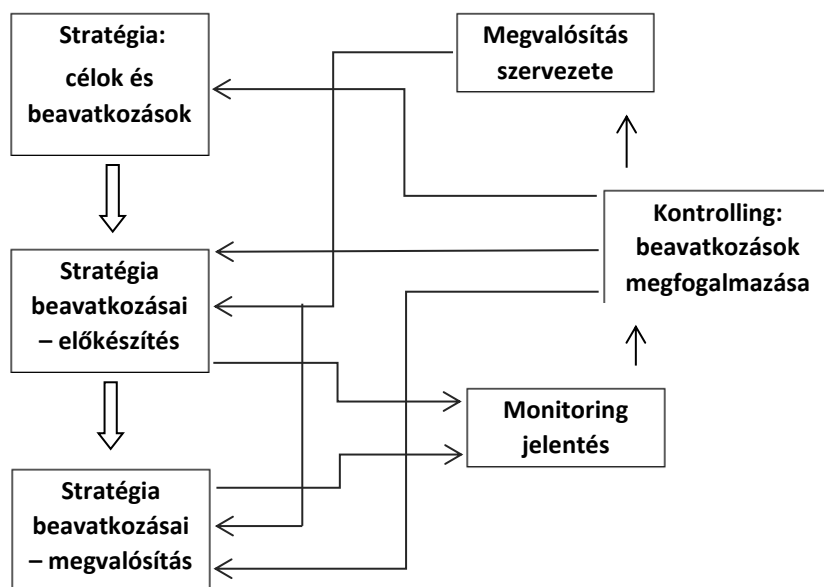
7.5.3 A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása

A monitoring az a programalkotást követő nyomon követési folyamat, amely a program végrehajtásának eredményességét kíséri figyelemmel és visszacsatol a végrehajtás folyamatába, illetve indokolt esetben a program felülvizsgálatát eredményezheti. A monitoring célja, hogy elősegítse a stratégia hatékony megvalósítását, és biztosítsa, hogy változó külső és belső körülmények mellett is megfelelő erőforrások álljanak rendelkezésre a megvalósításhoz. A monitoring elválaszthatatlan a kontrolling fogalmától, amely a monitoring eredményeit felhasználva, szükség szerint és tervezett módon a stratégia megvalósítási folyamataiba, vagy magába a stratégiába avatkozik be.

Fontos, tehát a stratégiában kijelölni a program monitoring

- ⊕ felelősét
- ⊕ kivitelezőjét
- ⊕ gyakoriságát
- ⊕ formai elvárásait
- ⊕ a visszacsatolás módját

A monitoring jelentések rendkívül fontos adalékok a program ütemezett (7 éves) felülvizsgálatának megalapozásához, illetve indokolt esetben rendkívüli módosításokat is eredményezhet egy-egy éves jelentés tartalma a programban. A monitoring folyamatát az alábbi ábra összegzi:

A monitoring folyamat szervezete:

A képviselőtestület a monitoring folyamatokkal javaslatokat fogalmaz meg és meghozza a folyamatokkal, illetve a konkrét beavatkozásokkal kapcsolatos döntéseket. A szakmai bizottságok javaslatot tesznek a képviselőtestület felé a stratégia megvalósítását érintő folyamatokra és konkrét beavatkozásokra. A Monitoring Bizottság rendszeresen felülvizsgálja a stratégia megvalósításának folyamatát és javaslatokkal él az érintett bizottságok, illetve

képviselőtestület felé; megtárgyalja és elfogadja az éves rendszerességgel készülő monitoring jelentést, valamint javaslatokat fogalmaz meg annak kapcsán. A monitoring bizottság tagjai:

- ⊕ Polgármester
- ⊕ A testületi bizottsági elnökök
- ⊕ Főépítész
- ⊕ A településen működő civil szakmai támogató csoport vezetője
- ⊕ Egyéb civil szervezetek
- ⊕ Stratégia megvalósításáért felelős operatív szervezet

A stratégia megvalósításáért felelős operatív szervezetnek (monitoring felelős) a végrehajtó szervezeten belül a monitoringért felelős munkatársat kell kijelölni. A munkatárs feladata, hogy éves rendszerességgel elkészítse a megvalósítás folyamatáról szóló jelentést, azt az operatív szervezet vezetőjével egyeztesse, aki a jelentést a Monitoring Bizottság vezetője felé továbbítja.

A monitoring folyamatával kapcsolatos dokumentumok:

Éves monitoring jelentés: az éves jelentés elkészítéséért az operatív végrehajtó testület felel. Az éves jelentést a Monitoring Bizottság javaslatai alapján az érintett testületi bizottságok, valamint a képviselőtestület minden évben megtárgyalja, elfogadja, illetve meghozza a szükséges intézkedésekkel kapcsolatos döntéseket. Az éves jelentés tartalma:

- ⊕ A beavatkozások előkészítő feladatainak előrehaladására,
- ⊕ A beavatkozások megvalósításának előrehaladására,
- ⊕ A stratégia megvalósításának előrehaladására; célok megvalósulása,
- ⊕ A különböző folyamatokkal kapcsolatos problémák, esetleges szűk keresztmetszetek azonosítására,
- ⊕ Javaslatok megfogalmazására, amelyek tartalmazzák a felelősök és határidők meghatározását is.
- ⊕ A megvalósítás szervezeti keretei
- ⊕ A megvalósítással kapcsolatos tevékenységek, azok előrehaladása és értékelése
- ⊕ A megvalósítás folyamatainak javítása érdekében foganatosított intézkedések leírása és értékelése
- ⊕ A stratégiában azonosított számszerűsített indikátorok
- ⊕ A megvalósításra fordított pénzügyi források
- ⊕ A szervezettel, célokkal és beavatkozásokkal kapcsolatos javaslatok, amelyek tartalmazzák a felelősök és határidők meghatározását is
- ⊕ A következő periódusra tervezett tevékenységek és a szükséges szervezeti erőforrások és pénzügyi források meghatározása

A partnerségi folyamat emlékeztetői, jelenléti ívei és meghívói. A terjedelemre való tekintettel az emlékeztetőkből kivettük a vetített előadások anyagát, mely mind nyomtatott formában, mind elektronikus formában jelentősen megnövelte volna az oldalszámot, illetve a fájl méretét.